

دیوانی مہجوری کوردستانی

پیر الگیم کہوتی

نامادہ کردنی
سہ ید جہ میل نہ قشبه ندی

دیوانی

مه هجوری کوردستانی

سید عبدالحکیم «گه و نتوویی»

ئاماده کردنی:

سه ید جه میل نه قشبه ندی

بلاوکردنه وهی کوردستان

سنه - ۱۳۸۴

مهجوری کردستانی، عبدالحكيم بن عبدالرحيم، ۱۲۱۰ - ۱۲۸۳ هـ.ق.
 دیوانی مهجوری کردستانی / عبدالحكيم گهونتویی: آماده کردنی جمعیل
 نه‌نشدی، - [دیوانی ۲] - سنج: مسود، ۱۳۸۲.
 ظ [۲۴۸]، نمونه.
 ISBN: 964 - 7451 - 18 - 0 ۱۵۰۰۰ رها.
 فهرستویی بر اساس اللاهات لیا.
 چاپ دوم.
 ۱. شعر کردی - - قرن ۱۳ق. ۲. شعر هزلانی کردی، الف. نقشندی.
 جمیل، ۱۳۲۷ - ب. عنوان.
 PIR ۳۲۵۶ / الف ۸۴۳ م
 ۲۱ / ۹ صا.
 ۱۲۶۵ م
 ۱۳۸۲
 ۵۵۱۶۶ - ۱۳ م
 کتابخانه ملی ایران

دیوانی مهجوری کردستانی

✓ ناوی کتیب (نام کتاب):	دیوانی مهجوری کردستانی
✓ دانراوی (تالیف):	سید عبدالحكيم گهونتویی
✓ ناماده کردنی (آماده کردن):	سید جمیل نقشندی
✓ کده‌تی چاپ (نوبت چاپ):	(په‌که‌م) اول: ۱۳۸۲
✓ ژماره‌ی چاپ‌کراو (تیراژ):	۲۰۰۰ (دانه) جلد
✓ ژماره‌ی لایه‌ره و نه‌ندازه (تعداد سلحه و قطع):	۲۴۸ صفحه‌ی رقعی
✓ پلاو‌کده‌وه (ناشر):	انتشارات کردستان

انتشارات کردستان

سنج، پاساژ عزتی ☎ ۲۲۶۵۳۸۲

ناپک: ۸-۱۸-۷۴۵۱-۹۶۴
 ISBN: 964 - 7451 - 18 - 0

لرخى
 ۱۵۰۰ تمه‌نه

به ناوی خودا

پیشه کی

به ره حمهت بی بابم پیاوئیکی پیروژ و زاتیکی له خوا ترس بوو، نوژ و عیاده تیکی پیاوانه ی هه بوو. درۆ و ریا به لایه و کفر بوو مال و سامانی زۆری نه بوو. به لام مستیکی ئاوه لاو، سه خاوه تیکی حاته مانه ی هه بوو. منیش مندا ل بووم له بیرم دی هه رکات روژ ئاوا ده بوو، شه وگار رهش مالی خو ی به سه ر عه رزا راده کیشا خه لی ئه خه وتن ئه و کاته بابم له گه ل خودای خو ی دا ده ستی ده کرد به زیکر و راز و نیاز به ده نگییکی خو ش و نه واییکی ئارام شیعه ر کانی مه هجووری ده خوینده وه. هه رکات به هو ی ته نگ و چه له مه ی روژ گاره وه خه وی لی نه ئه که وت. ئه م شیعرانه ی ده خوینده وه:

خورووس نه و اچی من بیداره نا	تا سوب نه سه و دای زیکر یاره نا
تانه یو ناله م نیه ن ناله که ت	نه مه یو به گو ش شه قه ی باله که ت

یا ئەگەر بێ وێستبا جۆش قازان دەروونی بە قەترەیی بارانی ئەسڕین
لە کۆڵ بێردایەتەوه ئەویوت:

سادهی روبا بچی دەر لە روبابت

با بێو قەرچەیی جەرگی کەبابت

بە قەترەیی باران دیدەیی پەر ئابت

نەم دەر وە حەسیر گۆشەیی میحرابت

ئەوسا منیش وەکو مندالێ لایەلایەیی بۆ بکری ئارام ئارام، هێدی هێدی،

خەوم لێ دەکەوت و لە بەربەیاندا بە سروەیی دەنگی قورئان خوێندنی

باب مەوه وەکو چریەیی نەسیمی سەر سەلا منی لە خەو پرا ئەچەلەکاند.

باش لە بیرم دێ هەمو سالتێ لە رۆژی عەرەفەیی جەژنی قوربان دا هەوای

سەیر نەقشی خاکی حیجاز و زیارەت رەوزەیی موبارە ک پیغمەر (د.خ) لە

سەر بکەوتبا ئەم شیعراوەیی ئەخوێندەوه:

دەرمان دەردم موحەممەد نامەن

عەکس روخسارشی بەدرری تەمامەن

چەند سالتێ گوزەرا منیش تەمەنم چوووە سەرەوه و کەمێ هوشیار

بوومەوه وەکو جاری جاران بابم شیعەرەکانی ئەخوێندەوه، پرسیارم لێ کرد:

بابەگیان ئەو شیعراوە هێ کێیە؟ جوابی دامەوه رۆلەگیان ئەمە هێ باپیرمانە،

باوه سەید عەبدول حەکیم ئاها ئەو گورخانەییە لەو بەر ئاواپیەوه، ئەوه

گلکۆی ئەوه مەگەر نازانی؟

جوابم دایەوه ئەزانم بەلام ئیوه ئەلێن مەهجووری مەبەست لە

مەهجووری کێیە؟ پێی و تم نازناوی شیعری مەهجوورییە. دیسانەوه

پرسیارم کرد: ئەم شیعراڤه نووسراوه تهوه، کتییی ههیه؟ ئەگەر من به دوايا
بگهڕیم پهیدای ده کهم و له لای کتیه؟ جوابی دامهوه نووسراوه بوو، به لام
نازانم لای کتیه.

ماوهیکی زۆر به دوايا خولامهوه، نه کهسی دهستی گرتم نه ده رگاییکم
لێ کرایهوه. شهوێکی دیکه وه کو جاری جاران بابم شیعی ده خوێندهوه،
من بووم به گریانوه. بابم پرسیاوی لێ کردم رۆله گیان ئەوه بوو ده گری؟
جوابم دایهوه ئەو شیعراڤه دهس ناکهوی. له وه راما بهم شیعهی حافز
دلخۆشی کردم.

یوسف گم گشته باز آید به کنعان غم مخور

کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور
دواي ماوهیه ک رۆژی له مائی حاج سهید عه بدوللا مامی بابم دا «به
رهحمهت بێ پیاوێکی موباره ک و موقه ددهس بوو» دیوانیکی خهتیم به
دهستی کاکه سهید یه حیاي کورپی ئەو زاتهوه بهر چاو کهوت پرسیارم لێ
کرد. کاکه یه حیا ئەو چیه؟ جوابی دامهوه ئەوه شیعی باوه سهید
عه بدولحه کیمه، له خۆشیا زۆری نه مابوو زاله م بته ره کێ وتم کاکه یه حیا
ئهیده ی به من، ئەویش پیاوانه دیوانه که ی پێ دام. منیش پاشان کارو کاسبیم
خوێندنهوه ی دیوانی مه هجووری بوو.

شیعی کوردیم خۆش نهوێست، تهبعی شیعریشم خراب نه بوو. به لام
چه ند کاره سات وای لێ کردم وه کو لال زبانم به ستر او نه متوانی شیعر بلیم.
یه کهم بابم مه نعی ده کردم بوو شیعروتن ده لیلی ئەوه بوو شاعیرانی کورد
هه موویان ژیا نی خویان به هه ژاری و کولوللی برده سه ر.

دووم هه ندی له خزمه کالم گالته یان پیم ده کرد. له بیرم دی شیعیکی
جوانم به بالای که سیکا وتبور، که وته لایان له مه حقه لیکا شیعره کالی منیان
ده خوینده وه گالته یان پی ده کردم، منیش منداڵ بووم و شهرمن، بووم به
گریانه وه. پاشان له سالی ۱۳۴۸ ی هه تاوی دا ئیجار کرام بو سهر بازی له
سالی ۵ دا گه رانه وه بو مالی خویمان به هوئی مال و مالداری و خیزانه وه
ده ستم به سرا. له لاییکی تره وه نه خووشی بابم سهر سامی کردم وه له مالگی
سهر ماوه زی سالی ۵۳ دا بابم به ره حمه تی خوا چوو. (پوچی شاد بی.) له
سالی ۵۶ دا چوومه مه هاباد، دیوانه که ی مه هجووریم دا به ئاغای سه یدیان.
جوابیان دامه وه له پژی می پاشایه تیدا چاپی کتیی کوردی قاچاقه. نا ئومید
گه رانه وه. چهن سال تیپه ر بوو گوزه را پویشتمه خزمه تی خوالی خوشبوو
«سه ید فخره دین غه ریقی» که چاپی کا بۆم. جوابی دامه وه من توانم نییه
به لام تو به مه پازی مه به، هه ول بده به لکو شیعی زۆرتتر بدۆزیته وه. من
دنیام شیعی مه هجووری زۆرتتر له مانه یه. ئه و قسه منی هان دا بو
دۆزینه وه ی به یازه کان.

چهند سالیکی دیکه گه رام، له لایه ن «حاجی سه ید ئیبراهیم حوسه ین
په ناھی قوری چیا»، به یازی کم ده ست که وت، به خه تی «سه ید عبدولقادی
باپیره وه» که خه تیکی زۆر خوشه له سالی ۱۳۳ مانگیدا نووسراوه ته وه به
ده ستم که وت.

به یازیکی دیکه له لای «سه ید عه لی ئیبراهیمی تازئاوا سرکه ل» له سالی
۱۳۳۷ دا به خه تی «سه ید شه مسه دین» نووسراوو و چهند به یازیکی دیکه م
ده ستکه وت و ئه مانه م هیئا و کا که «سه ید محموودی نه به وی» یارمه تیمی دا

له سه‌ری بنووسینه‌وه، سوپاسی ده‌که‌م.

به‌یازتکی دیکه له لای «سه‌ید حسامه‌دین ئەمین» هه‌یه هه‌ر چه‌نده هه‌ولم دا پیتی نه‌دام، نازانم بۆ چی.

له ئاکامدا له سالی ۱۳۷۱ی هه‌تاوی هه‌رچه‌ند که‌م و کۆری زۆری بوو، به‌چاپ گه‌یشت و ئاواتم بیرایه‌وه خۆم به‌به‌خته‌وه‌ر ئەزانم ئوه بۆ جاری دووهم به‌شیوه‌یێکی باشتەر ئاماده‌ی چاپم کرد.

به‌ناوی خودای گه‌وره و بێ گه‌وره

مه‌هجووری کوردستانی، ناوی «سه‌ید عه‌بدولحه‌کیم»، کۆری «سه‌ید عه‌بدولپه‌حیم»، کۆری سه‌ید «مه‌حه‌مه‌د سه‌لیم»، کۆری «سه‌ید میرزا»، کۆری «سه‌ید عه‌لی» کۆری «سه‌ید ئاغه‌جان»، کۆری «سه‌ید خه‌یال»، کۆری «سه‌ید گۆلشنه‌ن»، کۆری «عارفی به‌ناو بانگ»، «سه‌ید شیخ ئەحه‌مه‌دی باینچو».

مه‌هجووری کوردستانی له‌نیوان ساله‌کانی ۱۲۰۹ و ۱۲۱۰ کۆچی مانگی‌دا له‌گوندی باینچۆ سه‌ر به‌«حوسه‌ین ئاوی» سنه‌هاتووه‌ته‌ دنیا. به‌گوێره‌ی ره‌سم و کردووه‌. پاشان بۆ که‌سبی عیلم و زانست و فی‌ربوونی پله‌ی ناوه‌ندی و بالای دینی، گه‌لیک له‌گونده‌کان و شاره‌کانی کوردستان وه‌کو شالی شه‌ل، پاپاله‌، سنه‌، بۆکان، ئوشنه‌وییه‌، دیاربه‌کر، سلیمانی که‌مه‌کۆی زانیاری بوون گه‌راوه‌ و له‌خزمه‌ت مامۆستایانی زانا و بلیمه‌ت وانه‌ی دینی و نه‌ده‌بی خویندوه‌، له‌وکاته‌دا بۆ درێژه‌دان به‌خویندن روو ئەکاته کوردستانی عێراق و له‌خزمه‌ت مه‌لا ئایینه‌کانی ئەو ناوچه‌یه‌، وه‌کو

عارفی به ناو بانگ و شاعری مه زنی کورد مه ولانا خالیدی نه قشبندی،
گهلێک له عیلمه کان فیتر ده بی و دهستی نه رادهت له نێو دهستی نه و زاته
ده نی و نه بی به موریدی.

ده لێن له و ماوه یه دا که له خزمهت مه ولانا درسی خوێندوو له گهل
مورشیدی گه و ره «شیخ عوسمان سه راجه دین» بووه به ئاشنا و دهسته برا.
هه ر به هۆی نه و دۆستایه تیه و پاش له دنیا ده رچوونی مه هجووری
کوردستانی، «شیخ سه راجه دین خاتوو عوزرامی کچی خۆی له «سه ید
نه جمه دین» ی کۆری مه هجووری ماره ده کات.

پاش نه وه ی مه ولانا خالید سلێمانی به جی دیلی و روو نه کاته ده مشق،
مه هجووری ناچار ده بی بگه رته وه بو کوردستانی ئێران و له گهل سه ید
نه حمه دی برای دا که به سه ید نه حمه دی ده لکه ناوبانگیده رکردوو بو ته واو
کردنی پله ی کۆتایی عیلمه کان روشتوو ته خزمهت مه ولانا نه حمه دی
که مانگه ری نه قشبه ندی له گوندی کۆله ساره ی سنه خوێندنی ته واو کردوو
و ئیجازه ی مه لایه تی وه رگرتوو و پاشان گه راوه ته وه بو زه یده که ی باینچۆ.
پاش له دنیا ده رچوونی باوکی مه هجووری بو هه میشه باینچۆ به جی
دیلی و روو نه کاته گوندی نه حمه د ئاوی زاخه، سه ر به دیوانده ره، به
گوێره ی نه و بگه یه که خۆی له کاتی نووسینه وه ی کتیی «تذکره الاولیا» ی
هه تار نه یشابووری دا نووسیویه تا سالی ۱۲۵۳ کۆچی مانگی له گوندی
نه حمه د ئاوا ماوه ته وه، به لام روون نییه له کام سالدای مالی به ره و گوندی
گه و تنووی سارال پێچاوه ته وه.

دیسانه وه به و به لگه یه که کاغه زیکه له لایه ن ئامان ته لالا خان والی

کوردستان بۆ مه هجووری کوردستانی نووسیه له سالی ۱۲۶۹ دا نیشته جیی گه وتوو بووه.

ده بی بزاین مه هجووری له هیچ گوندیکدا به پاره مه لایی نه کردوو و نانی ئیرشادی نه خواردوو و نیشته جیی هه ر گوندی بووه به ملکی کرپویه، چونکه پیاوکی به ده سولات و ساماندار بووه.

به پروای من مه هجووری ته مه سوکی به هیچ کهس نه کردوو. جا نه گه دهستی ئیرادهت له ئیو دهستی مه ولانا خالید ناوه، به و مانایه نییه به لکو له ریزی سو فی یا خه لیفه کان ناوی تو مار بکری. مه هجووری پیاوکی زانا و ئاگا بووه، زانیویه وتی تیگه یشتوو که هه زه تی مه ولانا زاتیکی عارف و عالمیکی بی و نه بووه، جا مرو ف له دنیا هه ر شتی فی ربی هیشتا هه ر که مه، به ندی پیشینیا نه که ده لی «یا چون بو علی بمان یا چون فارابی بمیر».

لایشی وا نه بووه که عیرفان و ته ریه ت ماناییک نیه، ته ریه تی و ستوو، به لام ته ریه تی که تی که ل بی له گه ل شه ریه تی موحه مه دیا. لیره دا نه لی:

ئه ی دل سالک به نه رای شه ریه ت ئه و سا شونه شون جاده ی ته ریه ت سه ره پای ئه وه عیرفان و ته ریه تی به چاکی ناسیوو و مورشیده کانی قه بو ل بووه به لام ئه و زاته دهستی داوه ته دهستی مورشیدی گه وره ی بانی سه ر.

مه هجووری له عیرفان دا «فنا فی الله» بووه، فیکرو و ذیکرو و عیاده تی ته نها خودا بووه و به س، جا بۆیه نه لی:

ساده‌ی جه جه‌زبه‌ی حه‌قیقی باقی
 پی‌م ده‌ره جامی حه‌قیقی ساقی
 تاوه ته‌واتوو نوور ره‌ببانی
 باقی بو به حه‌ق جه غه‌یر بو فانی
 تا دامان جه ذکر غه‌یر حه‌ق شانو
 لیسه‌فی داری غه‌یره هوو وانو
 مه‌هجووری وه کو مه‌نسووری هه‌لاج هه‌موو گیانی له‌گه‌ل نووری خودا
 تی‌که‌ل بووه، جا مه‌نسوور ده‌لی:
 الا ای سرّ سرّ از بس دقیقی
 تویی مر زندگان را مخفی از پیش
 نهان و آشکاری در تجلی
 به هر چیزی ز هر چیزی تویی بیش
 نه نادانم که پوزش از تو خواهم
 نه از شک و نه از خامی در اندیش
 تویی هر چیز و جز من نیستی تو
 چرا پوزش بخوام خویش از خویش
 جا له‌وکاته‌دا مه‌هجووری ده‌چینه نیو حه‌لقه‌ی به‌زمه‌که‌ی نه‌له‌سته‌وه و
 سه‌رمه‌ست له‌باده‌ی جامی «قالوا بلی» ده‌بی و له‌گه‌ل پی مه‌یخانه‌دا به‌م
 شیوه به‌ربه‌ره‌کانی ده‌کا.
 ساقی سه‌رمه‌ستیم جه حه‌وه‌ده‌ره‌ن
 نه‌سباب هه‌ستیم زیر و زه‌به‌ره‌ن

بهو تهوور خه یالان جه لام بهستن جهه

سهه ما تا سهه مه ک نهه یوم نهههه

کوره و بیابان سهه حرا و دهشت و دهر

زومره ی مه خلوقات نهه فسانی بهه ک سهه

عهرش چهنی کورسی لهوچ چهنی قه لهه

چهنی نهه فلاکات مهه نما عهدهه

نهو زانا لی هاتووه بهه رهه می ماویکی دوور و درژ خوتندی عیلم و

زانباری کردوته تووشه بو رتوتی و ناموزگاری کردنی دینی و دنیایی

دانیشتوانی ناوچه ی سارال و مه جلیس و کۆپه کانی رووناک کردووه به

نووری شهه ریهه تی پیروزی ئیسلام.

له ئاکامدا پاش تهه مه تیگ خزمهت بهه ئایینی ئیسلام و فه رهه نگ و نهه دهه بی

گه لی کورد لهه سالی ۱۲۷۸ ی کۆچی مانگی دا مه لی گیانی لهشی پر پیت و

بهه رهه که تی بهه جی دلی و چرای ژبانی دهه کورتهه وه.

هه نه دیگ دهه لێن مهه هجووری، لهه سالی ۱۲۸۵ دا کۆچی دواپی کردووه.

کاکه مهه حموود نهه بهه وی ۱۲۸۳ ی نووسیوه، بهه پروای من وانییهه چونکه

وهه کوو لهه پێشدا باسمان کرد پاش کۆچی دواپی مهه هجووری، شیخ عوسمان

سهه راجهه دین خاتوون عوزرای کچی خو ی لهه سهه ید نهه جمهه دین کوری

مهه هجووری مارهه کردووه و بهه پی ئهه بهه لگهه یهه شیخ عوسمان لهه سالی

۱۲۸۳ دا واتهه ههوت سال پاش کۆچی دواپی مهه هجووری لهه دنیا دهه ر چووه.

مهه هجووری زاتیکی گهه وره و عارفیکی لهه خوا ترس و زاهیدیکی پاک و

شاهیریکی دل سووتاو و شهه یدای رنگای عیرفان و خواناسی بووه و

جینگای ریز و حورمه تی خه لکی کوردستان به گشتیی و خه لکی ناوچه کانی
هه وشار و سارال به تایبه تی بووه.

ئه و شاعیره ئه وینداره پا که له گوندی گه و نتروی سارال نیتراوه و باره گا
نوورانیه که ی که به مهرقه وی «باوه لحه کیم» به ناو بانگه. ئیستاش که ۱۴ سال
له فهوتی ئه و پیره عارفه تی په ریوه جیی پازو نیازی ئه ویندارانی حه ق و
زیاره تگای خه لکی ناوچه که یه.

مه هجووری دوو ژنی هیناوه، خیزانی یه که می «خاتوون شا زه ینه ب،»
کچی سهید عه بدورپره حمان نقیب السادات بووه و دوو کوپی ده ییأ سهید
کاکه شیخ و سهید هه دایه ت.

سهید کاکه شیخ له تافی لاوی دا به ره حمه ت خودا ده پروا.
سهید هه دایه ت به شوین عیلم و زانست دا دوور که وته ی ولات ده بی و
ناگه پرتته وه و ئه لێن له ئه ستانبوولی تورکیه دا ئه ولادی زۆره.
سهید عبدالرحمان نقیب السادات، و باوکی خیزانی سی (۳) کوپی
چاکی ده بی.

۱- سهید موحه ممه د، ناسراو به گولشه ن. باره گا که ی له شاری سنه یه و جیی
ریزو ئیحترامی هه موو که سه.

۲- سهیده کانی گولشه نی و ههروه ها شاعیری به ناو بانگ سهید مه حموودی
گولشه نی کوردستانی ئه ولادی ئه و زاته ن.

۲- سهید نیعمه ت که پیاوئکی وه لی بووه.

۳- سهید عه بدوللا ئه م سهید عه بدوللا دوو کوپی له شوین به جی ده مینی.

۱- سهید موحه ممه د ره شید، باوکی سهید مه هدی نقیب السادات، ناسراو به

کا که مه هدی سه راو میرزا که پیاولکی نه خلاق خوش و خوین شیرین و به
قهولی کوردی گولی مه جلیس بووه که له سالی ۱۳۵۹ ی هه تاوی دا به
رحمه تی خودا چووه.

۲- سهید موحه مه د سه عید، نه لاین لاویکی ئازا و لی هاتوو و جوانیکی
شیرین و تفهنگ چیتکی بی وینه و دهست و نیشانه ییکی مهردانه هه بووه. به
قهولی قه دیم که نه لاین له سه ر مالم به له بالم، له سه ر مالی خوی و قه بوول
نه کردنی زولمی ناحق سه ر نه نجام پاش شه پلکی ناله بار و کوشتنی چهن
کهس، نهو پیاوه بلیمه ته شه هید نه کری. نه م رووداوه له گوندی «زه رتک»
مه شهوور به زه رتکه کوون قه و ماوه به لاک به داخه وه سهید موحه مه د
سه عید، کوری نه بووه.

مه هجووری پاش له دنیا ده رچوونی خیزانی یه که می، «خاتوون
ته همینه» کچی «سه یه د شه هابه دین» کوری «سهید روسته م شالی شهل» به
خیزانی لی ماره ده کری. ماوه ییکی زور بی نه ولاد نه مینته وه. له سه قهری بو
تاران له سه ر گلکوی «میر جه ماله دین» مه شهوور به «باوه گوپ گوپ» نه م
شیعره ده نووسی:

میر جه ماله دین دوعا موسته جاب   نه ر چه کیم جه لات نه بو کامیاب
پاش ماوه ییک خودا پینج کوری چاک به مه هجووری ده بخشێ که
ناویان: ۱- سهید قوتبه دین، فه خرو سادات ۲- سهید سه عده دین، مو عین
سادات ۳- سهید موحه مه د نه مین سه یفو سادات ۴- سهید نجمه دین ناسراو
به ناغهی سهید ۵- سهید مه جید ئفتخارو سادات.

الف - سهید قوتبه دینا فه خرو سادات، کورپکی هه بووه به ناوی بابا ههلی،
هه ر له لاویدا فهوت ده کا. له دواي فهوتی خوی سێ کچی له شوین به جی
ده مین.

ب - «سید نجم الدین» ناسراو به «سهید نجم الدین هه مرۆله»، موله قه ب به
«ئاغه ی سهید»، دوو کورپی چاکی هه بووه به م ناوانه، «ئاغه سهید
جه لاله دین» و «ئاغه ی سهید شه هابه دین نه قشبه ندی». سهیده کانی
هه مرۆله نه ولادی نه وان.

ج - سهید سه عده دین، موعینه سادات که سهیده کانی گه و نتوو نه ولادی
نه ون، پینج کورپی هه بووه به م ناوانه.
۱- سهید به هاته دین ۲- سهید عه لاته دین ۳- سهید شه مسه دین ۴- سهید
عه بدو لالا ۵- سهید نزامه دین.

د - «سهید موحه مه د نه مین سه یف سادات» کورپکی هه بووه به ناوی
«سهید سه دیق»، ناسراو به «کا که سدیق».

حه کیمه کانی شاری سنه نه ولادی نه ون. سێ کورپی هه یه به ناوی «سهید
ته وفیق»، «سهید عارف»، «سهید مه حیه دین».

«سهید مه جید ئفتخار و سادات» که باپیری سهید خه لیلی نه قشبه نده.

نه سه بی سهید خه لیل له گه ل سهید مه جید به م شیوه یه.

«سهید خه لیل» کورپی «سید نه حمه د» کورپی «سهید عه بدو لکه ریم»

کورپی «سهید مه جید».

باش وایه بزانی «سهید شه هابه دین» باوکی خیزانی مه هجووری کیه.

«سهید شه هابه دین» کورپی عارفی به ناو بانگ «سهید روسته م شالی

شەل»، ئەولادی «سەید قازی خان»، لە نەتەوی «سەید موسا زاخە
مه شهوور به «سەید موسا سفره کهوو (که بوود» یان سفره شین، کۆری
«سەید عەبدولو احد» ناسراو به «سەید شەمام» کۆری «سەید بابا شیخ
ئەحمەدی باینچو».

لەقەبی سەید شەمامە و سفره کهوو مانای چییە و بوچی بەم لەقە بە ناسراون:
«سەید عەبدوله واحد» کۆری «سەید بابا شیخ ئەحمەد» لاوتکی جوان و
شیرین و روومەت و لاملیکی جوان و سپی هەبوو بە و بابەتەو بە شەمامە
بەناو بانگ بوو. شەمامەش هەموو کەس دەزانن چییە.

بەلام سفره کهوو چییە. ئەلێن لە و سەر دەمەدا لە ژووری گوندی زاخو لە
نیوان سوپای شا ئیسماعیل سەفەوی و سوپای عوسمانیەکان شەڕێکی زۆر
سەخت رووی داو. زۆر کەس لە هەر دوولا ئەکوژرێ، «سەید موسا»
پیاوێکی بەناو بانگ و دەسەلاتدار و ساماندار بوو، بە حە کەم خۆیان وەری
دەگرن و نیتوانیان خۆش دەکا. خوار کۆی شیخ شەرفەو کانی و ئاوی
هەیه، ئێستە بەناو بانگە بە کانی شا. سفره رادە کیشی و زۆربەیی سوپای
دوولایەن لە سەر ئەو سفره نیو رۆژە دەخۆن و پاشان هەریەک بۆ شوێنی
خۆیان دەگەرێنەو، ئێستا بە «سەید موسای سفره کهوو (سفره که بوود)
بەناو بانگە و بە حە کەمە سەلاتینیش بەناو بانگە باش وایە بزانین
سەیدە کاتنی شەهیدی ئەولادی سەید موسان که پیاو چاکیان زور بوو،
وێکەر «سەید بابا ئەحمەد زاخە»، ناسراو بە «ئاخە بابا» که زاتێکی وەلی بوو.
هەروەها «سەید سەعید» ناسراو بە «ئاخە سەید سەعید حەسار چەرموو»
سارال، باینچو، گەوتوو مانای چییە بە برۆی من مانای ئەمانەن.

ئەگەر سادات یا سالار بێ رەتبی بە سەید ھەیە با بزانی زۆربە ی
 گوندەکانی سارال ملکێ سەید بوو. بەرە بەرە لە دستان درھاتوون و لە
 سەید خالی کراون. لەو زەمانە ی پێشەو سەید بە چەن جۆر ناو براوہ:
 سەید، سالار، شیخ، مەلا، بەگ، ئەمیر یا میر.

وہ کو شیخ ئەحمەد باینچۆ، مەلا ئەبو بەکر چۆر، سلیمان بەگی بانە،
 ئەمانە ھەمووی مانای سەیدە.

بەم جۆرە ناوچە ی سارال، یا ناوچە ی سادات یا سالار بوو.
 ھەندێ کەسیش ئەلێن سارال وشەییکی ئەو ئستانی یە بە مانای
 «سەردسێر»، بەلام من ھەرچەندە گەرام شتیکم پەیدا نەکرد.

ب - باینچۆ لە سەرەوہ ی گوندی باینچۆکانی و ئاوێکی زۆر ھەیە بە ناو
 شاجوہ، کیوی پشت ئەو کانێ ھەربە و ئاوہ مەشھوورە، وشە ی باینچۆ لەوانە
 گیراوہ. جا ئەگەر بە زمانی ھەورامی (پایین ھو) بی بە مانای پایین کۆیە.
 چونکە لە زاراوہ ی ھەورامیدا بە کیو ئەلێن ھۆوہ کو شاھۆ و دالاھۆ.

یان پایین جوہ کە مەبەست لەو کانێ و ئاوہ کە شەقە جۆگە لە یێکە بە
 پەشتی گوندی باینچۆدا تیپەر دە کاو خۆی ئەمالی بە و تاش و تەوہ نا.

ئەو باسە کە ئەلێن شا عەباس ھاتۆتە باینچۆ و پرسیری لە «سەید شیخ
 ئەحمەد» کردووہ و بەزانی فارسی وتووہ (اینجا باکی هستید) لە وەلاما
 «بابا شیخ ئەحمەد» وتووہ «با هیچ کس خودم و با این چوب» ئەو باسە
 دوور لە راستیە. ئەوانم بلێم «بابا شیخ ئەحمەد پێش لە «شا ئیسماعیل» یا
 هیچ نەبێ لە دەورانی ئەوا ژیاوہ. و سالی ۹۷ ھاتۆتە باینچۆ. بەلام گەوتوو
 مانای چییە لە سەنەد و قەبالە کۆنەکاندا و لە نامیلکەکاندا، گاو آھن تو یان

کاوتو نووسراوه له باره ی وشه ی گه ووتوو چه کایه تیک نه فسانه یی هه یه
 ته لێن بهرله وه ی گه ووتوو ئاودان بیته وه، کانی و ئاوی هه یه که ئیستا نه و کانیه
 له نزیک ماله کاندایه به ناوی کانی چناران ناوده بری.. دوو نه فەرره فیهق له وئی
 نه چه سیننه وه، یه کئی له وان به هاوپی که ی ته لئی پاره که ت ده به م و ده یشت
 کوژم، ته ویش زۆری لی ته پارپته وه، فایده ی نابیی، له ناھومیدیا بنه گه وونی
 له وئی ته بی، ته لئی گه ونه که تو شاهد به، ته م کابرا به ناحق من ده کوژی.
 ته ویش ده یکوژی و پاره که یشی ده با.

ماوه ییکی زۆر تیپه ر ته بی، کوپی کابرای کوژراو، له گه ل کابرای پیاو
 کوژدا ته بن به هاوپی و له سه ر ته و ئاوه ته چه سیننه وه، له ناکاو کابرا ده س
 ده کا به پیکه نین، کوپی کابرای کوژراو ته لئی ته وه بوپی ده که نی، چی رووی
 داوه؟ کابرا ته لی کوپه مالت خراپ نه بی، سالیکی زوو لیته دا کابراییکم
 کوشت له ناچاریا ته یوت، گه ون تو شاهد به ته م کابرا من ده کوژی، کوپی
 باوک کوژراو ته لئی وه لاله ی گه ون شاهیدی خو ی دا، ته و کابرایه تو کوشت
 باوکی من بوو، ته ویش له تۆله ی باوکیا کابرا ده کوژی.

ته مه بوو چه ن باسی له باره ی سارال و باینچوو گه ووتوو. خوئنه رانی
 به پزوو هوگرانی مه هجووری و ته ی ته وانه ی که دلتان ته که مه هیلانه بو
 شیعی مه هجووری، بیر ییرتان بخنه کار له ناخی دله وه، تیفکرن، به
 چاوی به سیرت پروانن بو شیعه کانی مه هجووری بزنانن چی وتوو؟
 مه به ستی چی بووه؟ ره خنه له وه مه گرن مه هجووری بوچی به هه ورامی
 شیعی وتوو، ناوه روک به حساب بینن. مه به ست ده برینی هه ست و
 ته وینه و پهره پی دان به فهرهنگ و ته دیاتی کورد. هه ر زاراوه یی بی

کوردی باشه. با منی کوردی ئه رده لان زان، هه ورامی بزاسم، له زاراوهی کرمانجیش شاره زابم.

نه یه کئی به لکو هه زاران، هه زار ئه نێمه به رده م رچه ی یی وه پئی
من ناشاره زاب و به لام پیم ئه لێن، هه مو رێگه یه و بۆ بانه ئه چن
له هه موو ده و رانی کدا شتی باوی هه یه و هه ر وه ها له سه ده ی ۱۴ و ۱۵
کوچیدا زاراوه ی سوورانی باوی هه یه، له سه ده ی ۱۳ و ۱۲ دا زاراوه ی
هه ورامی باوی بووه، زاراوه ی هه ورامی زمانی شیعره، زاراوه ی پیکه پان و
به ریللو، ته واو وشه کانی له یه ک جیا کردۆته وه، وه کو ئه ده باتی عه ره ب که
چون فاعیل و مه فعوول و موئه نه ت و موزه که ر له یه ک جیا کراوه، زاراوه ی
هه ورامیش وایه.

چۆنیه تی ژبانی مه هجووری له زمانی کاکه سه ید مه حموودی نه به وی:
زانا و عارفی پایه به رز سه ید عه بدولحه کیم، ناز ناو به مه هجووری
کوردستانی، کوپی سه ید عبدالرحیم موده رس، نه وه ی سه ید میرزا له
ئه ولادی باوه شیخ ئه حمه د باینچۆ و زه هی ره دین سه ید موحه ممه د زاهد
مه شه وور به پیر خضر شاهو له ئه ولادی ئیمام عه لی نه قیه.

مه هجووری کوردستانی له سالی ۱۲۰۹ ی کوچی مانگیدا له ئاواپی
باینچۆی سارال له ناو بنه ماله ی گه و ره و ئایینی و بی وینه له دایک بووه و له
سالی ۱۲۸۳ له ئاواپی گه و نتووی سارال سه ر به مه لبه ندی دیوانده ره به
ره حمه ت خودا چووه. خویندنی سه ره تایپی له لای باوکی به پێزی ده س پئی
ئه کا. پاشان بۆ په ره پێدان و فیروونی علیم و زانست روو ئه کاته حوجری
فه قیه کان له ده ره وه ی باینچو. هه وه ل جار له خزمه ت عه للامه ی گه و ره مه لا

موحه مه د، مه شهوور به مامۆستای چیرنویی و پاشان پروو ئه کاته شاری سنه
و ماوه یی له مزگهوت دارالاحسان یان جامیعی ئیسته و مزگهوتی پرهشید قه لا
به یگی ماوه یی دهرس ئه خوینی و له ویشه وه روو ئه کاته شاره کانی بۆکان و
نوشنۆویه، له ویشه وه ئه پروا بۆ کوردستانی تورکیه و له شاره کانی دریار به کهر
و ئستانبول ماوه یی دهرس ئه خوینی. له شاری سلیمانی له لای عالمی
گهوره و ناودار سهید موحه مه د مه شهوور به شیخ مه عرووف نه وده هه ی
ماوه ی ئه مینی و له زانست و مه عره فته ئه و زاته به هره وه ر ئه گری.

مه هجووری کوردستانی هه ر له دهوران لاویدا به خزمت مورشیدی
کامل و موخلیسانی به ناو بانگ مه ولانا خالد نه قشبه ندی گه یشتووه و له
ریزی موریدان و موخلیسانی ئه و زاته به حیساب دیت.

پاشان به کۆله باری له عیلم و عیرفان روو ئه کاته زید و ماواکه ی خۆی،
تیران و باینچۆ.

مه هجووری له نیوان عالمه گهوره کان ئه وزه مانه ده ستیکی بالای هه بووه
و له م راسته دا مه لا موحه مه د ئالیجانی که یه کئی بووه له عالمه گهوره کانی
ئه وزه مانه، مه هجووری به ناو عالمی زه مان داناوه. مه هجووری به عیلمی
خۆی ئیشاره ده کا و ده لی:

ئه فزوونی عیلمت نه یو به کار سیوای ئه عمالت جه یه و مولقه دار
ئه م زاته گهوره له ئاواپی باینچۆ، ئه حمه د ئاوا ی کوشک شه ریف ئاوا و
گه وئوو له ریگه ی دهرس و تنه وه به خه لکی ناوچه خزمه تی چاک به جی
هیناوه.

ئهو که سانه که له لای مه هجووری ده رسیان خو ئند ووه ئه مانه ن: «سه ید
 موحه ممه د هاله ده رره به ناو بانگ به سه ید، «موحه ممه د سادق سه فاخانه به
 ناو بانگ به سادق» و «مه لا حامد ئالیجانی خاوه نی دیوانی ئاله ی نیمه شه و».
 چه کیم مه هجووری له رلگی عیرفانه وه به پله یی گه یشتوو، قوتب
 مه دار یا مه لایکه ی کردگار، روون و ئاشکرا خۆیان به ئه و نیشان داوه و له م
 شیعره دا ئه لێ:

مه هجووری که م قام مه ی زه ده ی مه ی تۆش
 نه حوجره ی فه نا ساتی بی بیهوش
 جه ته ئسیر لوتف پیران کامل
 شکافی نه به ین مه سجد بی حاصل
 هه رکاتیم زانا دوو شه خس پرنوور
 دوو قوتب زه مان مه لایک ده ستوور
 نه فی و ئیسیاتی پیت ئه علیم که رده ن
 چون به رق لامع جه لات وه یه رده ن
 وللا نه خه وبی، نه خۆ خه یال بی
 یاسه دیاره ن ته ئسیر حال بی
 شکی تیدا نییه که مه هجووری خۆی قوتبی زه مان و مورشیدی
 مورشدان بووه، ته سه روفات و که راماتی مه هجووری به و ئنه یی بووه که
 سه رده میکی زۆر له ته واه ناوچه کانی دوور و نزیک بو به هره وه رگرتن
 به ره که ت روویان تیده کرد، به م حالیشه وه زۆر جار لۆمه ی خۆی کرد ووه.

من چەنی تومەن سەودایی بیهوش
 ەبای ئیرشادت چون گرتەن ئەدوش
 تاعەت کامەن فکرت ەانە کو
 مەر تارک الذنب وئەی تۆ مەبو
 مەونی خەلقان جە ەدر ئەکنافی
 ەدر یەک نەجایی نە ەدر ئەترافی
 ئارەزووی بادی سەبوو حیشانەن
 تەمەنای تەوبە ی نەسوو حیشانەن
 میان پە ی ەیمەت دامەن گیرتەن
 خو نەمەزانی چەن تەقسیرتەن
 عارفی بە ناو بانگ و فارسی نووس، سەید ئەحمەد ناز ناو بە مەحزوونی
 و مەشهور بە سەید ئەحمەد زەنکە لە چەن شیعرەدا کە باسی پیاو چاکانی
 ئەو سەردەمە ی کردووە، لە بارە ی مەهجووری ئەلی:
 اول آن زبده السادات سامی   کە شیخ عبدالحکیم آن قطب نامی
 جهان بگرفت صیث نیکناش   کمر بستە هزاران بر غلامیش
 ندیدم همچو آن نیکوتر آئین   حکیم و حاکم و خادم بە مسکین
 روون و ئاشکرایە مەهجووری لە گەڵ زۆریە ی پیاو گەورە کان و مشایخە
 ئایینەکاندا دۆستی باشی ەبوو، وە کو کاک سەید ئەحمەد ی سلیمانی
 خوالیخو شبوو و شیخ عوسمان سراجەددین کە کچی ئەوزاتە بە ناو خاتوون
 عوزرا لە سەید نجمەدین کوپی مەهجووری مەرە دەکری و دایکی دوو
 کوپی بە ناو بانگ بە ناو سەید جەلالەدین و سەید شەهابەدین نەقشەندیە.

مەھجۇرى لە گەل سەيدە بدولپرە حىم مەھمۇد سەھرەپاي دۆستى،
ئالوگۇرى شىعەريان ھەبوو. خوالىخوشبوو بابا مەردوخ روحانى لە
مەشاھرى كورددا ئامازەي پى كىردوو. و ھەروەھا خولام شاخان ئەردەلان
فەرمان پرەواي ئەو كاتەي كوردستان رىزو ئىحترامى زۆرى بۆ مەھجۇرى
داناو چەن جار گە يىشتوو تە خزمەتى مەھجۇرى و ئالوگۇرى نامەيان بەدە.
مەھجۇرى لە گەل شاعىرى بەناو بانگ شىخ رەزاي تالەباني دا
دۆستايەتى ھەبوو و شىعەريان بۆ يەكتر ناردوو. ئەم پارچە شىعەرى لە
وەرەمى شىعەرىكى شىخ رەزادا نووسىو.

ئازىز نامەكەت جەرگم تاوونا

ئايىش پەردەي دل شكاونا

ئەزھار كەردەيىت پەي دەواي زامەت

جە نىمە شەودا قىيام كەر قامەت

سەينە كەر ئاماج پەرى نىشانە

تا بەندەي مەھجۇر شىنت دىوانە

تير تەو ھەجۋە بىپىكو نەدل

تايە و مولمەمەت نىشش بدو چل

تەئىر ئەو نىش زووخ ئەو زامە

نەجات بوو پەي ھەول يە ولقيامە

مەھجۇرى كوردستانى و مەولانا ئەحمەدى كولەسارە سەبارەت بە

يەكتر دلىكى پاك و ئىرادەتلىكى قوليان ھەبوو، وەكو پىرلىكى دەسگىرو

مورشىدلىكى كامل لە گەل مەولانا ئەحمەددا جوولاولو تەو. مەھجۇرى

له گه‌ل سه‌ید نه‌حمه‌د زه‌لکه که برا چگۆله‌ی مه‌هجوورییه چووه‌ته خزمه‌تی
مه‌ولانا نه‌حمه‌د له‌گوندی کۆله‌ساره. نه‌و زاته به‌را ده‌یی رێز و ئیحترام
سه‌باره‌ت به‌و دوو سه‌یده پێک دینێ، موریدان ده‌ور و به‌ری شیخ به‌وان
حه‌ساده‌ت ده‌به‌ن و روون و ئاشکرا به‌شیخ نه‌لێن نه‌تۆ له‌نیوان نه‌م هه‌موو
شیخ و سه‌یدانه‌ بۆچی به‌م دوو نه‌فه‌ره‌ عه‌لاقه‌ت هه‌یه. شیخ له‌وه‌رامدا
نه‌لێ: نه‌م دوو سه‌یده گواره‌ی عه‌رشن.

مه‌هجووری سه‌فه‌ری بۆ به‌غداد نه‌کات و سه‌ید نه‌حمه‌دی برای
هاو سه‌فه‌ری ده‌بیته‌، سه‌ید نه‌حمه‌د سه‌باره‌ت به‌م سه‌فه‌ره‌ نه‌لێ:
ماه محرم بود و غم بر مزید   هائله شاه حسین شهید
خسته و خون ریخته و تشنه لب   کرّ لهم کربلای عجب
مه‌هجووری نه‌لێ:

مه‌ده‌د یا پیرم به‌شق شای نه‌جه‌ف
پروحم په‌ی سوقات گرته‌ن نه‌رووی که‌ف
هه‌رچه‌ن توحفه‌ که‌م جه‌لات هه‌قیه‌ن
بوزورگیت قه‌بوول توحفه‌ فه‌قیه‌ن
مه‌هجووری بۆ ته‌وافی مائی که‌عه‌ روو به‌حیجاز رلی ده‌که‌وی، به‌لام به‌
داخه‌وه به‌هۆی یاو و له‌رز و ژانی چاو، ناچار ده‌بی بگه‌رپه‌ته‌وه و نه‌م پارچه
شیعه‌ره له‌وکاته‌دا نه‌لێ:

ده‌رمان ده‌ردم موحه‌مه‌د نامه‌ن
عه‌کس روخساره‌ش به‌دري ته‌مامه‌ن

پاش گه پانه وهی مه هجووری له سه فهری چه جی ناکام بۆ زیده کە ی، برا
 گه وره کە ی به ناو مه لا سه ید عه بدولعه زیم که نه ویش پیاوێکی گه وره بووه
 به هۆی ناکۆکی له نێوان نه و و خزمانی به دی تی، ناچار نه بی بایینچۆ به جۆ
 بیلۆ و زۆری پی ناچی مه هجووریش له گوندی بایینچوو به ره و گوندی
 نه حماوای زاخه سه ر به ناوچه ی دیوانده ره کۆچ نه کا سی دانگ له و گونده
 به ملکی نه کرێ و له گه ل دوو برای چکۆله ی به ناوانی سه ید نه حمه د و سه ید
 ته یب له وێ نیشته جۆ ده بن.

مه هجووری کوردستانی له خیزانی هه وه لێ دوو کۆری به ناو سه ید
 هه دایه ت و سه ید هه دایه ت و سه ید کاکه شیخ بووه، سه ید هه دایه ت
 پیاوێکی لێ هاتوو بووه، به دوای ده رس خوێندن ده چیته ئستانبول، ئیتر
 نه گه پراوه ته وه، سه ید کاکه شیخ له لاویدا فه وتی کردوو، مه هجووری دوای
 فه وتی خیزانی هه وه لێ ژنیکی هیناوه، چه ند سالی بی نه ولاد ده بی وه له
 سه فه ریکدا بو تاران ده چیته سه رگور خانه ی بابا گور گور نه م شیعرانه
 ده نووسی.

میر جمال الدین دوعا موسته جاب   نه ر چه کیم جه لات نه بو کامیاب
 پاش ماوه ی چه ند سال به شوین یه کدا خودا پینج کۆری پیداو به م
 ناوانه.

- ۱- سه ید قوتبه دین (فه خرو سادات)، ۲- سه ید نه جمه دین هه مپوله، ۳-
  - سه ید سه عده دین (موعینه سادات)، ۴- سه ید موحه ممه د نه مین (سه یفر
  - سادات)، ۵- سه ید مه جید (ئیفتخار و سادات). سه ید مه حمود نه به وی
- لیره دا باش وایه بزاین کاکه سه ید مه حمود نه به وی کییه:

کاکه سه‌ید مه‌حموود کورپی خوالیخوشبوو حاجی سه‌ید حه‌سه‌ن،
کورپی سه‌ید موحه‌مه‌د سادق، کورپی عارفی به‌ناو بانگ و شاعیری
پایه‌به‌رز سه‌ید نه‌حمه‌د، نازناو به‌مه‌جزوونی، ناسراو به‌سه‌ید نه‌حمه‌دی
زه‌لکه نه‌ویش برا چکۆله‌ی مه‌هجوری کوردستانی.

خوالیخوشبوو سه‌ید نه‌حمه‌دی زه‌لکه خاوه‌نی سێ دیوانی فارسیه
به‌ناو (جامع آیات)، (عشق افزا) و (تحفة العشاق). به‌لام به‌داخه‌وه هیشتا به
چاپ نه‌گه‌یشتوووه و نه‌گه‌ربلیم له‌گه‌ل دیوانی حافز به‌به‌ره‌کاتی ده‌کات درۆم
نه‌کردوووه. نه‌مه‌ش چه‌ند شیعر له‌دیوانی عشق نه‌فزا:

شب‌ی کردی تضرع‌ها چنان‌ش	برفتی این سخن‌ها بر زبان‌ش
سگم از سگ بسی کمتر خدایا	نمیدانم چه گویم خوش‌آیا
در آن‌حالت بشد هوش و قرارش	سروش غیب کرد امیدوارش
که تو سگ نیستی بر هر دلایل	تویی چون انبیاء بن سرائیل
ولی وقتی براه بد برفتی	که همچون گم‌ره‌ان در نارافتی

کاکه سه‌ید مه‌حموودی نه‌به‌وی پیاوێکی ئازا و لی‌هاتوو و شاره‌زا له
هه‌موو بواردا ده‌سه‌لآت دار به‌سه‌ر شیعری فارسی و کوردیدا، نووسه‌ریکی
پایه‌به‌رز و خه‌تیکی خوشی هه‌یه و له‌گه‌ل خوالیخوشبوو کاکه سه‌ید
ئیه‌راهیمی ستوووه شاعیری به‌ناو بانگی کورد ئال و گوری شیعریان
هه‌بۆه، بو ئاگاداری له‌شیعری کاکه سه‌ید مه‌حموودی نه‌به‌وی نه‌توانن له
دیوانی (از ساراڵ تا توچاڵ) کاکه سه‌ید ئیه‌راهیمی ستوده ئاوری بده‌نه‌وه.

کاکه سه‌ید مه‌حموودی نه‌به‌وی له‌کوژکردنه‌وه‌و نووسینه‌وه‌ی دیوانی
مه‌هجووری زه‌حمه‌تێکی زۆری له‌گه‌ڵدا کێشام، سوپاسی ده‌که‌م.

ئیتیر سوپاس - سه‌ید جه‌میل نه‌قشبه‌ندی
۲۷ خا‌که‌لیوی ۱۳۸۲ هه‌تاوی

له سەر گۆلکۆی سەید عەبدول حە کیم ی گەونتوو
بە شیوەی هەورامی و تراوە سالی ۱۳۴۷ مانگی پەزبەر

نوک نیزی غەم سینه شکاوا
نە جەور گەردوون گیان بە لەب یاوان
سپای خەم وە تەور نە دل روو ئاوەرد
سەنگ سەخت دل وە تۆتیا کەرد
وە تەور گیزاوی رووکەر جە ئەروا
هەر عوزویم پە ی ویش مە کیشۆ سزا
دل جە وەسواسە ی دنیا ئازادەن
کۆگای خەیاڵات وە غەم بەر بادەن
ئومید بی ئومید نە هەرچی لاوە
ویش وەستەن وە قوڵف خوڤ و رجاوە
جاوە بی دەسگیر چیش دەسگیر مەبۆ
دەس گیر وە دەس گیر تا دەس گیر مەبۆ
ئیسە رووم کەردەن نە ئاسانە کەت
نالان مە نالۆن جە دەرگانه کەت
مە زانو کام مە ی سەر مەست کەردەن
مەست پەیمانە ی ئەلەست کەردەن

ئیئتزاریم هه ن جهی یانهی خه لوهت
 خه لوهت مان وهش بۆ هه رچه ن هه ن زه حمهت
 به و جلوه و جه مال پر که ماله وه
 به و ته رز ته مکین خهت و خاله وه
 به و دلهی پر ئیش مه هجووری فامت
 به حوکم حیکمهت هه کیمی نامت
 دهس بنیر وه سه ر دلهی ریشه وه
 بادهی زهنگ وه ردهی ئیش نیشه وه
 بزان چیشه ن ده ردهش ده واکه ر
 جه لای په یامبه ر تۆم هه ن په یام بهر
 گیانه وهی جه سه ی پر جه ده رده وه
 وهی بار خه مان شاه سه رده وه
 ئه سرین دیدم مه یۆ چون سه یلاو
 گۆلگۆنش که رده ن گۆلکۆت به هوناو
 عه رزش قه بول که ر زولمه ن بی دادی
 عه به یه ن به ره رشۆ و نامورادی
 دادم بسانه خاوه ن داده نیی
 تۆ موشکۆل گوشای هه ر موراده نی
 شه پۆل نه جات ده ر نه ده رد دوری
 یا عبدالحکیم شه یدای مه هجوری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^(۱)

سهواب^(۲) تهی خه تم فاتحهی شیرین

جه گهر دین^(۳) یاران بهندهی که مته رین

شاباش بو به روح «ختم المرسلین»^(۴)

به ئه پرواحی پاک ره فیقی موختار^(۵)

«ثَانِي اثْنَيْنِ إِذْهُمَا فِي الْغَارِ»^(۶)

۱. الحمد لله رب العالمين = سوپاس بو خوای هه ر دوو جیهان

۲. ثواب: پاداش ۳. جه گردین: له هه موو

۴. ختم المرسلین = دوا پیغه مبهه ر مه به ست موحه ممه ده (ص)

۵. ره فیق موختار = هاوړی هه لېژارده، مه به ست چه زره تی ئه بوبه کری
سدیقه

۶. «ثَانِي اثْنَيْنِ إِذْهُمَا فِي الْغَارِ» = دووهم کهس لهو دوانه ی که له
ئه شکه وته که دا خو یان شارده وه.

سهیری ئایه تی (۴۰) له سووره تی «توبه» بکه، کاتی پیغه مبهه ر و
چه زره تی ئه بوبه کر له ترسی گومراکانی قوره یش کوچیان کرد بو مه دینه و
گومراکانیش شو ئینیان که وتبوون، ئه مانیش له ئه شکه وته «ثور» دا خو یان
شارد بوه وه.

روحي پر فتوح سهلمان مهقبول^(۱)
 مه رغوب^(۲) مه حبوب^(۳) حه زه تی ره سول
 ئیمامی بهر حق جه عهفری سادق
 مهردومه کی^(۴) عهین^(۵) ته مام خه لایق
 شیخ بسطامی حله ی^(۶) نوور نه وهر
 چه نی^(۷) بوالحه سهن شور عیشق نه سهر
 روح بوو عه لی قـطب ره بانی
 هم خواجه یوسف غوث الانسانی^(۸)
 شیخ عه بدوالخالق عارف^(۹) السراج^(۱۰)
 شاه فه غنه وی عهزیز^(۱۱) نساج^(۱۲)
 خواجه ی خه واجه کان سماسی مه نزل
 ئه میر سیّد کلال نوور حق نه دل

-
۱. مهقبول: وهرگیراو.
 ۲. مه رغوب: په سه ند کراو.
 ۳. مه حبوب: خو شه ویست.
 ۴. مهردومه ک: گلینه ی چاو.
 ۵. عهین: چاو.
 ۶. حله: لیباسی تازه، جل و به گ و لیباسی که هه موو بالا داپوشی وه کو عه با
 ۷. چه نی: له گه ل
 ۸. غوث الانسانی: فریادره سی مرؤف
 ۹. عارف: خواناس
 ۱۰. سراج: چرا
 ۱۱. عهزیز: خو شه ویست
 ۱۲. نساج: جو لا

شای بهاءالدین دونیای موحه ممه د
 دینی نه حمه دی به نه و موجه ده ده (۱)
 قطب حق علاء یعقوب چه رخی
 شاه عبیدالله مه عروف که رخی
 خواجهی زاهدان پیر صه فا کیش
 رۆح نـوورانـی مولانا ده رویش
 خواجهی نه مکه نه ک صه هبای (۲) ساقی
 کانی مه عریفه ت هم خواجه باقی
 ره وضه ی (۳) نورانی فاروقی نه سب
 تازه که رد نه دیان (۴) عه جه م هم عه رب
 هم غه و ث قه دیم موحه ممه د مه عصوم (۵)
 چون عه بدولته حه د جه دنیا مه عدوم (۶)
 موحه ممه د عابد چه نی سیف الدین
 سید نور موحه ممه د چه نی شمس الدین
 سراج الأدیان شیخ حبیب الله
 خه تم خواجه گان شاه عبدالله

-
۱. موجه ده د: تازه بوونه وه	۲. صه هبا = شهرابی تری
۳. ره وضه = باغ	۴. نه دیان = دینه کان
۵. مه عصوم = بی گناه	۶. مه عدوم = بی سه رو شوین

مهولانا خالید^(۱) مهست سه رمه دی
فارس مهیدان دین نه حمه دی

۱. مهولانا خالیدی نه قشبه ندیش لهم باره وه شیعرێکی ههیه له ژێر
ناونیشانی "زنجیره ی خواجه کان" که له گهڵ ئەم شیعره دا له رووی
ناوه روکه وه هه ریه کیکن و زۆر له سیمای به یته کانیشیان له یه ک نه چی.
سه ره تا به م شیوه ده ست پێ ده کات.

خودای گه وه به حه ققی ناوی نه عظم
به نووری سه ییدی نه ولادی ئاده م
به سۆزی سینه ی صدیقی گه وه

به سه لمان و به قاسم هه ر به ده وه

تائه لی:

که مه شه وه به ناوی قوطبی بسطام
له سه ر ئەم خه تمه ئیتر شۆره ت و نام
به مه ستی بو الحسن له و جامی عیشت
به ته رتیب که وته سه ر ئادابی مه شقت
به حه ققی بوعلی نه و قوطبی فایق
به خواجه یوسف نه و غه وئی خه لایق

وه نه لی:

به ته مکینی هه زیزی پیری نساج
گه یان دیه چه رخی بالا گوشه یی ناج

جامع العرفان سراج الأديان
 ثانسی ذی النورین^(۱) شیخنا عثمان
 جان فیدای «سید حاج محمد»
 شهیدای شهوق حق مولانا «احمد»
 باقی خواجه گان شوور عیشق نه سهر
 همه شایه خان تهمامی یه کسهر

□

به حهقی خواجه بابایی سماسی
 که ببوه رۆژی بورجی حهق شناسی
 نه میر سهید که لالی پیری کامل
 که غهیری فیکری خوای نه که وتوه ته دل
 بهاءالدین والدنیامحمد
 که ئهم ریگای هیدایه ی کرد موجه دهد
 هه ره ها ئه لی:

به شیخ عبدالاحد وه ک نه جمی ثاقب
 محمد عایدی والا مه نا قیب
 به سیف الدین و سهید نور محمد

به شمس الدین، حبیب الله، ئه رشه د
 ۱. ذی النورین = ناز ناوی حه زره تی عثمانه که دوو کچی پیغه مبه ری
 خواستوه

شادبان به نه نوار لوطف ره بانی
 فیاض^(۱) بان به فیاض^(۲) خیر الانسانی
 چه نی نه یاران گشت سه ره فکنده^(۳)
 مه هجوری جه حه شر نه بو شه مه نده

۲. فیاض = فیه

۱. فیاض = فیه دار
 ۳. سه ره فکنده = ملکه چ

ناوه کانی زنجیره‌ی نه‌قشبندی یه به‌م شیوه‌یه:

- ۱- محمد رسول الله (د.خ)
- ۲- ابوبکر صدیق
- ۳- سلمان فارسی
- ۴- قاسم بن محمد کوری ابوبکر
- صدیق
- ۵- امام جعفر صادق
- ۶- بایزید بسطامی
- ۷- ابو حسن خرقانی
- ۸- ابو علی فارمیدی
- ۹- یوسف همدانی
- ۱۰- شیخ عبدالخالق غجدوانی
- ۱۱- شیخ عارف ریوگری
- ۱۲- شیخ محمود انجیری فغنه‌وی
- ۱۳- شیخ علی رامتینی
- ۱۴- شیخ محمد بابای سه‌ماسی
- ۱۵- شیخ سید کدلال
- ۱۶- شیخ محمد به‌ه‌اء الدین (شاه
- نقشبندی)
- ۱۷- شیخ عدلا الدین عطار
- ۱۸- شیخ یعقوب چرخ‌ی
- ۱۹- شیخ عبیدلا احرار
- ۲۰- شیخ محمد قازی زاهید
- ۲۱- درویش محمد
- ۲۲- محمد خواجگی امکنی
- ۲۳- شیخ محمد باقی
- ۲۴- شیخ احمد فاروقی (امامی ربانی)
- ۲۵- شیخ محمد معصوم
- ۲۶- سید محمد سیف‌الدین
- ۲۷- سید نور محمد بدوانی
- ۲۸- شمس‌الدین حبیب‌الله جان
- جانان مظهر
- ۲۹- شاه عبیدالله دهلوی
- ۳۰- مولانا خالد نقشبندی
- ۳۱- شیخ عثمان سراج‌الدینی
- ۳۲- شیخ عومه‌ر ضیاء‌الدینی
- ۳۳- شیخ محمد علاء‌الدین

ئارۆ^(۱) دیارەن شوۆرم نەسەرەن^(۲)
 کوورە ی سینە کەم کوورە ی ئەخگەرەن^(۳)
 پزیسکە ی پرشنگ زوخال جەرگم
 شیشە ی دل تاوا^(۴) سوزنا بەرگم
 پاسە مەزانوون سەدای^(۵) چەنگ عود
 نە کوورە ی دەروون خیزان^(۶) کەردەن دوود^(۷)
 نە کزە ی دەروون جەرگی کەبابم
 نە قەلزوومە ی تاف دیدە ی پر ئابم^(۸)
 فەلەک گرتەن تاوگر بەستەن بە جوۆش
 زەمین جە ئەسرم^(۹) بیەن سیا پۆش
 مەر نەشئە ی نەسیم پیری جام مە ی
 بسانوم جە دەس سەدای چەنگ و نە ی^(۱۰)
 وەرەنە^(۱۱) تا حەیات (مەھجوورەن) باقی
 سەودای یی لەیلەن بزائە تاقی

۱. ئارۆ = ئەمپۆ	۲. نەسەرەن = لە سەردایە
۳. ئەخگەر = پزیسکە ی ئاگر	۴. تاوا = توایەو
۵. سەدا = دەنگ	۶. خیزان = هەلسا
۷. دوود = دووکەل	۸. ئاب = ئاو
۹. ئەسر = فرمیسک	۱۰. نە ی = ئامیریککی مۆسیقایە
۱۱. وەرەنە = ئەگینا	

||| ||| |||

ئازیزم ماته‌ن، ئازیزم ماته‌ن
 دَل له نه ده‌رووندا په‌ی نامات^(۱) ماته‌ن
 چه‌مم^(۲) چه‌مه‌پای^(۳) گه‌ردی^(۴) پالاته‌ن
 روحه‌که‌م مه‌حروق^(۵) به‌ژنی پالاته‌ن
 قه‌ده‌م^(۶) ره‌نجه‌که‌ر قیام^(۷) که‌ر قامه‌ت^(۸)
 پا‌بنیه‌ر^(۹) نه‌چه‌م په‌ی شیفای زامه‌ت
 په‌ری^(۱۰) یانه‌ی^(۱۱) دَل ره‌نجه‌که‌ر قه‌ده‌م
 ئه‌ر دَل تاریکه‌ن ساکن به‌رنه‌چه‌م
 تا موژه‌ی^(۱۲) چه‌مان که‌رو^(۱۳) په‌رچینه‌ت
 که‌روش به‌فیدای زولف په‌رچینه‌ت
 به‌ل ئه‌و گه‌رده‌که‌ی نال پالا‌که‌ت
 راست چون ئه‌لف قه‌د و پالا‌که‌ت

-
۱. نامات = نه‌هاتنت	۲. چه‌م = چاو
۳. چه‌مه‌پا = چاو‌ه‌پئی	۴. گه‌رد = توژ
۵. مه‌حروق = سوتاو	۶. قه‌ده‌م = پئی
۷. قیام = هه‌لسان	۸. قامه‌ت = بالآ
۹. پابنیه‌ر = پئی بنی	۱۰. په‌ری = بو، دوینی
۱۱. یانه = مال	۱۲. موژه = برژانگ، مژول
۱۳. که‌روشر = بیکه‌م	

جا گیربو چون نوور جه دیدهی بی نوور
میل^(۱) بو سورمه^(۲) بو پهی دیدهی مه هجور

***

ئازیز نامه کت جه رگم تاونا^(۳)
ئایرش پهردهی دل شکاونا^(۴)
هرسم خوریاوا هونین^(۵) بی به رگم
هر نیشش^(۶) نیشی پیکا^(۷) نه جه رگم
ماتم کهرد نامت شهوقی دهروونم
ئایرش وهردا^(۸) سوچنا^(۹) بروونم^(۱۰)
ئازیز گیان تو^(۱۱) سوچیای زوخالم
جه سۆز سینت په شیوهن حالم
اظهار^(۱۲) کهرده بیت پهی دهوای زامت
جه نیمه شهودا قیام کهر^(۱۳) قامت

-
۱. میل = نهو شتهیه که ژنان چاوی به کل پی ئه پێژن
۲. سورمه = کل
۳. تاوانا = تواندیه وه
۴. شکاونا = درالدى
۵. هونین = خوینین
۶. نیش = جزو
۷. پیکا = هه لی پیکا
۸. وهردا = بهری دا
۹. سوچنا = سووتا
۱۰. برون = موخه فەفی بیرونه، واته دیوی دهره وه
۱۱. ئازیز گیان تو = ئازیز به گیانی تو
۱۲. اظهار = ئاشکرا
۱۳. قیام کهر = هه لسانه، راپه رین

سینه کەر ئاماج^(۱) پهری نیشانه

تا بهندهی (مه هجوور) شیت و دیوانه
تیری توجه^(۲) بپیکو^(۳) نه دل

تا «یوم الممات»^(۴) نیشش بدۆ چل^(۵)
ته ئسیر ئه و نیش، زوخ ئه و زامه

نه جات بو پهی ههول^(۶) یوم القیامة^(۷)

***

ئاه جگه رسۆز نه سینهی ئه خگهر^(۸)

چون دوود^(۹) مه جمهر^(۱۰) بهرمه یو^(۱۱) وه بهر
ئه وهند دل ته مای به زمی یارانان

سه یلات^(۱۲) دیدهم سه یلی بارانان
به رقی هه ناسان چون «برق لامع»^(۱۳)

سو مه دو چون بهرق «برق صوامع»^(۱۴)

۱. ئاماج = هه دهف، پروانگه ۲. ته وجوه = ئاراسته کردن

۳. بپیکو = هه لپکین ۴. یوم الممات = روژی مردن

۵. بدۆ چل = نیش بکا ۶. ههول = ترش

۷. یوم القیامة = روژی زیندوو بوونه وه

۸. ئه خگهر = پزوسکه ۹. دوود = دووکه ل

۱۰. مه جمهر = مه قه لی، شوینی سکل و پشکو

۱۱. بهرمه یو = دیته دهر ۱۲. سه یلات = لافاو

۱۳. لامع = داگیرساو

جـه کـزـه ی، جـه رگـم دله ی بـریـانـم
 جـه طـوفـی طـوفـان دـیده ی گـریـانـم
 حـالـم تـۆـریـان بـسـطـم^(١٥) لاو بـهـرـدهـن
 خـهـرمـهـن^(١٦) خـهـرمـهـن قـهـبز^(١٧) هـو جـوم ئاوهـرـدهـن
 دـل پـارهـن بـه زهـخـم مهـودای^(١٨) ئیش و نیش
 مهـر ساقـی بـه لطف ئیزنی پیری ویش
 جامـن جـه بـاده ی رۆح ئهـفـزای^(١٩) قهـدیم
 ئهـحـیا کـونهـنده ی^(٢٠) (عِظَامُ الرَّمِيمِ)^(٢١)
 بـدو بـه مهـهـجـور پـیسـوای زهـمانه
 تا بـۆ بـه سهـرگهـرد پیری مهـیـخانه

***

-
١٤. صوامیع = جه معی صه ومیعه یه، واته قه له ندهر خانه، تایبه ته به جیگه ی
 به ندایه تی پیش هاتنی ئیسلام
 ١٥. به سـط = وشه یه که له گهـل حال دا دیت. به مانای به ستنه وهش هاتوره
 به سـط نه حوال = گه یاندنی هه واله کان
 ١٦. خهـرمـهـن = خهـرمان
 ١٧. قهـبـض = پیچه وانه ی به سـط واته نه گه یاندن
 ١٨. مهـودا = تیر
 ١٩. رۆح ئهـفـزا = گیان بوژانه وه
 ٢٠. ئهـحـیا کـونهـنده = زیندوو کردنه وه
 ٢١. عِظَامُ الرَّمِيمِ = ئیسقانی دارزیو

ئه‌بیه‌زی^(١) ره‌نگی. ئه‌بیه‌زی ره‌نگی
 دل کـه‌فته‌ن^(٢) وه‌دام ئه‌بیه‌زی ره‌نگی
 به‌ ئیسلام مه‌شه‌وور^(٣) باتین^(٤) فه‌ره‌نگی^(٥)
 زاهیر^(٦) سولج^(٧) ئه‌ندیش مایل وه‌ جه‌نگی
 ئوستای تیر ئه‌نداز ریشه‌ی دل په‌یکه‌ر
 سامانی یانه‌ی^(٨) چه‌ن دلان ساکه‌ر^(٩)
 ره‌ستاخیز^(١٠) خیزی، قیام^(١١) قامه‌تی
 دلان مه‌جروح‌که‌ر^(١٢) شیفای زامه‌تی
 که‌مه‌ند به‌ پیل^(١٣) ئه‌رقام^(١٤) به‌ دۆشی^(١٥)
 به‌لقیسا^(١٦) سیفه‌ت پرعه‌قل و هوشی

-
١. ئه‌بیه‌ز = سپی
 ٢. که‌فته‌ن = که‌وتوو
 ٣. مه‌شه‌وور = ناودار
 ٤. باتین = ناوه‌پۆک
 ٥. فه‌ره‌نگی = مه‌به‌ست له‌ ئاینه‌کانی تره‌ جگه‌ له‌ ئیسلامه
 ٦. ظاهر = رواله‌ت
 ٧. سولج = ئاشتی
 ٨. یانه = مال، خانوو
 ٩. ساکه‌ر = ته‌خت که‌ر
 ١٠. ره‌ستاخیز = راه‌رین، هه‌لسانه‌وه‌ له‌ رۆژی دوا‌یی دا
 ١١. قیام = هه‌لسانه‌وه
 ١٢. مه‌جروح = زامدار، بریندار
 ١٣. پیل = سه‌رشان
 ١٤. ئه‌رقم = ره‌شماریکه‌ که‌ خالی سپی به‌ پشتیه‌وه‌ بێ
 ١٥. دۆش = سه‌رشان

نه گریجه حەدی تار سیای سەر وههم
 یاسال^(١٧) دانەدی دوو پر به یزای سو بچ دەم^(١٨)
 چیه ره^(١٩) چون مونیڕ دائیره ی اخضر^(٢٠)
 روح نه فزا^(٢١) که رده ن سه حرا و دهشت و دەر
 نه برو که مانن موکه حەل^(٢٢) چاوی
 کلقوم^(٢٣) وه جهن زولف چون له ولای
 بینن^(٢٤) نه لیف وار کیشیان جه سیم
 تا وه فهوق^(٢٥) عەین، عەدل^(٢٦) دال و میم^(٢٧)
 شه فتهین^(٢٨) دوو شه هەد^(٢٩) مەر جانی^(٣٠) قرمز^(٣١)
 ره ستاخیز وستەن^(٣٢) وه یانە ی^(٣٣) هورمز^(٣٤)

-
١٦. به لئیس = شازنی سباله ولاتی یه مەن
 ١٧. یاسال = کورت کراوه ی یاساوله له بهر کیشی شیعره که کورت
 کراوه ته وه
 ١٨. بیضای سو بچ دەم = سپیه تی به ره به یان، مه به ستی روو خساره
 ١٩. چیه ره = روو خسار، دەم و چاو
 ٢٠. اخضر = سەوز
 ٢١. روح نه فزا که رده ن = بوو ژانده وه
 ٢٢. موکه حەل = کل رێژ، ژنان چاوی پێ نه پێژن
 ٢٣. کلقوم = دەم و چاوی گۆشتن
 ٢٤. بینن = لوت
 ٢٥. فهوق عەین = سه رووی چاو
 ٢٦. عەدل = رێک
 ٢٧. دال و میم = دەم
 ٢٨. شه فتهین = هەر دوو لێو
 ٢٩. شه هەد = هەنگرین

سینهش مه دره وشۆ^(٣٥) چون دانهی گه وهه
 یا بهرقی لامع^(٣٦) نه په ردهی نه حمه^(٣٧)
 زه نه خ^(٣٨) توپ سیم زنجش^(٣٩) زیج^(٤٠) وه نه دن^(٤١)
 هیما کهس زه کات جه و سیم نه سه نه دن
 سای گه ردهن ته بیه ز ناپه یدای (ثانی)^(٤٢)
 ره شک^(٤٣) مه دۆ^(٤٤) وه قه ید جه یری یه مانی^(٤٥)

-
٣٠. مه رجان = گیان له بهر ئکی ئاوییه وه کو گیا وایه، هه ندیکیان ره نگیان
 سووره بۆ پازاندنه وهی شتومه کی به نرخ به کار ته هیترئ
 ٣١. قرمز = سوور
 ٣٢. وه ستهن = خسته
 ٣٣. یانه = مال
 ٣٤. هورمز = کوپی نه وشیروانی پادشای ئیران بووه
 ٣٥. مدره وشۆ = ته دره وشیتته وه
 ٣٦. لامع = داگیر ساو
 ٣٧. نه حمه ر = زۆر سوور
 ٣٨. زه نه خ = چه ناکه
 ٣٩. زنج = چه ناکه، نه و دوو ئیسقانه یه که به یه ک گه یشتون
 ٤٠. زیج = کتییی که ته ستیره ناسه کان هه وائی جم و جولی ئاسمانه کان و
 نه ستیره کانی پی ته زانن، له راستیدا وشه که (زیک) بووه به عه ره بی کراوه ته
 ٤١. وه نه ن = خوئندن
 ٤٢. ثانی = دووه م
 ٤٣. ره شک = غیره ت بزووتن و به خیلئ بردن
 ٤٤. مه دۆ = نه دا
 ٤٥. جه یری یه مانی = جوړه مۆروویه که

صدرش^(۱) لهوح سیم^(۲) ئەزەلی ژەندن
 دوو لیمۆی مومتاز نه عەدلش بەندن
 یاخۆ دوو نارنج ساف بی گەردەن
 هەر کەس مەوینۆش^(۳) مەشو^(۴) وه مەردەن
 بآل باهو خاس توحفە ی بی قیاس
 دل کەردەن دوو نیم بە مەودای^(۵) ئەلماس
 دوو پەنجەش پەنج شەمع جە بەدر بە دەر
 سەر فەوقش هیلال یەک شەوێ قەدەر
 ریزە ی جەرگ و دل پە ی کەردەن وه جەور
 بیەن وه دەستان^(۶) (مەحفلان)^(۷) دەور
 غەرەز سەر تا پاش سەر پشته ی نوورەن
 بی خیلاف حورەن^(۸) مەئواش^(۹) قوسوورەن^(۱۰)
 (حەکیم) جە داغش شین و زاریشەن
 پەری^(۱۱) مورغ^(۱۲) دل بی قەراریشەن

-
۱. صدر = سنگ، سینه	۲. لهوح سیم = تابلوی زیو
۳. مەوینۆش = ئە ی بینئ	۴. مەشو = ئە چیئ
۵. مەودا = تیر	۶. دەستان = پالەوان، ئەفسانە
۷. مەحفەل = شوێنی کۆبوونەوێ خەلک	
۸. بی خیلاف حورەن = بی جیاوازی وه کو حووری وایه	
۹. ماوا = شوین	۱۰. قوسوور = قەصر، کۆشک
۱۱. پەری = بۆ	۱۲. مرغ = مەل

***

نهر دۆست نه واچۆ^(١) وهش ئامای^(٢) وه خهیر
 جه کام را ئامای، جه کوټ^(٣) کهردهن سهیر
 هیچ مه بهر وه تهنگ سه د دل ئه وگارهن
 ههزار ئیلتفات^(٤) به غه مزه ی یاره ن
 با نالته ههر شهو جوش بدۆ وه جوش
 نهر سهختی دۆس پیش نه دهرو^(٥) گوش^(٦)
 بناله به سوژ به سه دای بی شهرم
 ئاخر دل سهختی دۆس پیش مه بو^(٧) نهرم
 «تائب»^(٨) نهر تهوبهت تهوبه ی نه صوح^(٩) بو
 جه تهثیر پیر را^(١٠) پیټ مه فتوح^(١١) بو

١. نه واچۆ = نه لئ ٢. وهش ئامای = خوش هاتی

٣. جه کوټ = له کوئ بوویت

٤. ئیلتفات = پروو تی کردن، پروو کردنه که سی

٥. پیش نه دهرو = پیی نه دا ٦. گوش = گوئ

٧. مه بو = نه بی

٨. تائب = تهوبه ر که ر، په شیمان بوونه وه له گونا

٩. تهوبه ی نصوح = تهوبه ی یه کجاری، تهوبه یه که که هه رگیز نه چیه وه

١٠. را = پلگه سهر گونا هکردن

١١. مه فتوح = کراوه

هیچ مه بهر وه تهنگ لۆمه ی نام و نهنگ
 لائمت^(١) په ی ویش^(٢) سهر مه دۆ^(٣) وه سهنگ
 ثباتی^(٤) په ی ویت ثابت کهر (سالیکی)
 په ری چاره ی ویت روحت کهر (مالیکی)^(٥)
 تا په ی زه مزه مه ی^(٦) روی (یوم المَحْشَر)^(٧)
 ذیکری ثبات پیّت^(٨) بو وه بهر^(٩)
 جه مشید^(١٠) چه نی جام^(١١) جویای^(١٢) به زمه ن
 جه ئیوار تا سوب وه به زم و په زمه ن^(١٣)
 جه تانه ی به دّان به دّ خوی به دّ سروشت
 باکم هیچ نه ن مه سجد^(١٤) خوی که نشت^(١٥)

-
١. لائمت = لۆمه کهر
 ٢. په ی ویش = بو خوی
 ٣. مه دۆ = نه دا
 ٤. ثبات = پایداری
 ٥. مالیک = مولک دار
 ٦. زه مزه مه = ئاواز خویندن، دۆعا خویندن به شیوه ی ویرد
 ٧. یوم المَحْشَر = رۆژی دوایی
 ٨. پیّت = بو بیی
 ٩. بو وه بهر = بیته بهرهم
 ١٠. جه مشید = چواره مین پاشای پیشدادیه کان بووه
 ١١. جام = ئاوێنه، نه و ئاوێنه یه که جه مشید شا هه موو شتیکی تیا به دی
 نه کرد
 ١٢. جویا = شوین که وتن
 ١٣. په زم = جهنگ و نه بهرد، شهر
 ١٤. مه سجد = مزگدوت
 ١٥. که نشت = ئاته شگه ده، که نیسه

۱. حیات = زیان

خاطی = تاوانبار . جاگیرتہن = جیگہی گرتوہ

۳. بۆتدی زەر = کاسە یکی بچکۆلەیه که زیر و ماسی تیدا ئەتوێنەوه

۴. لایم نهاره ن = شهوم رۆژه

۵. مکدوینات = ہدرچی دروست کراوہ

مه یلت بو وه گهرم به قوربانه کهت
 بامن سه گئی بام جه ئاسانه کهت
 تانه سای خاسان پاسه بانی کهم
 ویم پهی دۆسانت وه قوربانی کهم
 تا واچان^(١) (مه هجوور) شوومی نه فسانی
 بی به قوربانی (خَيْرُ الْإِنْسَانِ)^(٢)

***

ئهری سیا بهخت، بیهۆشی تاکه ی
 نه ی رباط^(٣) چۆل خه مۆشی تاکه ی
 بدیه قافلّه که ی فیرقه که ی یاران
 واسته ن^(٤) بار که رده ن جه لات^(٥) و یاران^(٦)
 سه فهر ته ی که رده ن یاوان به مه نزل
 ههر کهس هه ن بی سوود مایه ی ویش خجل^(٧)

١. تاواچان = تا بلین

٢. خیرالانسانی = باشتترین مروّف، مه به ست پیغه مبه ره (د.خ)

٣. رباط = خانه قایان کاروان سه را

٤. واسته ن = خواستره، نه یانه وی ٥. جه لات = له لات

٦. و یاران = تیپه رین ٧. خجل = خه ریک بوون

یه ک یه ک مه گره وان^(١) په ی مایه ی ویشان
 په شیمانی سوود نمه دۆ^(٢) پیشان
 ساتۆ مه هجووری مایه بۆریا
 پروو سیا، بی شهرم ئابرو شۆریا
 مه تایی^(٣) که سادت پروو که رنه بازار
 به لکه جه الطاف شه فیعی موختار
 جه زه لزه له ی حه شهر خه لاست که رۆ
 ره واجی مه تایی که سادته^(٤) ده رۆ

***

ته ری سیا به خت مه جنوونی شیوه
 مه جنوون که ی چون تو شیت بیهن لیوه^(٥)
 ته ویا دۆس یا دۆس شوغل^(٦) کارش بی
 ویردو ته ورا دیش زیکری^(٧) یارش^(٨) بی

-
١. مه گره وان = نه گرین	٢. نمه دۆ = نادا
٣. مه تا = مه تاع، کالا	٤. که ساد = بی ره و نه ق
٥. لیوه = سه رگه ردان	٦. شوغل = کار، پیشه
٧. زیکر = یاد، ناوه یێنان	
٨. یار = مه به ست خوایه، یا ئامازه یه بۆ هه ر خو شه وستی	

سۆزێ نه دهروون پهیدا کهرده بی
 ویش^(۱) پهری نهو سوز شهیدا کهرده بی
 را به کار ویش بهو تهو^(۲) بهرده بی
 غهیر^(۳) نام له یلێ گشت گوم کهرده بی
 پهری مه جازی بهو تهو^(۴) غه یور^(۵) بی
 شهو و پۆ هامراز وه حش و طیور^(۵) بی
 تو ماچی^(۶) عه بای عیشقم هانه دۆش^(۷)
 نه مه جنوونه نی نه مه ست و مه دهووش
 په ی چیش جه یادش نه مه شی زوخال
 نه مه شی وه گهر د باد بهرده ی شه مال
 ماشه لا جه قه یس لیوه ی ویله که
 وامه نده ی^(۸) مه دهووش یورت خیله که
 بهو تهو^(۹) سالیکی بی نه پای موسته قیم^(۹)
 به له یلێ له یلێ گیانش بی ته سلیم

۲. بهو تهو^(۲) = بهو جووره

۱. ویش = خۆی

۴. غیور = به غیرهت، نازا

۳. غهیر = بیجگه

۶. ماچی = نه لێ ی

۵. طیور = بالنده کان، مه له کان

۸. وامه نده = جیماو

۷. دۆش = شان

۹. مستقیم = راست

سا تو (مه هجوری) دل بێ وه جدە که^(۱)

با ئوستادت بۆ قهیس نه جدە که^(۲)

با نام دوست هه نه فیکرت تو

شه و پۆ دایم (الله) ذیکرت بۆ

به لکه جه ئه لتاف^(۳) په حمان و ره حیم

چه نی ئیسیم زات گیانت بۆ ته سلیم

***

ئه ی دل ئه ر سالیکی راگه ی حه قیقی^(۴)

په ی چیش نیت نه نگ نه نگ ته ریقی

شه و پۆ نه زیکر ته مام^(۵) به کسان به

به زاتی بیچون^(۶) رطب السان به^(۷)

نه سه حاب عه ین^(۸) واران^(۹) به

که م سه ر ئه فکه نده ی^(۱۰) به زم یاران به

۱. وه جد = خوشی و زه وق

۲. نه جد = مه له نديکه له عه ره بستان و شوینی ژيان و به سه ره اتی

مه جنرونه (قه یسی عامری) ۳. ئه لتاف = لوتف، نه رم و نیانی

۴. راگه ی حه قیقی = پښازی راستی

۵. ته مام = ته وار ۶. ذات بیچون = مه به ست خوايه

۷. رطب السان = ته پ زمان، ده م ته پ

۸. نه سه حاب عه ین = له هه وری چاو

۹. واران = باران

گـاهـنـی پـهـروازـنـی بـدـه وـه بـاـلت
 بـا جـارـنـی پـهـشـحـهـی^(۱۱) بـهـیـۆ بـه حـاـلت
 هـۆشـت بـۆ وـهـسـهـن تـاـکـهـی بـنـی بـاـکـی
 بـاـلـدار بـنـی بـالـ ئوـفـتـاـدهـی^(۱۲) خـاـکـی
 نـاسـیـحـهـن^(۱۳) (مههجوور) ئهـر پـنـت مـهـنـدهـن هـۆش
 حـهـر فـهـش وـیـنـهـی دـور بـکـیـشـه نـه گـۆش

***

ئـهـی دـل سـاـلـیـک بـهـر نـهـرـای^(۱۴) شـهـرـیـعـهـت
 ئـهـو سـا شـۆ نـه شـۆن^(۱۵) جـاـدهـی تـهـرـیـقـهـت
 جـه ئـهـحـکـام شـهـرـع هـیـچ مـهـبـهـر غـاـفـل
 رۆـحـت بـاـخـت کـهـرـه جـه فـهـرز^(۱۶) جـه نـاـفـیل^(۱۷)
 جـه رـای حـهـقـیـقـهـت خـاس نـاـمـوسـت بـۆ
 شـهـرـعـی ئـهـحـمـهـدی بـا فـانـۆسـت بـۆ

۱۰. سهرئهفکهنده = سهر له پرن دانان، گیان فیدا

۱۱. پهشحه = دلۆپه، تکه ۱۲. ئوفتاده = کهوتوو

۱۳. ناسیح = سهر زه نشت کهر، ئامۆژگاری کهر

۱۴. نه رای = له رنگهی ۱۵. نه شون = له شولن

۱۶. فەرز = واجب، پێویست

۱۷. نافیل = سوننهت خواپهرستنێ که فەرز نه بێ

بگیرهش به دهست چون قایدی^(۱) خهیر
 شه مع به دهستت بو نِعم السَّر^(۲) سهیر
 مضمرات^(۳) شهرع سراج دینهن
 هه ر نقطهش راجم دیو له عینهن
 نه سلنه شهریهت، شاخن ته ریهت
 پۆسهن^(۴) مه عریفهت،^(۵) مه غزه نه حه قیهت
 نه سلت شناسا مه یاوی به کام^(۶)
 وه رنه^(۷) چون (مه هجوور) مه بی ریسوای عام

***

نیمشه و په ی ته سکین دلّه ی نه سره فته^(۸)
 دلّه ی سه و دای ی به ویدا^(۹) که فته
 دیام^(۱۰) نه موسحف^(۱۱) په ی گوشادی دلّ
 مه سحف خار^(۱۲) نیش^(۱۳) پیکانه روی گول

۱. قاید = سه رکهرده

۲. نِعم السَّر = نهینی چاک، (نِعم) به پیچه وانهی (بُش)

۳. مضمرات = وێژدان پارێز، بی سوود

۴. پۆس = پیست ۵. معرفت = زانین

۶. میاوی به کام = نه گهی به ئاوات

۷. وه رنه = نه گینا ۸. نه سره فته = بی ئارام

۹. به ویدا = به خوریدا ۱۰. دیام = روانیم

۱۱. مصحف = لاپه ره (مه به ست روخساره)

نیسته دل چون گول ها به و خار هوه
 به و ناله ی پر سوز پر شه راره وه^(١٢)
 دهست نه دامه ت^(١٥) مه دۆ^(١٦) نه روی فەرق^(١٧)
 نارین هه ناسهش سو مه دۆ چون بهرق^(١٨)
 هه ر شه و تا سه حه ر زایه لهش به رزه ن
 ناله ی مه حزو نیش جه هه زار ته رزه ن
 بار عوسیان ش^(١٩) ته وه ند نه فەرقه ن
 سه ر تا پاش جه نار نه مروودی^(٢٠) غه رقه ن
 مه ر سه ر داره که ی رو ی ها واره که
 شیفه خوای بهنده ی عوسیان باره که
 جه رووی دلسۆزی باوه رۆم^(٢١) وه بهر
 توفه یلی^(٢٢) جه دین فاطمه و حه یده ر^(٢٣)

-
١٢. خار = درک
 ١٣. نیش = جز، جزو
 ١٤. شه راره = بلیسه
 ١٥. نه دامه ت = په شیمانی
 ١٦. مه دۆ = نه دا
 ١٧. فەرق = سه ر، جیاوازی
 ١٨. بهرق = پزوسکه، پرووناکی
 ١٩. عصیان = گونا، تاوان
 ٢٠. نه مروود = نه و پادشایه ی که ناگری بو سووتاندنی حه زره تی ئیبراهیم
 کرده وه
 ٢١. باوه رم = بهینم
 ٢٢. طوفه یل = شوین که وتوو
 ٢٣. فاطمه و حه یده ر = مه بهست حه زره تی فاطمه ی کچی پینه مبه ر (د.خ) و
 حه زره تی عه لیه که سیاده ت له وانه وه دهست پنی نه کات.

نیمشه و جه نه لتاف ساقیه که ی دوشین^(۱)
 مه شغول^(۲) بین تا سوب^(۳) به باده نوشین
 جه شنۆی نه سیم جامه که ی پر مه ی
 دلّه ی حه ریفان^(۴) بی به ده ریای خوی^(۵)
 دیده ی به د دور بوّ جه جیلوه ی ساقی
 فانی^(۶) بین جه زیکر یا باقی^(۷) باقی
 چوون جه باده ی ساف ده وریّ دا به ویش
 دلّه ی سالکان مه جزوب که رد^(۸) به ویش
 جه هه ر مورغ^(۹) دلّ ئارامیّ سه ندش
 هه ر یه ک نه ده و ره ش توپ دامیّ^(۱۰) ته نده ش^(۱۱)

-
۱. دوشین = دویننی شه و
 ۲. مه شغول = خه ریک، سه رگه رم
 ۳. تاسوب = تا به یانی
 ۴. حه ریف = هاوکار، هاو نشین
 ۵. خوی = مه به ستی ده ریا چه ی ئورومییه بووه، چونکه ئاوه که ی نه ویش
 ۶. فانی = له ناو چوون و نه مان سویره
 ۷. باقی = مه به ست خوایه
 ۸. مه جزوب که رد = رایکیشاو، کیّشی کرد
 ۹. مورغ = مه ل، بالنده
 ۱۰. دام = داو
 ۱۱. ته نده ش = ته نی

ئیسە (مه هجوری) شادیشه ن هەر چه ن
 پاش نه که مه نده ن تا هه زار و نه ن^(۱)
 ئه ی دامه باعیس^(۲) رستگاریشه ن
 ئه ر سه د مه واچان^(۳) گرفتاریشه ن

***

ئیمشه و دهروونم جو ش نار^(۴) شه ن
 ئاره زوی دیدار وه سلّی^(۵) یار شه ن
 پاسه^(۶) دیاره ن هانه کار سازی
 ئه ر وه سه وه سه ی^(۷) نه فس نه ده ورش بازی
 کاسه ی دیده که ش گرتنه ن نه روی ده س
 نه ده رگای بیچون فەرد فەریاد په س
 وینه ی سائلان^(۸) که چ گه رده ن گه رده ن
 ئیلتجا^(۹) به ذات بی همتا به رده ن

-
۱. نه ن = ژماره یه کی نه ناسراوه له نیوان سی تا نو دا، ئیشاره ته (ئاماژه یه)
 بو فەرمووده یه کی پیغه مبه ر (د.خ) که فەرموویه تی: دنیا هه زار و چه ندیکی
 تر دوایی دی ۲. باعیس = هو، بنۆس
 ۳. مه واچان = بلّین ۴. نار = ئاگر
 ۵. وه سلّ = به یه ک گه یشتن ۶. پاسه = ئاوا، وه ها
 ۷. وه سه وه سه = دلّه راوکی، دوو دلّی
 ۸. سائلان = سوال که ران، گه دایان
 ۹. آلتجا = په نا

به لکه ئایه نهی قهلب زهنگاری^(۱)
 سه یقه ل^(۲) په زیر بو جه لوطف باری
 پاک بو، نورین بو، پهری جیلوهی یار
 ساتی یار به مه یل جیش گیرۆ قه رار
 نه وسا (مه هجوری) فارینغ^(۳) بو جه غم
 ویش^(۴) سوچنۆ^(۵) چون بال په روانه ی پای شه م

***

ئیمشه و کزه ی جهرگ ویم^(۶) شنه فته وه^(۷)
 چون دهرده داران دلم که فته وه^(۸)
 ئیسه داد من پهری^(۹) ته بیبی^(۱۰)
 ته بیب حال زان دور جه په قیبی^(۱۱)
 جامی جه باذه ی^(۱۲) مهستی و حضوری
 بدۆ^(۱۳) په ی دهوای دهردی (مه هجووری)

-
۱. زهنگاری = رهشی	۲. سه یقه ل = جه لا، روشنایی
۳. فارینغ = به تال، نهیمی، لی بوونه وه یان ته واکردن	
۴. ویش = خوی	۵. سوچنۆ = بسووتینی
۶. ریم = خۆم	۷. شنه فته وه = بیستیه وه
۸. که فته وه = که وته وه	۹. پهری = بو، دوینی
۱۰. ته بیبی = حه کیمی، پزیشک	۱۱. په قیب = چاودیر، دوژمن
۱۲. باده = مه ی	۱۳. بدۆ = بده

ناریغ بۆ جه سۆز کزه ی جه رگه که
 سه ر کیشۆ نه توی سیا به رگه که^(۱)
 زیگری ئیسمی^(۲) زات^(۳) با نه نیس^(۴) بۆ
 لای نفی و اثبات^(۵) هم جه لیس^(۶) بۆ
 جامه ی موراقب^(۷) بکیشۆ نه دۆش
 ماسوی (الله)^(۸) هم که رو^(۹) فه رامۆش

***

نیمشه و نه ده روون ده ردم دیویان^(۱۰)
 په رده ی چل سآلم و لاو^(۱۱) شیویان
 نه فت چه مه ی چه م^(۱۲) سوز سینه ی دود^(۱۳)
 نار نه نگیزیشه ن^(۱۴) چون نار^(۱۵) نه مرود

-
۱. سیابه رگ = رهش پۆش	۲. ئیسم = ناو
۳. زات = مه به ست خواجه	۴. نه نیس = هاوړاز
۵. لای نفی و اثبات = (لا) پیتیکی عه ره بیه بۆ نه کردن به کاردی وه کر	۶. هم جه لیس = هاو نشین
۷. مراقب = چاودێر	۸. ماسوی الله = بیجگه له خودا
۹. که رو = بکات	۱۰. دیویان = تیکچوو
۱۱. ولار = بلار	۱۲. چه مه ی چه م = چاوگه ی چاو
۱۳. دود = دووکه ل	۱۴. نه نگیز = هه لخرینه ر، به رپاکه ر
۱۵. نار = ناگر	

گره‌ی سۆزی نار وه‌قتی مه‌رگه‌که
 نه‌کزه‌ی بوریان پیزه‌ی جه‌رگه‌که
 دادو بیداد بئی شین و زاری بئی
 واوه‌یلای وه‌ی پۆی بئی قهراری بئی
 تا وه‌قت سه‌دای^(۱) الله اکبر
 هه‌رکس بیدار بئی ماتهم بئی یه‌کسه‌ر
 وه‌سه‌ن^(۲) (مه‌هجووری) سه‌ودای پر غهم
 ها خه‌لقان نه‌نگشت لیت گرتنه‌ن وه‌ده‌م

***

به‌یزایی^(۳) نوری ... به‌یضای نوری
 سینه‌ی صاف سه‌دەف^(۴) به‌یزای نووری
 شه‌معی شه‌بستان له‌یل^(۵) ده‌یجوری^(۶)
 په‌روانه‌ی سوچیان^(۷) جه‌ نه‌زد^(۸) و دوری

-
۱. سه‌دا = ده‌نگ
 ۲. وه‌سه‌ن = به‌سه
 ۳. بیضا = سپی
 ۴. صدف = گیان له‌به‌ریکی ئاوییه و به‌رگه‌که‌ی سه‌ده‌فه، نه‌میش چه‌ن
 جزری هه‌یه به‌ ئاو بانگ ترینیان خۆراکی و مرواریه
 ۵. له‌یل = شه‌و
 ۶. ده‌یجوور = شه‌وه‌زه‌نگ
 ۷. سوچیان = سووتان
 ۸. نه‌زد = نزیک

مینیچ په روانه ی شوله^(۱) له قای تۆم
 په پرو بال سفته ی^(۲) شه مع صفای تۆم
 زه ده ی مهینه تان ویل سهودایی
 هه ر شه و نه مه کان هه ر پۆ^(۳) نه جای^(۴)
 نیسه پۆم که رده ن بۆ ئاسانه که ت
 بۆ قایی موارد جای خاسانه که ت
 ئیلتیجام^(۵) ئیذه ن^(۶) پیر خه رابات^(۷)
 جامی جه باده ی وه ق ت سوبح سه لات^(۸)
 بده ر وه به نده ی مه هجوری مه هجور
 با هه ر مه خموور^(۹) بۆ تاوه نه فخی صور^(۱۰)

***

-
۱. شوله = تیشک	۲. سفته = سووتاو
۳. رۆ = رۆژ	۴. جا = جیگه
۵. ئیلتیجام = په نام	۶. ئیذه ن = نه مه یه
۷. خه رابات = مه یخانه	
۸. صبح صلاة = مه لا بانگ دان، به ره به یان	
۹. مه خموور = مه ست	
۱۰. نفخ صور = نه و فووه یه که ئیسرافیل نه یکات به شه پوره که بدار	
- (که ره نا) مردووه کان زیندور نه کاته وه بۆ رۆژی دواپی

بى هوشه ن هوشم، بى هوشه ن هوشم
 هام دهردان فهرياد^(١) بى هوشه ن هوشم
 چون زهدهى مهى مهستى مهدهوشم
 گاگا سهداى^(٢) وهش^(٣) مهيو^(٤) نه گوشم
 پاسه^(٥) دياره ن دهنگ دلسو زه ن
 تهئير دهنگش يهقهى^(٦) دل دوزه ن
 دياره ن سهداى سروش^(٧) غهبيه ن
 سهداى وه ن ماچى^(٨) مهنقوش عهبيه ن
 سهداى دلسو زه ن كه رده ن تاراج
 پهى مهوداى^(٩) موژهش دل يه ن ئامانج^(١٠)
 ئيه دل جه تاو موژهى شهست^(١١) لهيل
 مهجنوون مهجنوونه ن ئاوارهى دوجهيل

٢. سهدا = دهنگ

١. فهرياد = هاوار

٤. مهيو نه گوشم = ديته گويم

٣. وهش = خوش

٦. بهقيه = تهقل

٥. پاسه = ئاوا، وهها

٨. ماچى = ئهلىيى

٧. سروش = وهجى

١٠. ئامانج = نيشانه

٩. مهودا = تير

١١. شهست = شتيكه وهك ئهنگورستيله له ئيسقان و شاخ و شتى وا

دروست ئهكرى و له كاتى تير تهقاندانه ئهيكه نه پهنجهيان و ژيى

كهوانه كى پى ئهگرن

مه سا مه هجوری شهوی نه خاوی^(۱)
 پهی جه ورش کەرۆ نه هه ردهی کاوی
 وهرنه^(۲) سوچیای دلّهی پر جوّشه
 نه بهیدای^(۳) حیرهت^(۴) مهست مه دهووشه

***

پهی بی کهسان کهس، پهی بی کهسان کهس
 لاقهید^(۵) جه هه کهس پهی بی کهسان کهس
 ئیلتجام به تۆن فەرد فەریادرس
 فەریادرسیم کهر جهی ئاخر نه فەس
 فرهی^(۶) مه ترسون^(۷) ئهی بی به سارهت^(۸)
 خه زینهی ئیمان بشۆ^(۹) به غارهت^(۱۰)
 گه وهه ر دانهی پاک پهروه ردهی صه دهف
 به چهن مه رارهت^(۱۱) ئاوه ردهن به کهف^(۱۲)

-
۱. نه خاوی = له خه ویا	۲. وهرنه = ئه گینا
۳. بهیدا = بیابان	۴. حیرهت = ئاواره بوون
۵. لاقهید = بی باک	۶. فرهی = زۆر، فره
۷. مه ترسون = نه ترسم	۸. بی بصارت = بی چاوی
۹. بشۆ = برپوا، بجئی	۱۰. غارت = تالان کردن
۱۱. مه رارهت = تالی	
۱۲. ئاوه ردهن به کهف = به دهستم هینا	

یه چۆن رهوا بۆ بهری جه هه رکهس
 به نیم نه فهسی بهر بشۆن^(۱) جه دهس
 بۆ بهشق زاتت فهد غه فارهن^(۲)
 بهخشندهی عیسیان^(۳) زومرهی^(۴) نه شرارهن^(۵)
 مازه^(۶) مه هجوری پهی نیم دهقیقه
 جه روی حه شرههه بۆ وهقیقه

***

پهی بهذبهختی ویم بدهم وه سهردا
 با بهو نالهوه بشۆن^(۷) وه ههردا
 با چون مه هجوری فیراقم بهرز بۆ
 با سۆزو نالهه جه ههزار طهرز بۆ
 خواب^(۸) و خۆراکم شین و زاری بۆ
 مهتای^(۹) مامهلهه بیقهاری بۆ
 ههرس شۆرم بۆ تهنخوای^(۱۰) شهراهم
 غهزام^(۱۱) بۆ پیزهه جهرگ کهبابم

۱. بهر بشۆن = دهربچئی	۲. غه فار = لی بوردو
۳. عیسیان = گونا	۴. زومره = دهسته و تاقم، گرو
۵. نه شراره = خراپه کاران	۶. مازه = بهیله
۷. بشو = بچم	۸. خواب = خهو
۹. مهتا = کاله	۱۰. تهنخوا = زیرو زیو

با تک تک تکیۆ زوخ نه زامانم
 چون جه یحون^(۱۲) جه م بۆ نه پای دامانم
 گاهه ن گهر دنده ی حه ول و نه حوالم
 شوۆرو^(۱۳) به و نامه ی نه عمالم^(۱۴)

***

پیری مه یخانه، پیری مه یخانه
 ئیلتیجام به تۆن پیری مه یخانه
 جامی جه باده بکهر په یمانه
 بذه به ی مه جنون ریسوای زه مانه
 به لام^(۱۵) جامه که ت خه یلی^(۱۶) گران بو
 باعیسی^(۱۷) حه سره ت ره شک^(۱۸) یاران بو
 مه هجور نه زاره ن^(۱۹) په ری^(۲۰) واده ی تو
 مه جنون مه زانو^(۲۱) قه در باده ی تو

۱۲. جه یحون = رو یار ئکه

۱۴. نه عمال = کرده وه

۱۶. خه یلی = زۆر

۱۱. غه زام = خواردن

۱۳. شوۆرو = بشوات

۱۵. به لا = چیش = چی

۱۷. باعث = هو، سه به ب

۱۸. ره شک = بزووتن، غیره ت جوولان، به خیلی

۲۰. په ریو = بو نه و

۱۹. نه زاره ن = له گریاندا یه

۲۱. مه زانو = نه زانی

جە سه‌با^(۱) و مه‌سا^(۲) دل ته‌قریر شه‌ن
 ئاره‌زوی باده‌ی جیلوه‌ی پیر شه‌ن
 به‌لکه جە نه‌شه‌ی پیاله‌ی نه‌حه‌ر^(۳)
 مه‌ست حضور بو تا یوم المَحْشَر^(۴)

***

چراغ^(۵) تۆنی، چراغ^(۵) تۆنی
 خودا مه‌زانو^(۶) دیدی من تۆنی
 حکیم^(۷) حال زان مه‌وبه‌ت^(۸) بی شونی
 هم شیفای زامان پر زوخ هونی^(۹)
 شەب و رۆ دایم^(۱۰) مه‌یل تو پیمه‌ن
 روح پە‌ی تو نه‌بو هە‌نی^(۱۱) پە‌ی کیمه‌ن
 پە‌ی چیش بینایم ئاواته‌ وازم^(۱۲)
 جە من رهنجیای یاگه‌ی نیازم

۱. سه‌با = به‌یانی ۲. مه‌سا = ئیواره

۳. نه‌حه‌ر = سوور

۴. یوم المَحْشَر = رۆژی دووای، حه‌شر

۵. چراغ = چرا ۶. مه‌زانو = نه‌زانئ

۷. حکیم = دانا، پزیشک

۸. مه‌وبه‌ت = موحیبه‌ت، خوشه‌ویستی

۹. هون = خوین ۱۰. دایم = هه‌میشه

۱۱. هە‌نی = ئیتر ۱۲. ئاواته‌ وازم = ئاواته‌ خوازم

ته قسیرش^(۱) چیش بی مه هجوری حه کیم

فیدای نامت بام بالآ لووله ی سیم^(۲)

***

خروس^(۳) نه واچی^(۴) من بیداره نان

تا صوب نه سه ودای زیکر^(۵) یاره نان

تا نه یۆ^(۶) ناله م نیه ن ناله کت

نمه یوم نه گۆش^(۷) شه قه ی باله کت

سا بۆ به شاگرد دوکان کارم

وێت^(۸) که ر وه شهریک ناله ی زگارم^(۹)

هه ر شه و بنالین به نالان نالان

به و ناله ی دلان بکه رین تالان

ئه م ما به و شهرته تا وه صوب سه حه ر

تا وه قه ت نیدای^(۱۰) (أَللُّهُ أَكْبَرُ)

۱. تقصیر = که م کوری

۲. سیم = زیو

۳. خروس = که له شیر

۴. نه واچی = نه لئی

۵. ذیکر = یاد، ناو بردن

۶. نه یۆ = نه یه ت

۷. نمه یوم نه گۆش = نایه ته گویم

۸. وێت = خۆت

۹. زگار = خه قه ت

۱۰. نیدا = بانگ

تو جه ناله ی من نه ویت په ریشان

په لیک بای چه نیم^(۱) به ناله کیشان
نه ک به وینه ی تو گا خفته و^(۲) بیده نگ

گا سه ذات مه یو^(۳) وینه ی سه ذای زهنگ
دوس^(۴) دایم بیدار تو نه خاوه نی

نه لیکر ته حسیل دانه و ناوه نی
نه خیالت هه ن مه هجور بو وه لات

با جه سه ر ئیوار تا سوب بو سه ذات

***

هم شیعه ره نگ و بوی شیعیکی بیتاران پیوه یه، خوینه ر
نه توانی به وردی به راورده یان بکات، نه و کاته ده ر نه که ویت که له هه ر
دوو شیعه ره که دا چه ند خالی هاوبه ش هه یه.

***

نیمشه و من گریام خروس که رد نالین

سوب نه و بی نیشان، من زوخ وه بالین

گریه ی من جه داخ دووری که سی بی

نه و جه ده رد بی باک وه ش نه فه سی بی

۲. خفته = خه وتوو

۱. چه نیم = له گه لم

۴. دوس = یار

۳. مه یو = دیت

نە سۆزا بە سۆز نە بە دەمەو
 ناما، نە پەرساش بە دەردمەو
 وینە ی بێ دەردان سەر وە خاک خەیاڵ
 تا سوب من گریام، نە زاناش بە حال
 بێ دەرد بێ دەردەش ئەوسا دیاردا
 نالەش بێ پەروا ناما بە شاردا
 دایرە ی دەفە ی دلە ی دیلە کە
 نە صدای زیلە ی جە لای جیلە کە^(۱)
 شەوان تا بە پۆ زایلە ی بەرزەن
 زیلەش چون سەمتور نە ھەزار تەرزەن
 ذیکری زەمزەمە ی زیلە ی زەنگە کە
 سۆز گوشت پارە ی غونچە ی تەنگە کە
 با فاریغ^(۲) نە پۆ شەوان تا بە پۆ
 بەل^(۳) قافلە ی لەنگت وە مەنزڵ بەرۆ^(۴)

***

دل نەر حەق بینیت ئاوەردەن نە دل
 ئەوەل بەصیرەت^(۵) پە ی ویت^(۶) کەر حاصل

۲. فاریغ = بەتال = لێ بونەو

۴. بەرۆ = بیا

۶. پە ی ویت = بۆ خۆت

۱. جەلاجیل = زەنگۆلە

۳. بەل = بەلکەر

۵. بەصیرەت = بینایی

ئەر تەمەنات ھەن بويىنى دىدار
 بکۆش^(۱) تا دیدەى قەلبت بو نظار^(۲)
 تەحقیق کائینەن^(۳) کەرەم بى شومار
 خاصەى^(۴) تەجەلاش پەى (اولو الأبصار)^(۵)
 ھەرچەند لوتف یار شامل عامەن^(۶)
 چون دیدە نەبۆ فائیدەش کامەن
 چونکە دیدەى قەلب^(۷) تو پر غوبارەن
 سەفای چىھرەى یار لیت نا دیارەن
 ئەر سەد ئایەنەت روونماى یارەن
 ئەمما چ حاصل ئاینەت تارەن
 ساسە یقەلى^(۸) دەر ئاینەى تارى
 چەنى سۆز زیکر تەوحیدی بارى
 بابە دەستت بو جە لەیل و نەھار
 چونکە ناظرەن کەرەم بى شومار

-
۱. بکۆش = تیکۆشە
 ۲. نظار = بینەر
 ۳. کائن = دروست کار
 ۴. خاصەت = تایبەتى
 ۵. اولوالابصار = چاو داران
 ۶. شامل عامەن = ھەموو کەس ئەگریتەو
 ۷. قەلب = دڵ
 ۸. صیقل = جەلا، روۆشنایی، رووناکی

نەر حازر نه بو ئاینه ی نووری
شهرمه ساریه ن پهری مه هجووری

***

دله تا به که ی نه سستی مهستی
دا^(۱) روو کهر نه رای خودا په رستی
تا که ی های نه ویر سه ودای مندالی
خودا چیش بیزار نه ی عیش^(۲) تالی
وه خته ن چون یاران بیاوت نه وه^(۳)
نه سوچی^(۴) ئاسا نه دل کهر ته وه
ئهی دل زه پره یی پیت مه هاره ته ن^(۵)
«توبوا»^(۶) ئیشاره ت هم به شاره ته ن
عامیل^(۷) بهر ثقیل^(۸) سوخره ی^(۹) ئیشاره ت
تا یاوی^(۱۰) به سود به هره ی به شاره ت^(۱۱)

-
۱. دا = ئاده ی   ۲. عیش = زیان
۳. بیاوت نه وه = سه ره ت بگا   ۴. نصوح = ته وه ی یه کجاره کی
۵. مه هاره ت = زیره کی
۶. «توبوا» = ئیشاره یه بو ئه و ئایه ته ی که خودا ئه فهرموی «توبوا لى الله
توبتاً نصوحاً» بگه پئنه وه بو لای خودا به شیوه یه ک که هه رگیز به شیمان
نه بنه وه
۷. عامیل = هۆ
۸. ثقیل = قورسایى
۹. سوخره = زه لیل و ژێرده ست، کارى بى گارى

وەر جه^(۱۲) تهوبه کت با کار سازی بو
 کاری کەر خودا وه نه ت^(۱۳) رازی بو
 وەر نه جه و دما وامه ندهی ره حیل
 بارخانهی سه نگین باره بهر عه لیل^(۱۴)
 راگهی پر خه تهر شه رمه ندهی کارت
 کهس نیه ن ده ستی بدۆ به بارت
 سه ر نه فکه ندهی چه شر مایه ی غه رامه ت^(۱۵)
 هیچ سوود نه دارۆ ئاه و نه دامه ت^(۱۶)
 هه ر پاسه^(۱۷) خاسه ن مه هجوری کهم فام
 ئیسه بار به ندیت بکه ری ته مام

***

دلّه تا به که ی های نه خه موشی
 په ی چیش^(۱۸) په ی ره زای حق نمه کوشی^(۱۹)

-
۱۰. یاوی = بگهی	۱۱. به شاره ت = موژده
۱۲. وەر جه = بهرله	۱۳. وه نه ت = لیت
۱۴. علیل = نه خوۆش	۱۵. غه رامه ت = زیان
۱۶. ندامت = په شیمانی	۱۷. پاسه = ئاوا، وه ها
۱۸. په ی چیش = بوچی	۱۹. نمه کوۆشی = تی نا کوۆشی

یانه ت^(۱) ویران بو ویرانه ن یانه ت
 فەردا^(۲) جە مەحشەر چیشەن بەهانه ت
 بار بەی گرانێ مەنزل بەی دووری
 مەر خالق بە لوتف ویش دۆ سەبووری^(۳)
 وەرنە بە تاقی سوچیای ناری
 سەرەفکەندە ی حەشر شەرمەندە ی باری
 بازار کەساد مایە ی غەرامە ت^(۴)
 مەتای بارخانە ی ئاە نەدامە ت^(۵)
 مەن چەنی تومەن دلە هۆشت بو
 چەنی ئیسم^(۶) ذات دایم جۆشت بو
 مەهجووری ئاسا سوچیای نار^(۷) بە
 بەعید^(۸) جە ئەغیار^(۹) قەریب^(۱۰) جە یارب

***

۱. یانە = مال	۲. فەردا = بە یانی، سەینێ
۳. سەبووری = ئارامی	۴. غرامت = زیان
۵. ندامت = پەشیمانی	۶. اسم = ناو
۷. سوچیای نار = سوتاوی ئاگر	۸. بعید = دور
۹. اغیار = بیگانه	۱۰. قریب = نزیک

دلە مهزانى^(۱) راگهت چهند دوورهن
 تاريكيش جه رهنگ له يلى^(۲) دهيجوورهن
 خواهي نه خواهي^(۳) چون راي عبوورهن^(۴)
 دهسته چراوي پهي تو زهروورهن
 ساتو بو به سوژ ئاهي نيمه شهو
 به سه يلى^(۵) ديدهي شهو توري اي خهو
 چهنى فتيله ي پيچ هه ناسه ي سهره
 چراي روشن كه ر پهي^(۶) ماواي پر دهره
 بهل بهو چراوه ئاشفته ي^(۷) سهرشيت
 نهو راي زولمانى^(۸) شهوق بدو نه ريت^(۹)
 جه پول^(۱۰) صراط نه مانى ناكام^(۱۱)
 توفه يل^(۱۲) خاسان^(۱۳) كارت بو ته مام

۱. مهزانى = نهزانى ۲. ليل = شهو

۳. خواهي نه خواهي = بهتوئ و نه تهوئ

۴. راي عبوور = رينگه ي هاتو چو ۵. سه يل = لافاو

۶. پهي = بو ۷. ئاشفته = په شيو

۸. ظلمانى = تاريكي ۹. بدو نه ريت = بداله ريت

۱۰. پول = پرد

۱۱. نه مانى ناكام = بئ هيو نه بي، نا ئوميد نه بي

۱۲. طوفه يل = شوين كه وته، به جي ماو

۱۳. خاسان = پيار چاكان

***

دله مه زانی کارت چهن چه فتهن
 چهن کارت نه رووی کاران دا که فتهن
 مه زانی بهد بهخت چیش کردارتهن
 سوچیای^(۱) نهفت نار^(۲) چون مه دارتهن^(۳)
 هوشت بو دله ی زه دهی^(۴) مهینه ت بار
 ویت نه که ی وه پهن واتدی پۆزگار
 با دایم نالهت جوشت بدو وه جوشت
 نه ک چون سهر مهستان بهد بهخت مه دهوشت
 لاقهید^(۵) بی پهی ساز تو شه ی رای سه قهر
 بسازی جای ویت جه ناری سه قهر^(۶)
 نه وسا جه و ده مدا هیچ سوود نه دارو
 ئهر ئه سرت چون سه یل وه چه مدا وارو^(۷)

-
۱. سوچیای = سووتاوی
 ۲. نار = ئاگر
 ۳. مه دار = جیی ده ور دانه وه و خوولانه وه
 ۴. زه دهی = پیکراوی
 ۵. لاقهید = بی باک
 ۶. نار سه قهر = ئاگری جه هه نهم
 ۷. وه چه م داوارو = به چاودا بیته خواره وه

نېسته نه رته تړه هرس مروارى
 به رووى روخساردا بکړى جارى^(۱)
 نه رته تړه جه نار نايره^(۲) دوورى
 مېږ^(۳) به نه جات پېرى مه هجوړى

***

دلې کوس کهفته^(۴) سهودای پر دهر د
 فیکر ذیکرت بو بى باکیت وهیهر د^(۵)
 زیکره ن میانونت^(۶) نه پایه ی خاسان
 مه شی^(۷) نه زومره^(۸) خوداشناسان
 زیکره ن شهیتانت پیش مېږ^(۹) زاجر^(۱۰)
 زیکره ن په ی نه فست مېږ به قاهر^(۱۱)
 زیکره میانونت نه فیرقه^(۱۲) مه له ک^(۱۳)
 مایه ی عوروجه ن^(۱۴) تا به نو فله ک

۱. جارى = ره وان ۲. نايره = ناگر

۳. مېږ = نه بى

۴. کوس کهفته = کوس که وتوو، که سیک که رهنجه پړو بى و خزم و

خرنشى نه مینى ۵. وهیهر د = تیپه پرى

۶. میانونت = نه تگه یه نى ۷. مه شی = نه چى

۸. زومره = دهسته و تاقم، گرځ ۹. مېږ = نه بى

۱۰. زاجر = هه لپاتوو، پا کردوو ۱۱. قاهر = کار به دهس

۱۲. فرقه = تیپ، پؤل ۱۳. مه له ک = فریشته

زیکره‌ن به تاقی ئەر که ریش مه ئنوس^(۱۵)
 باعیه‌ن^(۱۶) پهی سه‌یر ئافاق^(۱۷) و نه نفوس^(۱۸)
 جه زیکره‌ن ته‌یران^(۱۹) (سیروا إلی الله)
 په‌نمای پاته‌ن پهی (سیر فی الله)
 زیکره‌ن نه‌نوره‌ش چون به‌یزای سوچه‌ن
 ساقیه‌ن، جامه‌ن، شوربه‌ن صبوچه‌ن^(۲۰)
 زیکره‌ن، فتوحه‌ن،^(۲۱) هم جه‌لای^(۲۲) روچه‌ن
 زیکره‌ن سه‌رمایه‌ی ته‌وبه‌ی نه‌سووچه‌ن
 دل‌ه‌ی سه‌ودای‌ی چون ئید^(۲۳) مه‌زانی^(۲۴)
 واچه‌^(۲۵) با مه‌هجوور ویش که‌رو^(۲۶) فانی^(۲۷)

***

-
۱۴. عروج = به‌رز بوونه‌وه	۱۵. مه‌ئوس = هاوده‌م، پای یینی
۱۶. باعیس = هو، مه‌به‌ست	۱۷. ئافاق = ئاسۆ
۱۸. نه‌نفوس = جه‌معی نه‌فه‌س و هه‌ناسه	
۱۹. طیران = مه‌له‌کان، بالنده	
۲۰. صبوچه‌ن = هه‌ر شتی به‌یانیا‌ن بخوری، صوبحانه	
۲۱. فتوحه‌ن = کردنه‌وه	۲۲. جه‌لا = پۆشنی‌ی
۲۳. ئید = نه‌مه	۲۴. مه‌زانی = نه‌زانی
۲۵. واچه = بلّی	۲۶. ویش که‌رو = خوی بکان
۲۷. فانی = له‌ناو چوون	

دلە چ کـارم .. دلە چ کـارم
 شوم^(۱) ناشنەخت^(۲) وا چە چ کـارم
 تاکە ی چون شەیتان بە مە ی دوو چارم
 هەر دەم بە پەنگی مە دە ی^(۳) ئازارم
 گابە ئارەزوو شە هریارەنی^(۴)
 خاترت بە مە یل باز شکارەنی
 گاهێ هاینە فیکر رشتە ی دەرویشان
 بە یدای^(۵) مسکینان^(۶) بیزار جە خویشان
 گاه گاهێ جویای^(۷) عیلمی تەدریسی
 گاهێ هام شەریک قەوم ئیبلسی
 گاه گاه تیجارەت مە کەری خە یال
 گاهێ عاشقی پەری زولف و خال
 گاهێ ساحیری بە سیحر ئەنازی
 گاه گاهێ مایل وە سە ذای سازی

۲. ناشنەخت = نەناسراو

۱. شوم = نەحس

۳. مە دە ی = ئە دە ی

۴. شە هریار = پاشایەتی (پاشای پاشایان)

۶. مسکینان = هەزاران

۵. بە یدە ی = وەرن

۷. جویا = شوێن کە وە

گانه تهرک مال جویاوهی دینی
 گاه گاهێ مورشید^(۱) رووی سه زه مینی
 هه دوو هه وای^(۲) تهر نه خه یالتهن
 یه کێ نا ته مام، نه و به تالتهن
 نه شه هریاری، کون تاج و کولات؟
 نه گهر ده رویشی کو رشته و عه سات؟^(۳)
 نه گهر عالمی کیهن^(۴) ته دریست؟^(۵)
 نه گهر ئیبلیدی چونهن ته لیست؟^(۶)
 نه بازارگانی سا چیشهن یارت؟
 نه گهر عاشقی کامینهن یارت؟
 نه گهر تارکی^(۷) چیشهن مورادت؟
 نه گهر مورشیدی ساکۆن ئیرشادت؟
 نه گهر موتربی^(۸) کۆن سه دای سازت؟
 نه گهر ساحیری کیهن هامبازت؟

-
۱. مورشید = که سێ پێنموونی خه لک بکات
 ۲. هه وای = هه وهس
 ۳. عه سا = گۆچان، گالوک
 ۴. کیهن = کێیه
 ۵. ته دریس = ده رس روتنه وه
 ۶. ته لیس = پس کردن
 ۷. تارک = که سێ تهرکی شتی بکا
 ۸. مو طرب = گورانی بیژ

جەى گشت خەيالان نەن نیشانەت
 نەرى هەى ئەحمەق وئەران بۆ يانەت^(۱)
 ئەگەر فامت بۆ وەنەت مەندەن^(۲) هۆش
 ئەى نەسیحەتە مەگیرى نە گۆش
 ئەى هەوا و هەوەس بەر مەشۆت^(۳) نە سەر
 راگەى شەریعت مەگیرى نە وەر^(۴)
 باوەرە^(۵) وە یاد تۆبە وە ئیخلاص^(۶)
 فارىغ^(۷) با جە گشت ماجەرەى^(۸) وەسواس^(۹)
 سامنىچ ساتى بنیشو^(۱۰) ساکن
 ئیبلیس مەلعوون نەبوون بە زاکن^(۱۱)
 گەر بەدى تەورت هەر بەى^(۱۲) دەستوور بۆ
 تەبەت جویای فسق^(۱۳) جە قازى دوور بۆ
 پارە پارە بای بە تیغ ئەلماس
 تا جە ئازارت خەلاس بون خەلاس

۱. یانە = مال	۲. وەنەت مەندەن = لات مارە
۳. بەرمەشو = دەر ئەچى	۴. نە وەر = لەبەر (گرتنە بەر)
۵. باوەرە = بیهینە	۶. اخلاص = دلسۆزى
۷. فارغ = بەتال	۸. ماجەرە = روودار
۹. وەسواس = دلە راوکى	۱۰. بنیشو = دانیشم
۱۱. زاکن = یاسا دانەر	۱۲. بەى = بەو جۆرە
۱۳. فسق = دەرچوون لە بەرنامەى خوا	

***

دلّه حاله کهت ... دلّه حاله کهت

ویر^(۱) دهر به کردار کهردهی حاله کهت

ته عمیر کهر^(۲) دیوار ویران ماله کهت

هۆر که نه^(۳) بنیاد^(۴) نوقتهی خاله کهت

سوۆزت بو چه نی شاه و ناله کهت

تا ته ئسیرش بو عیجز و لاله کهت

گاههن مه هجووری ههرهس ناله کهت

قه تره ی ئاو شانۆ^(۵) به زوو خاله کهت

ویت مه کهر مه شغول بو منداله کهت

با ههر شینش بو جه ناو ماله کهت

دوو پهر پهیدا کهر پهری باله کهت

مه ختووم کهر به حوسن پای قهباله کهت

بهل له دیواندا پرسای حاله کهت

ره حم خهیر کهرۆ به ئیقباله کهت^(۶)

***

۱. ویر = بیر

۲. ته عمیر کهر = ئاوه دان بکه ره ره

۳. هۆر که نه = هه ل که نیا

۴. بنیاد = بنچینه، بناغه

۵. شانۆ = نه پزینی

۶. اقبال = به خت

دلّه خاک بازی، دلّه خاک بازی
 ههر های نه سهودای ویر خاک بازی
 نهی چهپ گهردشی چهرخ مهجازی
 دیوانه‌ی مهجنوون وه چیش مهنازی^(۱)
 سهر نه دهروون بهر فیکر کارت کهر
 جای ئەسله‌که‌ی ویت به خاطر باوهر^(۲)
 مهزانی دونیا وینه‌ی ریباطهن^(۳)
 ههفته‌ی دو ههفته ئەی دهیره^(۴) جاته‌ن
 هاها چه‌ند روژی مهنده‌نی^(۵) بی‌پهر
 ئاخر جه‌ی قه‌فس بهر مه‌شی وه‌به‌ر^(۶)
 هوشت بو واده‌ی وه‌قت وه‌سله‌که‌ت
 میزان بو چه‌نی ئامای ئەسله‌که‌ت
 تا چون مه‌هجووری دیوانه‌ی سهر شیت
 خه‌جاله‌تی^(۷) به‌زم یاران نه‌بو پیت

***

-
۱. مه‌نازی = ئەنازی	۲. به خاطر باوهر = بی‌نه‌وه یاد
۳. رباط = خانه‌قا	۴. ده‌یر = کلیسا
۵. مهنده‌نی = مایته‌وه	۶. به‌رمه‌شی وه‌به‌ر = ئەچیته ده‌ره‌وه
۷. خه‌جاله‌تی = شهرمه‌زاری	

دلـه دلـوازی^(۱) دلـه دلـوازی
 هـهـر هـای نه سهـودای ویر دلـوازی
 بهی دونیای بی بهین^(۲) ویت کهـردهـن رازی
 ئا راست واچه پـیم^(۳) به چیش مهـنازی
 ئاگوش دهـر^(۴) وه دهـنگ سهـدای زهـنگه که
 پهی چیش نیت وه تهـنگ نام و نهـنگه که
 ئهـر ساعهـت ساعهـت مهـجموع بو هوشـت
 سهـدای ئیرجـمی^(۵) مهـیو^(۶) نه گوشت
 ئهـو خاسهـن مهـجنوون شهـیدای ویله که
 وامهـندهی^(۷) رهـحیل^(۸) سمکۆی^(۹) خیلـه که
 وهـر جهـه^(۱۰) مهـردهـنت کار ویت سـازی
 هوشـت بو شهـیتان نه دهـرۆت بازی^(۱۱)
 ئهـفزوونی^(۱۲) عیلمـت نهـیو به کار
 سیوای^(۱۳) ئهـعمالت جهـه (یـومُ الْقَرَار)^(۱۴)

۱. دلـوازی = دلـخوازی	۲. بی بهین = بی شهرت و بهـلـین
۳. واچه پـیم = پـیم بـلی	۴. گوش دهـر = گوئی بده
۵. ارجع = بگهـرپـیره وه	۶. مهـیو = دیت
۷. وامهـنده = جیـماو	۸. رهـحیل = کاروان
۹. سمکۆ = سم بهـزه ویدا کوتانی نهـسپ	
۱۰. وهـرجه = بهـرله	۱۱. نهـدهـرۆت بازی = فریوت نهـدا
۱۲. ئهـفزوون = فراوان، زۆر	۱۳. سیوا = جگه

بـتـرـه جـه نـار پـر سـتـیزه کـه^(۱۵)

واوه یـلا و وـه ی رۆی رـه سـتاخـیزه کـه^(۱۶)

چـه نـی زـیکـر زـات^(۱۷) قـورب حـزوورـی

دـه ی دـه ی مـه هـجوورـی کـه ر وـه کـۆی نـوورـی

***

دـله دـه وـر دـون ئـسـید کـردار شـهـن

دایـم هـهـر گـه رـدش چـه پـی کار شـهـن

سـه نـگـه ش داوـه جـام جـه م^(۱۸) نـمـای جـه م دا

هـهـر هـس دـان وـه قـه سـر سـه خـای^(۱۹) حـاتـه م دا^(۲۰)

چـه رـخ نـیلـی رـه نـگ^(۲۱) چـون پـه یـک هـا نا

جـامـه ی نـیلـی رـه نـگ پـه ی کـۆ نـه کـیـانا^(۲۲)

۱۴. (یوم القرائ) = مه به ست پۆژی دوایی به

۱۵. ستیزه = ده مه و ده م

۱۶. ره ستاخیز = رۆژی زیندوو بوونه وه

۱۷. ذات = خوا

۱۸. جه م = مه به ست جه مشیدی شای ئیرانه

۱۹. سه خا = که ره م، به خشنده

۲۰. حاتم = مه به ست حاتمی طائی عه ره به که له سه خاوه ت و ده ست

بلاویدا ناوبانگی ده رکردوه ۲۱. نیلی رهنگ = ئاسمان

۲۲. نه کیانا = نه نارد

داو^(۱) و ته‌زویره‌ش کێ ناوه‌رد^(۲) وه به‌ند
 بیخ بنچینه‌ی کیش جه بن نه‌که‌ند
 ه‌وشت بو دایم هانه که‌چ سازی
 مه‌کاره‌ی^(۳) پرفه‌ن نه‌ده‌روت^(۴) بازی^(۵)
 به یه‌ک دوو جامی نه سو‌ب‌ده‌م‌دا
 بازیه‌ی^(۶) چه‌پ‌گه‌رد بده‌ر وه‌هه‌م‌دا^(۷)
 هیچ مه‌به‌ر وه ته‌نگ ئاماو نامای^(۸) ئه‌و
 ناماش^(۹) خه‌یاله‌ن ئاماش^(۱۰) شی^(۱۱) چون خه‌و
 په‌ی کار عیقاب^(۱۲) دایم مه‌لال^(۱۳) به
 چون مه‌هجووری غه‌رق^(۱۴) زی‌کر جه‌لال^(۱۵) به
 دله‌ سو‌زه‌که‌ت نیه‌ن چون جار‌ان
 ها ویت^(۱۶) که‌رد وه په‌ند به‌زمه‌که‌ی یاران

-
۱. دام = داو	۲. ناوه‌رد = نه‌هینا
۳. مه‌کاره = فیلبار	۴. نه‌ده‌رو‌ت = نه‌ت‌دا
۵. بازی = فربو	
۶. بازیه = ئه‌وه‌ی گه‌مه‌و یاری ی پێ بکری‌ت	
۷. بده‌ر وه‌هه‌م‌دا = بده‌ به‌یه‌ک‌دا	۸. ئاماو ناما = هاتن و نه‌هاتن
۹. ناماش = نه‌هاتنی	۱۰. ئاماش = هاتنی
۱۱. شی = چو	۱۲. عیقاب = عاقیبه‌ت، دوا‌یی
۱۳. مه‌لال = بێ تا‌قه‌ت، په‌رو‌ش	۱۴. غه‌رق = نو‌قم
۱۵. جه‌لال = گه‌وره‌یی	۱۶. ویت = خو‌ت

بیخه بهر جه کار سیاته ر^(۱) جه سهنگ
 لاقهید^(۲) جه تانه و لومه ی نام و نهنگ
 با وینه ی جار ان شه بگير^(۳) بو نالهت
 چون جه یحون^(۴) جه م بو هه رس خه جالهت
 با بوته ی^(۵) قهلب جوش ذیکرش بو
 تا ذات بیچون هه ر نه فیکرش بو
 تا جه واریدات^(۶) نه نواری^(۷) نوری
 سه یقه ل دو^(۸) په رده ی قهلب ده یجوری
 بهل به لوتفه که ش فه ضلش^(۹) عه میمه ن^(۱۰)
 به خشنده ی عصیان خودای په حیمه ن
 جه ی بار عصیان^(۱۱) سه بوری ده رو^(۱۲)
 په حمی به نه حوال مه هجوری که رو

***

۱. سیاته ر = په ش تر ۲. لاقهید = بی باک

۳. شه بگير = ده مه و به یان ۴. جه یحون = پو بارنکه

۵. بوته = کاسه یکی بچوکه له ئالتون و زبوی تیا نه تویننه وه

۶. واردات = هینان، دهس کهوت

۷. نه نواری = جدمعی نوره، یانی پوناکی

۸. دو = بدا ۹. فه ضل = گه وره یی

۱۰. عه میمه ن = گشتی یه ۱۱. عصیان = گونا

۱۲. سه بوری ده رو = نارامی پی بده

دلّه گـۆشت بو دلّه گـۆشت بو
 دا لاده‌ی^(۱) به حەرف مه هجور گۆشت بو
 چەنی ئیسم ذات هەر دەم گۆشت بو
 چون بوته‌ی زەرگەر دایم جۆشت بو
 پرسای^(۲) نه کیره‌ین^(۳) یا نه هۆشت بو
 تا جورعه‌ی جه ئاو که وثر^(۴) نوشت بو
 قیامهت^(۵) قعود^(۶) سه‌ودای ذیکرت بو
 مامه‌له‌ی دوکان مه‌تای فیکرت بو
 وه (عَلَى جُنُوب)^(۷) هیچ مه‌به‌ر غافل
 سلطان الاذکار^(۸) تا پیت بو حاصل
 خه‌لوه‌ت^(۹) و جیلوه‌ت^(۱۰) جه لات یه کسان بو
 تا هه‌ول^(۱۱) روی حه‌شر وه‌نه‌ت^(۱۲) ئاسان بو

-
۱. لادی = تاوی
 ۲. پرسای = پرسیاری کردن
 ۳. نه کیره‌ین = مه‌به‌ست ته‌و دوو فریشته‌یه که له گۆرپدا دینه سه‌ر ئینسان -
 نکیر و منکر
 ۴. که وثر = روبرایکی زولاله له به‌هه‌شتدا
 ۵. قیام = هه‌لسان
 ۶. قعود = دانیشن
 ۷. و علی جنوب = له سه‌ر لا
 ۸. الاذکار = ناو هینان، واته‌شای ناوان، یاد کردن
 ۹. خه‌لوه‌ت = ژوری تایبه‌تی و ته‌نیایی
 ۱۰. جیلوه‌ت = پوناکی نوری خواله‌ دلدا، پۆشنایی

دلّه واتهى من بانه گوشت بو
نهك چون مههجوړى فهراموشت بو

***

دلّه هااويهرد ... دلّه هااويهرد
وادهى جهوانى ويرهرد^(۱۳) ها ويرهرد
شهبابيت^(۱۴) پهم كهرد^(۱۵) شهيبى^(۱۶) زور ناوهرد
ناسهت^(۱۷) بيهن سهرد چون يهخ بهند سهرد
تاكهى هاى نهویر وهسواسه^(۱۸) وهسواس
كهه بشو^(۱۹) نهویر سهوداى الخناس^(۲۰)
قوهت^(۲۱) پهم كهردهن هه ر سستى مارو^(۲۲)
با ناموست بو فرسهتهن ئارو

-
۱۱. ههول = ترس	۱۲. وهنهت = لیت
۱۳. ويرهرد = تیپه پری	۱۴. شهبابیت = جوانیت، لاوی
۱۵. پهم كهرد = پای كرد، ههلهات	
۱۶. شهيب = پیری	
۱۷. ناسهت = كورت كراوهى هه ناسهیه	
۱۸. وهسواسه = دل پاوكی، یا دوودلی	
۱۹. بشو = برۆ	۲۰. الخناس = شهیتان
۲۱. قوهت = هیژو توانایی یاگوره	
۲۲. مارو = دینى	

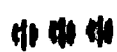
گامهن سه رمایه ی بگنو نه و ده ستت
 به پایه ی میزان نه بو شکه ستت
 خه سمانت رازی ویت جه ویت خوشنود
 خوش سه به رزیوهن جه ده رگای مه عبود
 مه زانی مه تای بارخانه ت کامهن
 با په نه ت واچو نه ر فامت فامهن
 مه هجور با ناله ت جه شه و تا وه پو
 به یو نه کاوان چون قومی کوکو

***

دلی ئایه نه ی^(۱) پرو نمای یار بو
 ساچون ره وای بو به ی^(۲) وینه تار بو
 با دایم ره نگش جه لاو^(۳) سه فا بو
 په ی عه کس روی یار هه ره موهه یا^(۴) بو
 خه لوه تی^(۵) په ی دوست یا کو مه ئوا بو
 با خالی جه غه یر شورو غه وغا بو
 مازه^(۶) مه هجوری جه لای دل تار بو
 تا دایم مه زه ره^(۷) جیلوه گای یار بو

-
۱. ئایه نه = ئاوینه	۲. به ی = به م
۳. جه لا = پرۆشن، پروناک	۴. موهه یا = ئاماده
۵. خه لوه تی = چۆلی ی	۶. مازه = بهیله

دمای ته هجود پهی خودای نه کهر
 ساقی ناخیز کهرد^(۸) وهرجه صوب سه حهر^(۹)
 جامی عه قیقی^(۱۰) کهردش په یمانه
 عه تا کهرد^(۱۱) پهی قه یس^(۱۲) شه یدای زه مانه
 بوسام^(۱۳) دو ده ستش جام گرتم وه ده ست
 نوشام په یا پهی چون مه ستان مه ست
 جه جیلوهی ساقی هم جه نه شنه ی مه ی
 ساتی بیخود بیم، شیم^(۱۴) نه به حر خوی^(۱۵)
 غهرق لوججه ی^(۱۶) نور مه حو له قای طور
 مه ست لایه عقل^(۱۷) نه سه حرای حضور

۷. مه زهر = شوینی پیشان دان

۸. ناخیز کهرد = راپه ری، هه لسا له به ری

۹. وهرجه صوب سه حهر = بهر له به ره به یان

۱۰. عه قیق = ماده یکی به نرخه (کوارتز) چه ند په نگی هه یه و سوره کایه ن

بۆ جوانیه و بۆ ئارایش کردن به کار نه هیترئ

۱۱. عه طا کهرد = به خشی

۱۲. قه یس = قه یسی عامری (مه جنون)

۱۴. شیم = جووم

۱۳. بوسام = ماچ کردن

۱۵. به حری خوی = ده ریای ورمی نژیکی شاری مه هاباد

۱۷. لایه عقل = بن عه قل

۱۶. لوججه = ده ریا

به شهش جیههت دا بی به ده ریای نور
 من بی بآل و پەر پەر وانه دهستور
 ئوفتادهی^(١) روی خاک نیم ره مهق^(٢) باقی
 چه یران بیم به دهور جیلوه که ی ساقی
 به لکه جامی تهر که رو ئه رزانی
 بدو به مه هجوری به کسه ر بو فانی

***

دماي^(٣) ته هه جود^(٤) وهقت سوب سه هه ر
 جام باده ی وهصل^(٥) دۆست کیشام وه سه ر
 به و ته ور جیلوه که رد ته جه لای^(٦) نووری
 سوچنا وینه ی طور^(٧) جهسته ی مه هجووری

١. ئوفتاده = که وتوو   ٢. ره مهق = نیوه گیان

٣. دماي = دواي

٤. ته هجود = شه ونخونی بو به ندایه تی

٥. وهصل = به یه ک گه یشتن

٦. ته جه لا = تیشک دانه وه، رووناک بوونه وه

٧. تور = مه به ست له کیوی توری سینایه، که چه زره تی موسا له وئوه
 قسه ی له گه ل خوادا کرد و کاتی تیشکی خوا دای له کیوه که، کیوه که ی
 سووتان و ئیسته ش کل و سوورمه ی لی ئه گرن

ښاي چ خاسش كهر د بي وه كوي نوره
 پهي نار و حرقهت^(۱) خه يلى^(۲) زه رووره
 بهر طه ور كړپه ي نار سهر كيشا وه بهر
 دنيا و مافيا^(۳) بهر شي نه خاتهر^(۴)
 مه خو^(۵) ليقا^(۶) دوست غدرقه ي سهدمه ي^(۷) نوور
 تن بي وه سفته ي سهنگ سورمه ي توور
 چ خاس وه ساليوه ن تا (يوم المحشر)^(۸)
 مه هجوړي جه ي حال بهر نه شو^(۹) وه بهر

***

دياره ن ئيمشه و شورم^(۱۰) نه سهره ن
 زايه له ي ياران جه حد وه دهره ن^(۱۱)

۱. نار و حرقهت = ناگر و سووتان

۲. خه يلى = زور

۳. دنيا و مافيا = دنيا و نه وه ي كه تيايه تي

۴. بهر شي نه خاتهر = له يادم چوو

۵. مه خو = ترانه وه ۶. ليقا = به يه ك گه يشتن

۷. سهدمه = ناسيب و نازار، له يه ك داني دور شت

۸. (يوم المحشر) = روژي دوايي ۹. بهر نه شو = دهر نه چي

۱۰. شور = شورش

۱۱. جه حد وه دهره ن = له راده به دهر

پاسه دیاره‌ن ده‌ماخم به‌رزهن
 هه‌ر فه‌ردیم^(۱) سوزش جه هه‌زار ته‌رزهن
 هه‌ر کار و باری موشکل جه‌لامدن^(۲)
 جه ته‌ئسیر پیر حه‌سبوالمه‌رامهن^(۳)
 به‌زمدن، مه‌جلیسه‌ن، ره‌زم یارانه‌ن
 سه‌رمایه‌ی نه‌جات^(۴) که‌فته کارانه‌ن
 گه‌رمهن مه‌جیلم مه‌جلیسی شاده‌ن
 هه‌ر چی مه‌یلش بو تیشدا ئاماده‌ن
 چه‌مان^(۵) پیاله‌ن، هه‌رسم^(۶) شه‌رابه‌ن
 پارچه‌ی جه‌رگه‌کم لوله‌ی که‌بابه‌ن
 هه‌ر که‌س وه هه‌ر چی ئیشتها^(۷) دارۆ
 واچی^(۸) تا ساقی په‌ریتان بارۆ^(۹)
 عه‌جه‌ب ره‌زمیوه‌ن^(۱۰) چه‌وه‌ش^(۱۱) به‌زمیوه‌ن
 یه‌کی جو‌یای^(۱۲) یار، یه‌کی عه‌زمیوه‌ن^(۱۳)

-
۱. فه‌رد = به‌یتی شیعر
 ۲. جه‌لامهن = له‌لام
 ۳. حه‌سبوالمه‌رامهن = به‌پیی نیازه
 ۴. نه‌جات = رزگاری
 ۵. چه‌مان = چاوان
 ۶. هه‌رس = فرمیسک
 ۷. اشتها = مه‌یلی خورادن و خواردنه‌وه
 ۸. واچی = بلێ
 ۹. په‌ریتان بارۆ = بو‌تان بێنی
 ۱۰. ره‌زمیوه‌ن = به‌زم و ره‌زمیکه
 ۱۱. وه‌ش = خوش
 ۱۲. جو‌یا = شوین که‌وتن
 ۱۳. عه‌زم = نیاز

ده یسا کۆ که ردی^(۱) فرسه ت و نه سرت^(۲)

هیچ سوود نه دارۆ جه و دما چه سرت

تا چون مه هجووری شهیدای زه مانه

نه بات وه ئاماچ په ی تیر و تانه

***

دهرمان دهردم موحه ممه د نامه ن

عه کس پوخسارش بهدری ته مامه ن

ماوای شه ریفش خاک حیجازه ن

ئه و خاکه دهرمان دیدهی ناسازه ن

ئێستدعام^(۳) ئیده ن^(۴) ئه وه ند نه مهردام

زیاره ت ره وزه ی^(۵) پاکش بکهردام

خاک ئاسانه کهش مالام^(۶) نه دیدم

بو بنیام^(۷) نه بوی ئه و بهرگوزیده م^(۸)

۱. کوکه ردی = کۆت کرده وه

۲. فرصت و نصرت = موڵه ت و سهرکه وتن

۴. ئیده ن = ئه مه یه

۳. استدعا = داوا

۶. مالام = بم مالیایه

۵. روضه = باغ

۸. بهرگوزیده = هه لێزارد

۷. بو بنیام = بوونم بنایه

***

۱. قیام = مهستان
۲. قه‌ندیل = چرا

۳. نه که روڻ = نه که م

٥. لَيَوُه = شَيْت

۷. حکیم = مہ بہ سستی ناوی خوہ تہی شاعیر

۸. شہ رارہ = بلیسہ، کلہ

۲. قہندیل = چرا

۴. دانش = زانست و دانایی

۶. سقیم = نه خوش

۹. عصیان = گوناها تاوان

ها وهختەن دهفتهر عومره که ی پر خەم
 که (طەی السّجل) ^(۱) بیچۆ وههەم
 نه ی جامه ی غەفلەت سەر باوهر وه بهر ^(۲)
 سه جاده ی ^(۳) حوزوور بکیشه وه سەر
 نه زاویه ی ^(۴) خەم ساکن بهر په ی ویت ^(۵)
 پات نه زهنجیر بۆ چون دیوانه ی شیت
 دوکان فیکرت پر نه قوماش بۆ
 نه ک ئەو قوماشه ^(۶) شەیتان ته ماش بۆ ^(۷)
 مامه له ی سه ودات دایم نه جۆش بۆ
 هه لاله ی کالات بانه خوڕۆش بۆ
 جه بارخانه ی فه یز ^(۸) با سه ربارت بو
 سه د چون مه هجووری ته له ب کارت ^(۹) بو

***

-
۱. سجیل = نامه ی عه هه د و په یمان
  ۲. سەر باوهر وه بهر = سەر دەر بینە
  ۳. سه جاده = بهر مال، قالیچه
  ۴. زاویه = گوشه
  ۵. په ی ویت = بۆ خۆت
  ۶. قوماش = پارچه
  ۷. ته ماش بۆ = به ته مای بی
  ۸. فه یز = بهر ه که ت، فه ر
  ۹. ته له بکار = داخواز

رووسیای عالم خاتی^(۱) بی خه بهر
 شه مه ندهی دیوان رووی یه و موالمه حشر
 یه^(۲) چه حالیهن^(۳) که فته نت نه سه ر
 یانه ت ویران بو خاکت بو وه سه ر
 نه گهر راست ماچی^(۴) حه ق نه ویرتهن^(۵)
 بزانه چهن کهس دامان گیرتهن
 تۆبه ی^(۶) گومراهی و جه تاعه ت دووری
 نه وان غه رق به حر شه ماله ی^(۷) نووری
 باناموست بو سه نگینه ن کارت
 ویرت جه ویت^(۸) بو گرانهن بارت
 ویت که رده ن تابع^(۹) زومره که ی هه ره ج^(۱۰)
 نه ر پات نه جاده ی حه قیقه ت بو که چ
 ده خیل هوشت بو جه ویت^(۱۱) بو خه بهر
 گونای چهن کهست مه نیه ران^(۱۲) وه سه ر

-
۱. خاطی = خه تاکار	۲. یه = نه مه
۳. چه حالیهن = چه حالیکه	۴. ماچی = نه لئی
۵. نه ویرتهن = له بیرته	۶. تۆبه ی = تۆبه و جوړه
۷. شه ماله = گره ی ناگر که هه وای بی بیله رزینئی	
۸. ویت = خۆت	۹. تابع = په پیره و
۱۰. هه ره ج = فیتنه و ئاژاوه	۱۱. جه ویت = له خۆت
۱۲. مه نیه ران = نه ئینه	

نہ حیف و زہ عیف^(۱) ساچون مہویاری^(۲)

مہر تو تاقہت بار چہن کەس چۆن داری؟
نہوا بواچان جہ یوموالشەمان^(۳)

یہ مہجوری یەن پاسە پیش ئامان

***

رہونەق نمای تاق چەرخ نیلی رہنگ^(۴)

بہری^(۵) جہ تانہ و لۆمە ی نام و نہنگ
قاید^(۶) ناقہی^(۷) سالح جہ توی سہنگ

بویەر^(۸) جہ مہجور غەم زەدە ی دلتنەنگ
زەدە ی مەینەتان پەیکان^(۹) پەر نیش

بیمار بی چہ چەرخ زوخا و کیش
ئەر سەد چون مہجور نالەت شەبگیرەن^(۱۰)

دەوایت ئیخلاص^(۱۱) عەقیدە ی پیرەن

۱. نحیف و ضعیف = کز و لاواز ۲. مہویاری = بە سەر ئەبە ی

۳. یومالامان = پوژی هانا و ئامان مەبەست روژی دوایی

۴. نیلی رہنگ = ئاسمان ۵. بہری = دور، بی بەش

۶. قاید = پیشەوا ۷. ناقہ = پیش

۸. بویەر = تیپەرہ ۹. پەیکان = تیر

۱۰. شەبگیر = بەرہەیان ۱۱. ئیخلاص = دلسوژی

سفته ی دلّه کە ی دەو سه ودا ی سفته
 جە سۆز زیکرت به و ته ور بو سفته
 شه نیار^(۱) وه شه نه و په ی ویش^(۲) شه ن که رو^(۳)
 هه تا بو به رده ی تو زیو^(۴) بوش به رو
 شا په ری جە زیکر خاسه ی په سنده
 جەو زیکر دلان پیش مه بو^(۵) زینده
 په یدا کهر به سۆز به ته وقیع^(۶) ناز
 تا جە حه شردا پیش کهری په رواز^(۷)
 سه برم کوا جە کو به ی گشت ده رده وه
 به ی بار گران پوش ئاوه رده وه
 تا قهت بگیرو^(۸) نه نالو جە دهد
 حازره ن شاهید ئه سرین رهنگ زهرد
 زامنم سالیکی زه مزه مه ی^(۹) زیکرت
 شه رتیو ئیسم زات نه شو^(۱۰) نه فیکرت

۱. شه نیار = شه نکەر

۲. ویش = خو ی

۳. که رو = نه کات

۴. تو زیو = که میکی، تو زی

۵. مه بو = نه بی

۶. ته وقیع = ئیمزا

۷. په رواز = فرین

۸. بگیرو = بگری

۹. زه مزه مه = هه را و ده لگه ده لگ

۱۰. نه شو = نه چی

جه ره وزه‌ی^(۱) ریزوان^(۲) سه‌یر نازت بو
سه‌یرانگای به‌ناز چون شه‌هبازت بو

***

زامم خه‌ته‌ره‌ن ... زامم خه‌ته‌ره‌ن
یـوماً فیوماً^(۳) زامم خه‌ته‌ره‌ن
شوماره‌ی گونام جه حه‌د ئه‌و ده‌ره‌ن
هه‌ر رو نه‌و مه‌بو^(۴) یه‌ومول به‌ته‌ره‌ن^(۵)
هه‌ر شه‌و هه‌ناسان مه‌کیشون^(۶) وه‌به‌ر
سیاته‌ر^(۷) جه دوود^(۸) شه‌راره‌ی شه‌ره‌ر^(۹)
مه‌گنوم^(۱۰) ئه‌و یاد شه‌رمه‌ساری ویم
کار نامه‌شروع^(۱۱) عسیان^(۱۲) باری ویم

-
۱. روزه = باخ
۲. ریزوان = مه‌به‌ست به‌هه‌شته
۳. یوماً فیوماً = رۆژ له دوا‌ی رۆژ
۴. مه‌بو = ئه‌بی
۵. یه‌ومول به‌ته‌ره‌ن = پۆژێکی خراپ‌تره.
۶. مه‌کیشون = ئه‌کیشم
۷. سیاته‌ر = ره‌شتر
۸. دوود = دووکه‌ل
۹. شه‌راره‌ی شه‌ره‌ر = بلیسه‌ی ئاگر
۱۰. مه‌گنوم = ئه‌که‌ومه
۱۱. نامه‌شروع = ئا‌ره‌وا، ئیشیک له روانگه‌ی شه‌رعه‌وه ئا‌ره‌وا بیت
۱۲. عسیان = گونا، تاوان

فەرموودە ی حەقم بە جا ناوەردەن^(۱)
 دایم پەپرەوی شەیتانم کەردەن
 مەر بە لوتفە کەش چەند رەحمەت دارۆ
 رەحمەتەش جە زەنب^(۲) من سێبەت^(۳) دارۆ
 بەخشای عەسیان لایق بەوێشەن
 شەید العقاب^(۴) جە کیش ئەندیشەن
 ببخشۆ مەهجوور عاسی^(۵) دەر بەدەر
 پەریو^(۶) خاتران شەفیعی مەحشەر^(۷)

***

سا بیدارە و بە دیوانە ی سەر چل
 نووری نە دەروون پە ی ویت کەر حاسل
 شەمع شەبستان قەبر تەنگت بو
 باعسی^(۸) حەمرای^(۹) زەردی رەنگت بو

۱. بە جا ناوەردەن = بە جێی نەهێناوە

۲. زەنب = گونا

۳. سێبەت = راپوردوو، یان پێش کەوتن

۴. شەید العقاب = سەخت تۆلە ئەسینی

۵. عاسی = گوناکار ۶. پەریو = بو

۷. شەفیعی مەحشەر = مەبەست پێغەمبەرە

۸. باعیت = هۆ ۹. حەمرای = سوری

تاکه‌ی چون مه‌ستان مه‌ی زه‌ده‌ی خومار
 نه‌خاو غه‌فله‌ت نه‌به‌ی بیدار
 سه‌فه‌ر تولانی^(۱) راگه‌ی پر خه‌ته‌ر
 په‌ی چیش غافل‌ی خاکت بو وه‌سه‌ر
 ها وه‌خته‌ن سه‌دای (ارجع) یت^(۲) نه‌گوش
 به‌یو^(۳) نام ویت که‌ری فه‌راموش
 نه‌وسا قابزت^(۴) به‌یو نه‌ده‌ردا
 مه‌ره‌ره‌ر چه‌پوکت بده‌ی وه‌سه‌ردا
 ته‌لیس^(۵) ئیبلیس^(۶) نه‌ده‌روت بازی^(۷)
 با وه‌ر^(۸) جه‌مه‌رده‌ن حق جیت^(۹) بو رازی
 نه‌ک چون مه‌هجووری نه‌تاعه‌ت دووری
 بسوزی^(۱۰) به‌نار^(۱۱) نار مه‌هرووری^(۱۲)

***

-
۱. طولانی = درێژ
 ۲. ارجع = بگه‌رێوه
 ۳. به‌یو = بی‌ت
 ۴. قابض = مه‌به‌ست ئیزرائیله، فریشته‌ی گیان کیشان
 ۵. ته‌لیس = پیس کردن
 ۶. ابلیس = شه‌یتان
 ۷. نه‌ده‌روت بازی = هه‌لت نه‌خه‌له‌تینی، فریوت نه‌دا
 ۸. وه‌ر = به‌ر، پیش
 ۹. جیت = لیت
 ۱۰. بسوزی = بسووتیی
 ۱۱. نار = ناگر
 ۱۲. مه‌هروور = به‌تین، هه‌راره‌تدار

ساتی ساکت به دلای کۆس کەفتە
 دلای ئایرین^(۱) هەرگیز نەسرەفتە
 ئاخەر رحمت بو بیدیە^(۲) وه رەنگم
 مەر من جە تەوہن^(۳) یا سیا سەنگم
 سوزیام^(۴) بە سۆز، سۆز گەری نوور
 ریزام^(۵) چون ریزە ی سەنگ سورمە ی توور^(۶)
 دەمە ی جوش نار قامەت^(۷) کەردەن خەم
 فیکر زیکر هۆش جەلام^(۸) کەردەن رەم^(۹)
 خەو چەنی خۆراک بەرشین^(۱۰) جە دەست
 نالەم شەبگیرەن^(۱۱) چون مەستان مەست
 با ئینسافت بو، کەم نە خرۆش بە
 با سۆزت کەم بو ساتی بیجۆش بە

-
۱. ئایرین = ئاگراوی، ئاگرین
 ۲. بیدیە = سەیر بکە، بروانە
 ۳. تەوہن = بەرد، کوچک
 ۴. سوزیام = سوتام
 ۵. ریزام = رزام، هەل وەریم
 ۶. تور = کۆی تور، حەزرەتی موسا چو سەری و قسە ی لە گەل خرادا
 کرد
 ۷. قامەت = بالە
 ۸. جەلام = لە لام
 ۹. رەم = پراکردن
 ۱۰. بەرشین = دەرچووہ
 ۱۱. شەبگیر = دەمەو بەیان، شەوان نەخەوتوہ

نه وا مه هجوری به و ناهیره وه

بشیو^(۱) سه ر بنیو وه باهیره وه^(۲)

***

ساده ی جه جه زبه ی حه قیقی باقی

پییم بده ر جامی عه قیقی^(۳) ساقی

تا وه ته واتور^(۴) نووری ره بانی

باقی بوو به حه ق جه غه ر بو فانی

تا دامه ن جه فیکر غه ر حه ق شانۆ^(۵)

«لَیسَ فِی دَارِ غَیره»^(۶) وانۆ^(۷)

ته ی که م حه وادیس^(۸) نه سه حرای موجهل^(۹)

په ی مولکی قیده م^(۱۰) ره وان که م مه حمهل^(۱۱)

۱. بشیۆ = برۆا

۲. باهیر = به زه وییه ک نه وتری که هیشتا نه کیلراوه

۳. عه قیق = عاقیق، به شیک له «کواریتز»، چه ند رهنگی هه یه و سووره که یان

بز نارایش به کار نه هیترۆ

۴. ته واتور = په یاپه ی گیرانه وه، دهم به دهم هاتووه

۵. شانۆ = بوه شیئی، پرژینی، یان هه لته کاندن

۶. لیس فی دار غیره = له مالی که سی تر دا لیه

۸. حه وادیس = رووداوه کان

۷. وانۆ = بخوینی

۱۰. قیده م = کۆن، تیپه پیو

۹. موجهل = کورت و کول

۱۱. مه حمهل = که زاوه

نه قولزومهی^(۱) نور ویم کهم توفانی
 بشوړو^(۲) جه تهن چلک زولمانی^(۳)
 تانور وه حدهت^(۴) جاگیر بو نه دل
 هم (ماسوی الله)^(۵) جه دل بو باتل
 وه لا نه مههجوور به حق بو باقی
 مهبو^(۶) به فیدای موغ^(۷) به چهی ساقی

***

سادهی روباب^(۸) چی دهی له روبابت
 با به یو کزهی جهرگی که بابت
 به قهتره ی باران دیدهی پر ثابت
 نم دهر وه حهسیر گو شهی میحرابت
 سهر نه دهر وون بهر ویر دهر به کارت
 باوهر^(۹) به خاتر رهت ته توارت

-
۱. قولزوم = رووبار و ده ریای گه وره، له کوندا ناوی به نه درئ بووه له
 که ناری ده ریای سووردا نزیک شوینی به یه ک گه یشتنی رووباری نیل و
 ده ریا ۲. بشوړو = بشواته وه
 ۳. طولمانی = تاریکی ی، مه به ست نه زانی یه
 ۴. وه حدهت = یه کیه تی ۵. ماسوی الله = جگه له خودا
 ۶. مه بو = نه بی ۷. موغ = که شیشی ناگر په ره ست
 ۸. روباب = نامیرنکی موسیقییه ۹. باوهر = بیهینه

چەنی کزە ی نار دلە ی غەمبارت
 با بە یۆ زووخواو نە رووی رووخسارت
 وەختی کە زانات ئینە^(۱) کردەتەن
 چەنی تەوانی سەر هۆر وەردەتەن^(۲)
 حە کیم سا ئەر پای حیکمەت مەزانی^(۳)
 پە ی دەرد مەهجوور دەوا مەنمانی^(۴)
 شو^(۵) گیرە بە دەست دامەنە ی پیری
 پیری حەق شناس رووشەن زەمیری^(۶)
 نەو رای پر خەتەر پیّت بو وە رەهبەر
 نە گیج گەرداب^(۷) باوەروت وە بەر^(۸)
 بەل جە مەیمەنەت^(۹) پیرت مەهجووری
 خالق جە مەحشەر پیّت دو سەبووری^(۱۰)

***

۱. ئینە = ئەمە

۲. سەر هوروور دەتەن = سەر خواردتە

۴. مەنمانی = ئەنولنی

۳. مەزانی = ئەزانی

۶. ضمیر = وێژدان

۵. شو = برۆ

۸. باوەروت وەبەر = دەرت بیئنی

۷. گەرداب = گێژاو

۱۰. سەبووری = ئارامی

۹. مەیمەنەت = فەر و بەرە کەت

سالتیک^(١) نەر رات بێ نه شه راب خانه
 بگگیره دامان پیری مه یخانه
 نەر به یوت نه گوش^(٢) زیله ی زیر و بهم
 بهزم جه مشیدت^(٣) نه یو نه چه م
 سه دای^(٤) سۆز نه ی موغهنی^(٥) و روباب
 لازمه ی^(٦) به زمهن شه راب و که باب
 به ی شه رابه وه به ی که بابه وه
 به ی ناله ی پر سۆز به ی روبابه وه
 سالتیک بکیشۆ ئاهێ نیهانی
 شه راره ی دۆزه خ پیش مه بۆ فانی
 غولغوله ی^(٧) ته سبیح^(٨) شه یخان ره هبه ر
 به ئاهێ سۆزان نیه ن به رامبه ر
 مه هجوور تو گاهێ بکیشه ئاهێ
 ئاهێ جیگه ر سۆز نه سه حر گاهێ

١. سالتیک = که سیکی که ریگه بکات، عارف و زاهد

٢. به یوت نه گوش = بیه گوشت

٣. جه مشید = یه کیکی له شاکانی ئیرانی کوون بووه

٤. سه دا = دهنگ

٥. موغهنی = گۆرائی بیژ

٦. لازم = پیوست

٧. غولغوله = داد و هاوار

٨. ته سبیح = یاد کردنی خوا

ئاهنی پر شەرەر چون دوود مەجمەر^(۱)

پیش مەبۆ خامۆش شەرارە ی شەرەر

***

سالیکی ئەر راسەن حەق شناسەنی

جە رای حەقیقەت^(۲) بی وەسواسەنی^(۳)

مەبۆ بە دەوام سەودای زیکرت بۆ

فەرموودە ی پیرت هەر نە فیکرت بۆ

جە رای شەریعەت خیلافت^(۴) نەبۆ

با قەولت راست بۆ گەزافت^(۵) نەبۆ

سادیقانە^(۶) زیکر بە جا^(۷) ئاوەردەن^(۸)

جەزبە ی^(۹) ریایی تەوقەن^(۱۰) نە گەردەن

با سۆزت راس بۆ ئیخلاست^(۱۱) خاس بۆ

عەقیدە ی پیریت بە بی وەسواس بۆ

۱. دوود مەجمەر = دوو کەلی

۲. جە رای حەقیقەت = لە پێی راستیدا

۳. وەسواسە = دلە پاوکێ

۵. گەزاف = درۆ

۶. صادیقانە = راست گۆیانە (بە راستی)

۸. ئاوەردەن = هێنان

۷. بە جا = بە جێ

۹. جەزبە = راکێشان، کێش کردن

۱۰. تەوق = کۆت

۱۱. ئیخلاص = دلسۆزی

دایم چون سه یلاو ریزان بو^(۱) نه سرین
تا مه هجوور واچو ههزار ئافهرین

***

سالیك با شۆرت جه هه دهو دهو بو
با سۆزت جه سۆز من زیاته ر بو
حوزن^(۲) هم وه غه م کهر به بیزاعهت^(۳)
حوزنی خاسته رهن جه ههزار تاعهت^(۴)
تا حوزنت نه بو سه و دایی سه ر شیت
زه پهی تاعهتت سود نمه دۆ^(۵) پیت
تا دهردت نه بو بزانه ته حقیق
دهرمانت نیه ن نه جاده ی ته و فیق
ئه ره زه پهی دهردت نه دل جاگیر بو
شه رت بو ئه وه دهرده دایم نه ویر^(۶) بو
دهردهن ده رمانه ن، سوکره ن،^(۷) هم سه حوه ن^(۸)
غه بیه ته ن^(۹) حزوور^(۱۰) فه نان هم مه حوه ن^(۱۱)

-
۱. ریزان بو = برژئ	۲. حوزن = خه فته
۳. بیزاعهت = کالآ	۴. تاعهت = خواپه رستی
۵. نمه دۆ = نادات	۶. نه ویر = له بیر
۷. سکر = مه سستی	
۸. سحو = بی هۆش که وتن له مه ستیدا	

وه جدەن،^(۱۲) واجدەن، تەفرەقەن،^(۱۳) جەمەن
 سانی تەفرەقەن، هم «جمع الجمع»^(۱۴)
 لیقان،^(۱۵) ویسالەن، مەقسەدەن،^(۱۶) ئەسلەن
 بەقان،^(۱۷) جەمالەن، پەیوەندەن فەسلەن
 قوربەن،^(۱۸) بەعیدەن،^(۱۹) نیزیکن، دوورەن
 موعالەجەیی^(۲۰) دەرد، هیجری مه هجوورەن
 سالتیک بو بە عیشق پیر باتن دار^(۲۱)
 بە رهوزەیی^(۲۲) نوورین موستەفای موختار^(۲۳)
 پیم دەر جەوابی پەیی تەسکین دل
 چینه^(۲۴) زیاتر کول نەدۆ بە کول

-
۹. غەییەت = ئامادە نەبوو	۱۰. حضور = ئامادە
۱۱. محو = توانەوه، نەمان	۱۲. وه جد = توانادار
۱۳. تفرقه = پرش و بلاو	
۱۴. جمع الجمع = کوپوونەوهی دەستەیهکی له خەلک	
۱۵. لقاء = بە یهکی گەشتن	۱۶. مقصد = مەبەست
۱۷. بقا = مانەوه	۱۸. قرب = نزیکیی
۱۹. بعید = دوور	۲۰. معالجه = دەرمان کردن
۲۱. باتن دار = خواناسی که شارەزایی له مەعنەویات هەبێ	
۲۲. روضه = باخ	
۲۳. موستەفای موختار = مەبەست پتەمبەرە (د.خ)	
۲۴. چینه = لەمه	

جه شاخه‌ی^(۱) ئاوان جه سه‌دای کاوان^(۲)
 غه‌یر جه زی‌کر حق چیش به تو یاوان^(۳)
 سا چونکه پاسه‌ن^(۴) ویت ره‌بانی که
 ویت نه زی‌کر حق یه‌کسه‌ر فانی که
 تاکه ده‌هر دوون^(۵) نه ده‌روٚت بازی^(۶)
 تاکه به ئه‌فسوون نه‌کرٚت رازی
 نه به‌یدای^(۷) حیره‌ت ته‌کو تازی‌که
 حال زانی کامل وه ده‌م سازیکه
 نه‌ی سه‌حرای بیده‌ر به‌رکه‌روت وه به‌ر
 نه‌ک چون مه‌هجوری خاکت بو وه‌سه‌ر

***

ساقی باده‌کەت دایم به‌جۆش بو
 سه‌دای نه‌غمه‌کەت با نه‌خروٚش بو

۱. شاخه = جۆگه ۲. کاوان = کێوان

۳. چیش به تو یاوان = چی به تو گه‌یوه

۴. پاسه‌ن = ئاوايه

۵. ده‌هر دوون = زه‌مانه‌ی په‌ست و که‌چره‌فتار

۶. نه‌ده‌روٚت بازی = فریوت نه‌دا ۷. به‌یدا = ده‌شت

زیله‌ی سه‌متورت^(۱) مودام^(۲) نه‌گۆش بو
 ههم (ماسوی الله) تا فه‌رامۆش بو
 چه‌نگ ئه‌رغه‌نوون^(۳) سه‌دای زیرو به‌م
 با به‌یۆ نه‌گۆش دهم دهم و که‌م که‌م
 به‌لکه‌ جه‌ ته‌ئسیر زیله‌ی زیر و به‌م^(۴)
 سپای خه‌یا لان جه‌ دل که‌رۆ رهم^(۵)
 فارینغ^(۶) بو جه‌ فیکر وه‌سواسه‌ی وه‌سواس
 خه‌لاس بۆ جه‌ ده‌ست سه‌ودای ئه‌لخه‌نناس^(۷)
 تا روح مه‌هجوری په‌ی ئیکرامه‌که‌ت^(۸)
 ببۆ به‌ فیدای ده‌ست و جامه‌که‌ت

***

ساقی بو بدیه^(۹) دلّه‌ی چاک چاکم^(۱۰)
 جه‌ بی باکیت چون ئوفتاده‌ی^(۱۱) خاکم

۱. سه‌متور = سه‌نتور، ئامیژکی موسیقیه

۲. مودام = بی‌کۆتایی

۳. چه‌نگ، ئه‌رغه‌نوون = دوو ئامیژی موسیقین

۴. زیر و به‌م = به‌رز و نزم (دوو ده‌نگن له‌ موسیقادا)

۵. که‌رۆ رهم = ڕاکه‌ن، ده‌رچن ۶. فارینغ = به‌تال

۷. الخناس = مه‌به‌ست شه‌یتانه ۸. ئیکرام = رتیز

۹. بدیه = سه‌یرکه، پروانه ۱۰. چاک چاکم = له‌ت له‌تم

۱۱. ئوفتاده = که‌وتوو

دل زهدهی خومار^(۱) سه مهست بی هوش
 چون بوتهی^(۲) پر جوش، جوش مه دۆ وه جوش
 خاو^(۳) چهنی خوراک ره که ردهن^(۴) جه لام^(۵)
 مهست لایه عقل^(۶) چون سه رعی^(۷) و سه رسام
 ده ور مه دۆ^(۸) وه دهر کولبهی نه حزانم^(۹)
 جه سه حاب عهین^(۱۰) واران^(۱۱) ریزانم
 بو بهشق پیرت ده ستم دامانت
 ئیلتجام^(۱۲) به تۆن چون غولامانت
 جامی جه بادهی عهقیقی شیوه
 بده بهی مه هجوور سه ودایی لیوه
 تا موددهی حیات^(۱۳) جه تن بو باقی
 فیدای جامت بو ده خیلیم ساقی

۱. خومار = مهست، کهیل

۲. بوته = کاسهیه کی بچوکه، ئالتون و زیوی تیا نه تویننه وه

۳. خاو = خه و ۴. ره م که ردهن = رایان کرد

۵. جه لام = له لام ۶. لای عقل = بی عقل، گهوج

۷. صرعی = شییت و لیوه ۸. ده ور مه دۆ = نه خولیته وه

۹. کولبهی نه حزانم = دوکانی خه مه کانم

۱۰. جه سه حاب عهین = له هه وری چاو

۱۱. واران = باران ۱۲. التجاء = په نا

۱۳. موددهی حیات = ماوهی ژیان

ساقی بۆ به عیشق نه غمه‌ی^(۱) روبابت
 به و کزه‌ی قرچه‌ی سینه‌ی که بابت
 جامی جه و باده‌ی به تو کریان نوش^(۲)
 عه تا کهر^(۳) به‌ی ویل سه و دای بی‌هوش
 به‌لکه جه نه‌شئه‌ی جامی مینا فام
 رسوای بی‌هیا نه‌بۆ رسوای عام
 روحش به‌های چاو مه‌ستانه‌ت ده‌رۆ^(۴)
 په‌پره‌وی سه‌گان ئاسانه‌ت کهرۆ^(۵)
 زومره‌ی^(۶) غولامان حه‌لقه نه‌گۆش بو
 نه حوجره‌ی غه‌مان هر سه و دای تۆش بو
 فیدای جامت بام ساقی به‌زم جه‌م
 دلّه‌ی په‌ژمورده‌ی^(۷) ئه‌حیا کهر^(۸) به‌ده‌م

۱. نه‌غمه = ئاواز

۲. به‌تۆ کریان نوش = به‌تۆیان نوش کرد

۴. ده‌رۆ = ئه‌دا

۳. عه‌تا کهر = بده

۶. زومره = ده‌سته و تاقم

۵. کهرۆ = ئاکا

۸. ئه‌حیا کهر = زیندو که‌ره‌وه

۷. په‌ژمورده = ژاکاو

تا چون مه هجووری جان فیدای ساقی
فانی بو^(۱) جه غهیر به حهق بو باقی

***

ساقی بو به عیشق پیری مه یخانه
وینهی ساقیان شوخی مه ستانه
جامی له باله^(۲) بکه ره په یمانه
بده بهی مه جنوون شهیدای زه مانه
بدیه^(۳) نیم ره مهق^(۴) حهیات هه ن باقی
جورعه^(۵) شه فشان که ره^(۶) ده خیلیم ساقی
تا جه ره شحهی^(۷) دل قهلبی سوهیدا^(۸)
«سراج الهدا»^(۹) پیش بو هوهیدا^(۱۰)
وینهی مه سیحا به نه شتهی نه سیم
ئه حیا که ره مه هجوور «عظام الرمیم»^(۱۱)

-
۱. فانی بو = له ناوچی	۲. له باله ب = پر، لیوان لیو
۳. بدیه = پروانه، سهیر بکه	۴. ره مهق = نیوه گیان
۵. جورعه = پیك، پیاله	۶. شه فشان که ره = بلاو که ره وه، پیرژته
۷. ره شحه = نم، شی، ته پری	۸. سوهیدا = رهش داگه پراو
۹. سراج الهدی = چرای ری نیشانندان	
۱۰. هریدا = ناشکرا	
۱۱. عظام الرمیم = ئیسقانی دارزاو، پتورکاو	

به لکه جه تائسیر نه شتهی نه و جامه

فارغ^(۱) بو جه خهوف^(۲) «یوم القیامة»^(۳)

***

ساقی به شق حهق بدیه به حاله

مه زانی پهی تو ویرانه مانم

جه شهوق وهسلت هه ره شهو ناله مهن

باز^(۴) پهی هیجره کهت عیجز و لاله مهن

وه لا پهی وهسلت دایم غه مینم

چونکه هیجره کهت هانه که مینم

به هه رس^(۵) هونین^(۶) رهنگ رهنگه به رگم

مه ودا ی تیری عیشق بهنده نه جه رگم

دودی هه ناسان به ره مه شووم^(۷) نه سه ره

سیاته ره جه دود ره وزه نه^(۸) نه خگهر^(۹)

سا چونکه ساقی من وه قتم تهنگه

حال عیشق بازان دایم وهی رهنگه

۱. فارغ = به تال ۲. خهوف = ترس

۳. یوم القیامة = رۆژی زیندوو بووله وه

۴. باز = دیسان ۵. هه رس = فرمیسک

۶. هونین = خوینین ۷. به ره مه شوو = دهر نه چن

۸. ره وزه نه = په لجه ره، دهر یچه ۹. نه خگهر = پشکز

جامنی جه و بادهی رووی (یومُ الالست) ^(۱)

بده بهی مه هجور سهدایی سهرمهست

با ئیحرازه کهت ^(۲) بکیشوش نه سهر

تا جه وه سل و هیجر هیچ نه بوش خه بهر

***

ساقی به و له نهجهی شوخ و شه نگه وه

به و بادهی گول ریزه قیق ره نگه وه

به ره بنوشم ^(۳) چه مه نه راته نه ^(۴)

گوشم ^(۵) به سهدای شیرین نه واتنه

تا که مه هجوری غولام بو ساقی

تا نه و رو ده وران دنیا بو باقی

***

ساقی تا به کهی ... ساقی تا به کهی

نه ی بی ئینسافیت کهی بو تا به کهی

۱. یوم الالست = نه و پۆزهیه که خودای گه وره هه موو ناده میزادی

دروست کرد، له و پۆزه دا خودا له هه موو گیانیکی پرسیه «أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ»

ئاخو من خوای ئیه لیم؟ وه به مانای روژی قیامه تیش به کار دی

۲. احراز = ناماده بوون ۳. به ره بنوشم = بیده بیخومه وه

۴. چه مه نه راته نه = چاوم له ریته ۵. گوشم = گویم

دل هانه گهرداب^(۱) گیج به حری خوئی^(۲)
 دهیسا درهنگه ن دهی ساقی سا دهی
 نه عزای^(۳) وجودم^(۴) خاپوره ن چون ره ی^(۵)
 باد به رده ن چون گهرد خاک نه ی کوی نه ی
 به و به شق نه و که س لامه کان^(۶) که رد ته ی
 نه حیام که ر^(۷) وه سۆز جۆش نه ی و مه ی
 به ل به لوتفه که ت نه ی کو س که فته ی وه ی
 وه ی قاخی قامه ت^(۸) وینه ی سه دی ده ی^(۹)
 تاکه ی مه هجووری زه ده ی مه ستی مه ی
 فیدای جامت بو ساقی به زم که ی^(۱۰)

***

۱. گهرداب = گێژاو، شوینی له ناو ده ریادا که ئاوه که ی گیج بخوات
۲. خوه ی = ئاره قی له ش
۳. اعضا = نه ندام
۴. وجودم = بوونم، له شم
۵. ره ی = شاری تاران ی ئیسته، که له کو ن دا شاری «ره ی» بووه و ئیسته ش
- به خوارووی تاران نه وتری «ره ی» ۶. لامه کان = بی جی و شوین
۷. نه حیام که ر = زیندووم که ره وه
۸. قاخی قامه ت = درێژ و بالا به رز و له ر و لاواز
۹. ده ی = مانگی که له سال دا
۱۰. که ی = مه به ست له قه بی که که به پاشاکانی نه وسای ئیران دراوه
 (که یانیه کان) که یخوسره و که یقوباد... هتد.

ساقی جامی تهر بکهر ئهرزانی
 له و جامه ی نوڤشای^(۱) شه یخی سه نغانی^(۲)
 په یاپه ی پیم دهر بکهره م فانی^(۳)
 تانه دهریای وهسل^(۴) دل بو توفانی
 فیدات بام ساقی دل ههراسانه ن
 مه یلش به جورعه ی جیلوه ی خاسانه ن^(۵)
 فانیش کهر به نوڤ نه شه ی جام مه ی
 نه حیام کهر به جوڤ سوژی نه غمه ی نه ی
 نه قولزومه ی به حر وه حده تی^(۶) بو حه ی
 نام و نیشانم زانا به لاشه ی^(۷)
 یانه ی وه جوو دم^(۸) سه حرای عه ده م بو
 مه هجووری فیدای مه سیحی ده م^(۹) بو

-
۱. تۆشای = خواردیه وه
 ۲. شیخ سه نغان = نه و خواناسه بوو که له بهر خاتری کچه گاورێک وازی
 له دینی ئیسلام هیئا و چووه سه ر دینی کچه که.
 ۳. بکهره م فانی = له ناوم بیات
 ۴. وهسل = به یه ککه یشتن
 ۵. خاسان = پیار چاکان
 ۶. وه حده تی = یه کیه تی
 ۷. لاشه ی = لاشی، به هیچ
 ۸. یانه ی و جوو دم = مالی بوونم، یا له شم
 ۹. مه سیحا ده م = هه ناسه ی وه کو حه زره تی مه سیح که فوی به مردوودا
 کردوه و زیندووی کردوه ته وه

***

ساقی جه باده ... ساقی جه باده
 داده وری پر کهر جامت جه باده
 بدیه^(۱) مه جلیسم گهرمه ن ئاماده
 چه نی حه ریفان سه رمه ست ساده
 ساتی چه نیمان^(۲) با ئینعامت^(۳) بو
 له حزه ی نو شانوش باده ی جامت بو
 هه رکه سی به قه ده ر ئیستعداد^(۴) ویش
 جه رای نیک و به د پا بنیو وه پیش
 تا دل جه نه شه ی باده ی عه قیقی
 رسوخ^(۵) بو نه زیکر زات حه قیقی
 ئیستدعام^(۶) به تۆن ده خیلیم ساقی
 فانیم کهر جه ویم به حه ق بوون باقی
 گاهه ن مه هجووری خالی جه غه م بو
 فانی بو ئه م ما فه نای ته م^(۷) بو

***

۱. بدیه = بر واه	۲. چه نیمان = له گه لمان
۳. ئینعام = به خشین	۴. ئیستعداد = ئاماده یی، توانا
۵. رسوخ = جیگیر و پایه دار	۶. استدعام = داوام
۷. ته دم = به ته واری	

ساقی جه تابش^(۱) جه فای نیش و نیش
 دل چون ماران گاز زووخواو مه یۆ^(۲) لیش^(۳)
 بدیه^(۴) وه حالْم و یرانهن مالْم
 به ناری هیجران^(۵) سوزیان^(۶) بالْم
 ناری ته نیایی جه وه سلّات^(۷) دووری
 سوزنان ریشهی پارچهی سه بووری^(۸)
 سادهی بهو له نجهی شوخ و شهنگه وه
 بهو جام له بریز عه قیق رهنگه وه
 بهونه مه جلیسم چه م نه راته ن^(۹)
 گوشم بهو سه دای شیرین نه واتهن^(۱۰)
 با جامی دیسان نه ده ست سانۆ^(۱۱)
 جه فه یضای^(۱۲) ههستی ههستیم نه مانۆ^(۱۳)
 تاکه ی مه هجووری غولام بۆ ساقی
 تائهو رۆ ده وره ی ده وران بۆ باقی

۱. تابش = تاو گهرمی	۲. مه یۆ = دیت
۳. لیش = لئی	۴. بدیه = سه یرکه
۵. نار هیجران = ناگری دووری	۶. سوزیان = سووتا
۷. وه سلّات = به یه ک گه یشتن	۸. سه بووری = ئارامی
۹. چه م نه راته ن = چاوم له ریته	۱۰. نه وا = دهنگ
۱۱. سانۆ = بیسینم	۱۲. فه یضا = لیشاو
۱۳. نه مانۆ = نه مینۆ	

ساقی چهن وه ختهن جامم خالیهن
 زهوق چاشنی^(۱) کامم تالیهن
 شهوق جیلوه کهت سه فای نه شته ی جام
 چون تاراجیان^(۲) رهم که ردهن جه لام^(۳)
 دوکان حوجره ی مامه له م جو له ن
 دهرک نه نوآرم^(۴) عیفریت^(۵) و غو له ن^(۶)
 مایه م^(۷) لاوبه ردهن^(۸) سوودم^(۹) تووریان
 مه تای بازارم پارچه ی بوریان
 سا به شق مه شقت بدیه لامه وه
 جه نه و^(۱۰) جیلوه دهر تو وه جامه وه
 جامی جه باده ی پهروه رده ی قه دیم
 نه حیا کونه نده ی «عِظَامُ الرَّمِیم»^(۱۱)

۱. چاشنی = مهزه ۲. تاراجیان = تالان کهران

۳. رهم که ردهن جه لام = رایان کرد له لام، هه لهاتن له لام

۴. نه نوآرم = جه معی نووره، رووناکی

۵. عیفریت = دیو

۶. غول = گیان له بهریکی نه فسانه یی گه وره یه

۷. مایه = سه رمایه ۸. لاوبه ردهن = لافاو بردی

۹. سوود = قازانج ۱۰. جه تو = سه ر له نوئ

۱۱. عظام الرمیم = ئیسقالی پتورکاو

بده بهی مه هجوور خاتی^(۱) بی خه بهر

با وینهی جاران شۆرش بونه سهر

***

ساقی چهن وه ختهن نادیارهنی

لاقهید^(۲) جه مه هجوور شهرمه سارهنی

بی نوورهن دیدهم وینهی لهیل داج^(۳)

غهفلت^(۴) حووزورم بهردهن وه تاراج

وه ختهن جه ههسرهت سوچیاى زووخال بو

سفتهم^(۵) وه سورمهى دیدهى شهمال بو

بينا به خاتر پیری مه یخانه

به سوۆزی سینهى قوتبی زه مانه

ديسان باده كهت جه سوب سه ههردا^(۶)

با وینهى جاران بهیو^(۷) نه دهردا

جامی بلورین پر جه شه راب بو

خاموۆشی سوۆزش جه رگ كه باب بو

۲. لاقهید = بیباک

۱. خاتی = خه تا کار

۴. غهفلت = بی ئاگایی

۳. لهیل داج = شه وه زه لگی

۶. سوب سه ههر = به ره بهیان

۵. سفتهم = سووتاویم

۷. بهیو = بییت

بە نەسیمە کەت مەسیحا شیۆه

ئەحیا کەر^(۱) دلە ی مەھجوری لیۆه^(۲)

***

ساقی چیش واچون^(۳) وه ی گشت دەر دوه

بە ی نالە ی پەر سۆز ئاهی سەردوه

شەوان تا وەرۆ واوه یلاو رۆمەن

گشت جە پەژارە ی بی باکی تۆمەن

سا مەر وەتت بو چاوه کە ی راسم

منیچ لە زومرە ی^(۴) خودا شناسم

جامی عەقیقی پەر جە شەراب بو

وەقت جەمعیەت زومرە ی ئەحباب^(۵) بو

بەر وە مەھجور چەمیدە ی^(۶) هیجران^(۷)

بنۆشو پە ی دەفع^(۸) دەر د بی دەرمان

تا جە نەشئە ی مە ی رەشحە ی^(۹) جام کە ی

فانی بو جە خو ی باقی بو بە حە ی

-
۱. ئەحیا کەر = زیندو کەرە وه	۲. لیۆه = شیّت و ئاوارە
۳. چیش واچوون = چی بلیم	۴. زومرە = دەستە و تاقم، گرۆ
۵. ئەحباب = خوشە و یستان	۶. چەمیدە = کۆماوه
۷. هیجران = دووری	۸. پە ی دەفع = بۆ لا بردنی
۹. رەشحە = نم	

ساقی حەریفان^(۱) کەس نیەن دیار
 تۆ بەو بەشق مەشق پیری باتین دار^(۲)
 جامی جە بادە مەستی پەر خومار
 بدە بەی مه هجوور خەم زەدی سەرشار^(۳)
 تا جە نایرە^(۴) دلە^(۵) پەر شەرەر^(۵)
 دەمە^(۶) ی نار بەرز چون کورە^(۶) ی ئەخگەر^(۶)
 هەم جە گرە^(۷) ی نار بادە کە^(۷) ی ئەحمەر^(۸)
 جە سارای عەدەم^(۹) فانی بۆ یە کسەر
 تا جەو فانیو، وە نەهانیو^(۱۰)
 دل رەمزی جە رەمز بی نیشانیو
 باوەروش^(۱۱) وە دەست جامە کە^(۱۱) ی ئەلەست
 جە شەوق ئەو زەوق یە کسەر پیش بۆ مەست

-
۱. حەریفان = هاوینک، ئەوانە^(۱) ی کە بەیە کەو وە لەسەر سفرە دا ئەنیشن
 ۲. باتن دار = کەسی کە ئەهلی دل بیت و شارەزایی لە نهینی دەرونی دا
 هەبیت
 ۳. سەرشار = مەستیک کە تەواو سەرخوش بی، هیندە پەر بی لێ پرژێ
 ۴. نایرە = گری تی بەربوو
 ۵. شەراره = بلیسه
 ۶. ئەخگەر = پشکو، سکل
 ۷. بادە = شەراب
 ۸. احمر = سوور
 ۹. عەدەم = لە ناو چوون
 ۱۰. نەهانی = نهینی
 ۱۱. باوەروش = بهینی

ساقی خه یالان کاری پیم کهردهن
 هه ناسه م چون توف یه خ بهندان^(۱) سه ردهن
 حزوور نه مه ندهن،^(۲) غه فلهت زور داره ن
 سه حوهم^(۳) ته واسان^(۴) سه کرم^(۵) نه کاره ن
 ناله ی شه بگرم قامهت^(۶) کهردهن چه م
 کو به سته ن جه لام خه رمه ن خه رمه ن خه م
 به و جامی به عیشق پیر ساحیب جام
 بده وهی مه هجوور سه ودایی که م فام
 تائه و پۆ نه قه بر سیای ته نگ و تار
 به غولامی تو بکه رو ئیقرار^(۷)

ساقی دل ئه وهند نیش هاتیدا
 نیش چون مال ساحیب مه گیلۆ پيشدا
 جه دووی فیراقت فیراقت به رزه ن
 ناله ی مه حزوونیش جه هه زار ته رزه ن

۱. یه خ بهندان = سه هول بهندان ۲. نه مه ندهن = نه ماوه

۳. سه حوم = هوش له ده ست دان به هو ی مه ستیه وه

۴. ته واسان = بیزار بوو ۵. سه کر = مه ستی، بی هوشی

۶. قامهت = بالا ۷. ئیقرار = دان پانان

به‌ند ریشه‌کش گیریان به‌گاز
 غم تیش ده‌ور مه‌دۆ چون ده‌وران قاز
 ئه‌ر باوه‌ر ناکه‌ی چه‌ن زووخاو تیشهن
 بدیه^(۱) چه‌م چه‌نی جه‌ هوناو پیتسه‌ن
 ئه‌وه‌ند خاری نیش مه‌ینه‌ت هاتیشدا
 هوناو چون پلوسک مه‌وویه‌رۆ^(۲) پیتشدا
 سا جامنی به‌عیشق پیر ساحیب جام
 بده‌ به‌ی مه‌حزوون سه‌ودایی سه‌رسام
 ره‌هانۆم نه‌گه‌رد خاک ناسوتی
 یاوه‌نۆم^(۳) وه‌ سه‌یر سه‌ر مه‌له‌کوتی^(۴)
 دل به‌ نه‌وای به‌زم جای جه‌به‌روتی^(۵)
 سه‌یر^(۶) ئاو بو به‌ ئاو چه‌شمه‌ی لاهوتی^(۷)
 ئه‌وسا مه‌هجووری سه‌یر که‌رده‌ن ساقی
 غولامه‌ن تا حه‌شر بزانه‌ تاقی

***

۱. بدیه = سه‌یرکه ۲. مه‌وویه‌رۆ = تی ئه‌په‌ری

۳. یاوه‌نۆم = بگه‌م

۴. مه‌له‌کوت = گه‌وره‌یی و ده‌سته‌لاتی ئاسمانی، دنیای فریشته‌کان

۵. جه‌به‌روت = ئه‌وپه‌ری ده‌سه‌لات، قودره‌تی خوایی

۶. سه‌یر = گه‌ران ۷. لاهوتی = خوایی

ساقی دهی جامی ئەحمەری مەیلنی
 بێدە بەی مەجنوون سەودایی لەیلنی
 ئەمما جامە کەت زەنگ زەدەیی^(۱) غەم بۆ
 نەک وەک جامە کەی رەزە کەی جەم بۆ
 جامی بەو نەشەش هەستیم کەرۆ گوم^(۲)
 شوعلەیی دەروونم پیش بۆ تەزە پوم^(۳)
 دەخیل جامی بۆ هیچ نەبۆش سانی^(۴)
 بەرۆم نە فەزای^(۵) فەیزاکەیی^(۶) فانی
 بێباکی تاکەیی زومرە کەیی ناجیی؟^(۷)
 مەرتۆ نەبێنت هیچ ئیحتیاجیی
 ماهی^(۸) مەیل ئاو، مەیی خۆر مەیل مەیی
 ئەیی سەهل ئەنگاری^(۹) کەیی بۆ تا بە کەیی؟
 مەزانی سینەیی مەهجوور کەبابەن
 مەزەیی کەبابش رەشحەیی شەرابەن؟

۱. زەنگ زەدە = زەنگ لێداو ۲. گوم = ون

۳. تەزە پوم = ئاگری کە کلپەو بلیسەیی بێی

۴. نە بۆش ثانی = دوو مەیی نەبێی ۵. فەزا = دەشت

۷. ناجیی = پزگار کەر

۶. فەیزا = فەردار

۹. سەهل ئەنگار = ئاسان کەر

۸. ماهی = ماسی

به شحهی ریزان کەر^(۱) پهی دهوای دهردهش
تا چون بو گهردهش چه رخ چه پ گهردهش

***

ساقی دهی جامی به شق پیر ویت
بده بهی مه جنوون سهودای سه ر شیت
جامی بهو نه شنهش نه جزام^(۲) بدو کول
جه حق ناحه قم بهر کەرۆ^(۳) نه دل
تا چه نی یاران مهست بی خه بهر
ئوفتادهی^(۴) خاک بین تا وه سوب سه حهر
ده خیل نه جیلوهی صوبح^(۵) سادقان^(۶)
پا بنیه ر^(۷) نه به زم زومره ی عاشقان
هه ر یه ک جامی و ته ر پیشان کەر نه نعام^(۸)
مهست مه خموور بان تا به وه قه شام

۱. ریزان کەر = بریزه

۲. نه جزام = به شه کانم، نه نداهه کانی له شم

۳. بهر کەرۆ = دهر بکا ۴. ئوفتاده = په ک که وتوو

۵. صوبح = به یانی

۶. صادقان = راست گویان، صوبحی صادق نیشانه یه که که دیاری نه دات به
تهواوی رۆژ بوه ته وه، له دوا ی صوبحی کاذب، یا فه جری کاذب

۷. پابنیه ر = پی بنی ۸. نه نعام = به خشین

رهختی په گسان بڼو ټاينه‌ی مازی

من جه تڼو خوش نود تڼو جه من رازی
جه و دما^(۱) ته حقیق^(۲) مهجور و فیداته‌ن

موژانښ جاروی^(۳) خاشاک پاته‌ن

***

ساقی ده‌ی جامنی به لاره‌و له‌نجه

پښم بلده‌ر په‌نجه‌ت نه‌وینو^(۴) ره‌نجه
بریزنه‌ش^(۵) نه‌ووی سینه‌ی پر ده‌ردا

چون ټه‌تار^(۶) سر وه‌ش به‌یو^(۷) نه‌س‌ردا
نایم که‌ر جه وڼم^(۸) به‌حق بڼو باقی

ده‌سا دره‌نگه‌ن ده‌خیلم ساقی
دووی جامنی بڼو په‌ک جه سر هم بڼو^(۹)

باعیسی^(۱۰) ته‌ئیر فه‌نای ته‌م^(۱۱) بڼو

۱. ماضی = راپور د‌وو ۲. جه و دما = له‌وه و د‌وا

۳. ته‌حقیق = لیکولینه‌وه ۴. جارو = گسک

۵. نه‌وینو = نه‌بینی ۶. بریزنه‌ش = بیرژنه

۷. امطار = جه‌مع‌ی مه‌ته‌ر = باران ۸. وه‌ش به‌یو = خوش بینت

۹. جه‌وڼم = له‌خوم

۱۰. په‌ک جه سر هم بڼو = په‌ک له‌سر په‌ک بڼو

۱۱. باعث = ه‌ز ۱۲. نه‌ته‌م = نه‌واوی

به ر که رۆم^(۱) نه سه حن^(۲) سه رای ناسوتی
 یا ونۆم^(۳) به مه قام فه زای لاهوتی^(۴)
 نه ر چون ساقیان ساقی وه فاته ن
 تا (یَوْمُ الْقِیَام) مه هجوور فیداته ن

***

ساقی دهی وه سه ن^(۵) مروه ته ن ئامان
 واده ی مه ی ویه رد^(۶) ده ستم وه دامان
 سوچیای^(۷) هیجران په شیوه ن حال م
 په روانه ی پای شه م بی په رو با لم
 زایل ه نه داخ دوری فیراقه ن
 چون مورغ تاق تاق^(۸)، زیکرم تاق تاقه ن
 جامی پر جه مه ی به بی خیلاف بو
 بده به ی مه جنوون دورد^(۹) بو یا ساف بو

۱. به ر که روم = ده رکهم ۲. صحن = چه وشه

۳. یا وه نۆم = بیخو ئنمه وه ۴. فه زای لاهوتی = هه وای خوابی

۵. وه سه ن = به سه ۶. ویه رد = به سه ر چوو

۷. سووچیای = سووتاوی

۸. مورغی تاق تاق = مه لی تاق تاق که ره، په پوو سلیمان

۹. دورد = خه لته ی شه راب، یا شه رابی خه ست له بنی پیاله دا

بشانو^(۱) بە زام سوختەى زوخالش
 باعيس بو پەى جەمە^(۲) تەفرەقەى^(۳) حالش
 نەر جە تەفرەقات تەمام لانى بو
 گوشتش بەر ئاواز دۇستى جانى بو
 مەھجور تا خەلات^(۴) حەيات نە دۆش بو^(۵)
 پەى ساقى غولام حەلقە نە گوشت بو

***

ساقى دىيارەن دەردم دىويان^(۶)
 پاىەى پەردەى دل وەلاو شىويان^(۷)
 سەيلى^(۸) شەتاوان چەمەى^(۹) چەمانم^(۱۰)
 ئايبارى^(۱۱) كەردەن باغچەى خەمانم
 شای خەم وە شادى نەشو نماشەن
 پەى تاراجى^(۱۲) دل جەھدو^(۱۳) تەماشەن

۱. بشانو = پېرژىنى ۲. جمع = كۆكردنەو

۳. تفرە = پرش و بلاو

۴. خەلات = جۆرە لىباسىكە كە پېشكەش بە پياوى گەورە و ئاودار نە كرى،

بە ماناى كەفەنىش ھاتو ۵. نە دۆش بو = لەشان دابى

۶. دىويان = كولاىەو، شىت، كاتى كە ھەنگ نە دىويى

۷. شىويان = تېك چوو ۸. سەيل = لافا، چۆراوگە

۹. چەمە = سەر چاوگە ۱۰. چەمانم = چاوانم

۱۱. ئايبارى = ئاودان ۱۲. تاراج = تالان

کارش نامادهن سان^(۱۲) سپاشه
 نمەز^(۱۵) سا چیشهن ئارۆ سه باشه^(۱۶)
 ساتۆ بۆ به عیشق یه کتای یه گانه^(۱۷)
 به نه شتهی نه فهس پیری مه یخانه
 جامنی نه حمه ری له بپرز^(۱۸) بۆ له مهی
 بده وه مه هجوور فرسه تهن سادهی
 تا سپای خه مان په ندهش وه لآو^(۱۹) بۆ
 شادیش چون جارن سلاو، سلاو بۆ

***

ساقی ره حمت بۆ عوموم شی^(۲۰) تالان
 بهو به شق ئهو پیر پایهی عهبدالان^(۲۱)

۱۳. جههه = ههول ۱۴. سان = پرز به ستنی سه ریازان

۱۵. نمەز = نازانم

۱۶. ئارۆ سه باشه = ئه مرۆ به یانییه تی

۱۷. یه کتای یه گانه = مه به ست خوايه

۱۸. له بپرز = پر ۱۹. ولآو = بلاو

۲۰. شی = چوو

۲۱. عهبدالان = عهوالان چهند موردیکی عاریض و له کوردستاندا ژیاون، و

ههروه ها ناوی کتۆتکه له ئیوان ههردوو شاری سنه و کامیاراندا

سهیدی هه ورامی له باره ی عهوالانه وه ئه لی:

مازه سوپای غهه سهودای خه یالان
 مایه ی حوزورم بهران وه تالان
 جامی جهو باده پیران بهخشان پیت
 بهخشان کهر بهی مهست سهودایی سهر شیت

❦

چون کۆی ئه و دالان، چون کۆی ئه و دالان
 کۆی کۆی دلگیر، چون کۆی ئه و دالان
 که عبهی مه قسوده، پهری نه و هالان
 پهی وادهی موراد، وه نهش مه لالان
 کۆی بهرزو بولند، چیمان کۆی قافه
 به بهرزی بهرزهن، به سافی سافه
 سه رکیشان له ئه و ج چه رخی چه مه ری
 بۆش نیان نه بۆی، زوهره و موشته ری
 جای شه و بیداران، سه خه ر لالانه
 ته که گای خاسان، هه فت ئه و دالانه
 هه ر هه فت ئه و دالان، قوطبی رووی زه وین
 چون ئه سحابی که هه ف، دایم غار نشین
 مه سکه لشان گرتهن، به و پایه ی (کۆوه)
 یامدن هوشانهن، هه ر پو جه نۆوه

بنۆشۆ^(۱) بە یاد تاق ئەبرۆی پیر
 عیشق وینەى تیر جە دڵ بۆ جاگیر
 بەو تەور^(۲) نیش تیر دڵ کەرۆ زیندە
 جە دمای^(۳) مەرگش نابەرۆ زیندە
 بەلکە جە تەئسیر جام مینا فام
 مەھجووری مەھجوور شەیدا و ریسوای عام
 نە زومرەى^(۴) سەگان ئوفتادەى^(۵) کۆش بۆ
 سیلکی غولامان حەلقە نە گوش بۆ

***

ساقى سابدىه وه جەستە و حالْم
 چ سان^(۶) پەى جیلووت تەن کۆى زوخالْم
 کزەى سوز نار دلەى نەسرفتە
 کەردش وه قەقنەس پەر و بال سفتە
 چون بوتەى زرگەر جۆش مەدو،^(۷) وه جۆش
 بە ئاو پاشى چەم^(۸) نمەبۆ خامۆش

-
۱. بنۆشۆ = بىخۆمەوه	۲. بەو تەور = بەو شێوه
۳. جە دمای = لە دواى	۴. زومرە = دەستە و تاقم، گروه
۵. ئوفتادە = پەك كەتوو	
۶. چ سان = لە دوو بەش پێك هاتوو (چ + سان) واتە چۆن، چ جورئ؟	
۷. مەدۆ = ئەدا	۸. ئاوپاشى چەم = ئاو پرژینی چاو

جامنی جە بادە ی ئاهیرین^(۱) شیۆه
 پە ی خامۆشی نار^(۲) مەجنون لیۆه^(۳)
 بدە بە ی مەهجوور مە ی زەدە ی مە ی نۆش
 ئاهیر بە ئاهیر^(۴) زوو مەبۆ خامۆش
 تائە ی حەدیس ی بە جیلەو ی قەدەم
 هەستیش نیستی بۆ، نیستش بۆ عەدەم^(۵)

***

ساقی سا بدیە^(۶) چیّش پەنەم ئامان
 چون عەرەب دەخیل دەستم وە دامان
 زووخواو سەرکەردەن شەو نە جیّمدا
 سابا بەزەیت بەیۆ وە پیّمدا
 بدیە وە ئەسرین دیدە ی خەمبارم
 وە دودی سیای^(۷) ئازیت بارم
 بە سۆز پر سۆز جەرگە کە ی خەستە
 بە لولە ی ئاهیر پیّشە ی^(۸) شکەستە

۲. نار = ئاگر

۱. ئاهیرین = ئاگرین

۴. ئاهیر بە ئاهیر = ئاگر بە ئاگر

۳. لیۆه = شیّت

۶. بدیە = سەیرکە، پروانە

۵. عەدەم = لە ناو چوون

۸. پیّشە = ئیسقان

۷. دود سیا = دوو کەلی رەش

جامنی پهی ته‌سکین^(۱) دل‌هی نه‌سره‌فته
 پهی شیفای زامه‌ت ده‌رمه‌نده‌ی^(۲) سفته^(۳)
 بده به‌ی مه‌جنوون ده‌ور^(۴) به‌کامت بۆ
 مه‌هجوری فیدای ده‌ست و جامت بۆ
 ساقی ساده‌ی ده‌ی نه‌ما زه‌مانه
 ده‌ی سا دره‌نگه‌ن وه‌سه‌ن به‌هانه
 ئه‌جه‌ل هه‌امدران^(۵) وه‌که‌مینه‌وه
 نه‌فه‌س^(۶) بۆ نیا بۆ وه‌سینه‌وه
 هه‌ر کاتیت زانا مه‌کاره‌ی^(۷) زالی
 جه‌ من وه‌ جه‌ تۆ دونیا که‌رد خالی
 له‌به‌ش به‌رده‌وه ئه‌فسونی وانا^(۸)
 ئه‌من جه‌ تۆ، تۆ جه‌ من سانا
 جام ئه‌حمه‌ری^(۹) له‌بریز له‌مه‌ی بۆ
 نه‌ک وه‌ک جامه‌که‌ی به‌زمه‌که‌ی که‌ی^(۱۰) بۆ

۱. پهی ته‌سکین = بۆ ئارامی

۲. ده‌رمه‌نده = ده‌رد مه‌نده، ده‌رده‌دار

۳. سفته = سووتاو

۴. ده‌ور = زه‌مانه

۵. مدران = وه‌ستاوه

۶. نه‌فه‌س = هه‌ناسه

۷. مه‌کاره = فیلباز

۸. وانا = خویندنه‌وه

۹. ئه‌حمه‌ری = سور، قرمز

۱۰. که‌ی = ناز ناوی چه‌ند پاشایه‌کی کۆنی ئیرانه

بدهر به مه هجوور بکیشو وه سهر
 مهست خومار بو تا (یوم المخر)
 جامی به و نه شهش دلان پی مهست بو
 زومره ی قافله ی^(۱) خوزلان^(۲) شهست بو

***

ساقی سا وه سهن بی باکی تاکه ی
 تاکه ی سه دام بو وینه ی سه دای^(۳) نه ی
 دل ها نه گرداب^(۴) گیج به حری خو ی^(۵)
 مه دو^(۶) وه سهردا په یاپه ی، په ی په ی
 ناسه ش^(۷) سه رکاو ان^(۸) که رده ن وه یا تاخ^(۹)
 قه ترانه ن^(۱۰) بهرگش^(۱۱) چون سیا قه لاخ^(۱۲)

۱. قافله = کاروان

۲. خوزلان = دهست بهردان له یارمه تی دانی که سی

۳. سه دا = دهنگ ۴. گهرداب = گیزاو

۵. خو ی = ناره قی له ش ۶. مه دو = نه دا

۷. ناسه = گه لایه کی وشکه، وه کو گه لای توتن که له گه ل قسل (ناهه ک) دا

نه یکو تن و نه یخه نه ناو ده مه وه بو پته و کردنی بوکی ددان

۸. کاوان = کیوان ۹. یاتاخ = جیگه ی نروستن

۱۰. قه تران = روئیکی ره شه له هه ندی دره خت دا نه وه ری

۱۱. بهرگ = گه لا

۱۲. سیا قه لاخ = ره شی تیر، قه لاخ = بهرگی ره ش

شەوان تا بە رۆ بێقەراریشەن
 پەیی بێ مەیلی تۆشین و زاریشەن
 بەو بە عیشق ئەو پیر بەشق ئەو جامە
 تۆش وەست نەتور دام حەلقەیی ئەو دامە
 تۆش کەرد وە ساقی بەزم مەو نووشان
 بیت وە هام نشین جەرگەیی حەق کووشان
 جامی پر جەومەو مەو تەمام یاوا بو
 بەدە بە مەھجوور یانەت ئاوا بو

***

ساقی سپای غەم هجووم ئاوەردەن^(۱)
 جەو بۆن بە دەرگات ئەرجووم^(۲) ئاوەردەن
 بەو بەشق دانا ئیجاد کەردەو^(۳) ناس^(۴)
 جامی جە بادە پەو دەفعی^(۵) وەسواس
 جە رووی مەرحەمەت پیم کەر ئەرزان
 تا جە نەشئەو ئەو یە کسەر بو فانی

۱. هجووم ئاوەردەن = هێرشى هیناوه

۲. ارجو = تکا، لالانەو ۳. ئیجاد کەردە = دروست کەر

۴. ناس = خەلک ۵. پەو دەفع = بو لا بردنی

مازه^(۱) بهی تهوره په شیو بو حاله
 په حمنی کەر به سۆز جهستهی زوخاله
 ره شحه ریزان کەر^(۲) تو به مه هجووری
 وه سهن وهس تا که ی جه وه سلّهت^(۳) دووری

***

ساتی سهر مه ستیم جه حه د ئه و دهره
 ئه سباب هه ستیم زیرو زه به رهن^(۴)
 به و تهوور خدیالان جه لام^(۵) به ستهن جه م
 سه ما^(۶) تا سه مه ک^(۷) نه مه یوم نه چه م^(۸)
 کوو و بیابان، سه حرا و دهشت و دهر
 زومره ی^(۹) مه خلوقات نه فسانی به کسه ر
 عه رش چه نی کورسی له وح چه نی قه له م
 چه نی ئه فلاکات مه نما نا^(۱۰) عه ده م

-
۱. مازه = بیلّه	۲. ریزان کەر = برژینه
۳. وه سلّهت = به یه ک گه یشتن	۴. زیرو زه به ر = خاپور، وێران
۵. جه لام = له لام	۶. سه ما = ئاسمان
۷. سه مه ک = ماسی	۸. نه مه یوم نه چه م = نایه ته به ر چاوم
۹. زومره = دهسته، گروو	۱۰. مه نما نا = ئه نوینی

بهیدا^(١) و دهشت و دهر کۆهان^(٢) روی ئهرز
 ربوات هامون^(٣) یه کسه ر پهستی^(٤) و بهرز
 وجود نابود نه جرامم^(٥) یه کسه ر
 نهمه یوم نه چه م ده یارل به شهر^(٦)
 فری^(٧) جهی کاره حه یران و مهستم
 زمام^(٨) هوشم نیه ن به دهستم
 ئیستدعام^(٩) ئیده ن^(١٠) ساقی یه ک جامی
 جامی زیبا به خش^(١١) نه حمه ری فامی
 بده بهی مه هجوور شوم نه فسانی
 تا جه ههستی ویش^(١٢) یه کسه ر بو فانی

***

ساقی سه قایی به عه بهس^(١٣) نیه ن
 سه قایی لایق وه هه رکهس نیه ن

١. بهیدا = سارا ٢. کۆهان = کتوان

٣. هامون = دهشت ٤. پهستی = نزمی

٥. اجرام = گوناوه، تاوان

٦. دیارل به شهر = مروی گه رۆک، هیچ کهس

٧. فری = زۆر ٨. زمام = جلوه

٩. ئیستدعام = داوام ١٠. ئیده ن = نه مه یه

١١. زیبا به خش = تیشک بدات ١٢. ویش = خوی

١٣. عه بهس = گالته، بن هوده

مەبۆ بە بەخشان وینە ی سەحاب بۆ
 نە ک ھەر نە پڕێژان^(۱) فەوق^(۲) ئە حباب^(۳) بۆ
 گۆل و خار جە لاش^(۴) مەبۆ یە کسان بۆ
 جورعە ی جامە کەش قە ترە ی نە یسان^(۵) بۆ
 ئەر قە ترە ش بگنۆ^(۶) بە سیا حە جەر^(۷)
 کەرۆش^(۸) بە مە عدەن کان کۆ ی گە وەر
 نە سایە ی ئە لتاف^(۹) نفوس^(۱۰) خاسان^(۱۱)
 بە رۆش^(۱۲) نە زومرە ی گە وەر شناسان
 ساقی ئە ی عەر زە^(۱۳) مە زانی چیشەن^(۱۴)
 جە ی عەر زە مە زەر^(۱۵) موددە عام^(۱۶) پێشەن

۱. نە پڕێژان = لە پڕژانی، کاتی کە جیاوازی دا ئە تێن لە بە ینی کۆرە کە دا

۲. فەوق = سەر

۳. ئە حباب = دۆستان، خۆشەویستان

۴. جە لاش = لە لای

۵. نیسان = یە کی کە لە مانگە کانی سأل و دوو م مانگی بە ھار ئە کات

۶. بگنۆ = بکە وێتە

۷. سیا حە جەر = بەردی پەش

۹. الطاف = لوتف

۸. کەرۆش = ئە یکا

۱۱. خاسان = پیاو چاکان

۱۰. نفوس = ھە ناسە، دەم و دوو

۱۳. عەر زە = عەر زە و حال، سکالا

۱۲. بەرۆش = ئە یبا

۱۴. مە زانی چیشەن = ئە زانی چییە

۱۶. موددە عا = داوا، داخواری

۱۵. مە زەر = جینی دەرکە و تن

مه‌هجووری دل سه‌خت جه جه‌هر به‌ته‌ر

فیدات بام ساده‌ی وه دهم زینده‌ش که‌ر

***

ساقی فیدات بام پر که‌ره جامی

جامی مینا نه‌خش عه‌قیقی فامی

عه‌تا که‌ر^(۱) سا چون سه‌قاییت کاره‌ن

خوولوسیانت^(۲) نه ئینتیزاره‌ن^(۳)

تا مه‌هجوور فیدای ده‌ست و جامت بو

ته‌یری^(۴) ئوفتاده‌ی گوشه‌ی دامت^(۵) بو

***

ساقی فیراقت^(۶) کارئ پیم که‌رده‌ن

سپای په‌ژاران هوجووم^(۷) ئاوه‌رده‌ن

پو‌حم ته‌واسان^(۸) بزانه‌ تا‌قی

به‌و به‌شق پیرت ده‌خیلم ساقی

۱. عه‌تا که‌ر = بیه‌خشه

۲. خوولوسیانت = نه‌وانه‌ی که دلسوزتن

۳. انتظار = چاوه‌ پروانی

۴. طیر = مه‌ل

۵. دام = داو

۶. فیراق = جیا بوونه‌وه، له‌یه‌ک دوور که‌وتنه‌وه

۸. ته‌واسان = بی‌زار بوو

۷. هوجووم = هیرش

جامنی پر جه مهی مهرده^(۱) پێش بۆ حەبی
 بگێره وه دهست، دهی فیدات بام دهی
 چون جیلوهی ساقی نه دهوران کەبی
 کەبی چ حەد دارۆ چیشم وات^(۲) هەبی هەبی
 بەل چون ساقیان بهز مه کەبی حەبی حەبی
 جامنی بهو توفهیل^(۳) سه رمهستان مهی
 بدەر وه مه هجوور فیدای جامت بۆ
 تا (يَوْمُ الْمَمَاتِ)^(۴) وه غولامت بۆ

***

ساقی من شهیدای نه شهی جام تۆم
 گەدای گهردهن کهج پهی نه نعم^(۵) تۆم
 جه پای ئاستانهت سه رم کهردهن کهج
 مات و مهلوولم دل پاره و لهج^(۶) لهج
 رەنگ زەرد و زایف^(۷) قامەت چهفت قاخ^(۸)
 مه دهوش و مهلوول سه ودایی ئاخ ئاخ

۱. مهردە = مردوو ۲. چیشم وات = چیم وت

۳. توفهیل = نه وهی به زۆری خۆی به شتیکدا ههلواسی

۴. (یوم الممات) = پۆژی مردن ۵. نه نعم = به خشینی شت

۶. لهج = سه ر سه ختی ۷. ضعیف = زه عیف، لاواز

۸. قاخ = باریک، قەدی باریک و لاواز

سپای په ژاران هوجووم ئاوه ردهن^(۱)
 مه تاي^(۲) مایه ی دل چه پاول^(۳) که ردهن
 ئیسه مه نده نان^(۴) سه رسام و خه جل^(۵)
 پۆ پوهن،^(۶) داده ن په ی تاراج^(۷) دل
 ده ی جانه ده رگات ئیلتجام جامی
 جامی مینا رهنگ عه قیقی فامی
 بدەر وه مه هجور جه سو بحدەم دا
 سپای په ژاران بدۆ وه هه مدا^(۸)

***

ساقی مینچ قه یس لیوه ی هه ردانم
 سه رمه شق ده فته ر دل پر ده ردانم
 سو چیای^(۹) هیجران^(۱۰) زوخواوان نو شم
 جه دووری وه سلت نه مه نده ن^(۱۱) هو شم

۱. ئاوه ردهن = هیناوه ۲. مه تا = کالآ

۳. چه پاول = غاره ت، تالان کردن ۴. مه نده نان = ماووم

۵. خه جل = شه رمه زار ۶. پۆ پۆوه ن = هه ی پۆ هه ی پۆه

۷. تاراج = تالان ۸. بدۆ وه هه مدا = بدا به یه کدا

۹. سووچیای = سووتاوی ۱۰. هیجران = دووری

۱۱. نه مه نده ن = نه ماوه

گرهی ناره که جۆش مه دۆ وه جۆش
 به سه یلاۆ^(۱) نه سرین نه بهۆ خامۆش
 دوودی هه ناسان کۆکۆ مه خیزۆ^(۲)
 نه سرم چون نه نجوم^(۳) به پرو مه پیزۆ
 پهی چه میای^(۴) قامهت^(۵) دلهی زوخالم
 ئاخر با ره حمت به یۆ^(۶) وه حاله
 بدیه خاک پای کهفته کارانم
 منیچ ئامیتهی دهرده دارانم
 نه وهقت زیای^(۷) به یزای^(۸) سوبحه دم^(۹)
 فیدات بام چون دم مه سیحای مه ریه م
 نه حیا کهر^(۱۰) به دم^(۱۱) فانیم کهر به مهی
 ئای ئای مه هجووری، یه کهی مه بۆ کهی

***

-
۱. سه یلاو = لافاو
  ۲. مه خیزۆ = هه لئه گیرسی، بهرز ته بیته وه
  ۳. نه نجوم = نه ستیره کان
  ۴. چه میای = چه مانه وه
  ۵. قامهت = باله
  ۶. به یۆ = بیته
  ۷. ضیا = رووناکی
  ۸. به یزا = سپیه تی
  ۹. سوبحه دم = به ره به یان
  ۱۰. نه حیا کهر = زیندو که ره وه
  ۱۱. دم = هه ناسه

ساقی مه زانی^(۱) بلیسه مه بدرزه
 نیمشه و ناله کم جه هزار تدرزه
 گره ی نار^(۲) عیشق به و ته ورگرتدن تاو
 خاموش نمه بۆ^(۳) به سه دگوزه ی ناو
 فره ی مه ترسۆن^(۴) جه ی سۆز و ناره
 جه ی ناله ی پر جوش هاوار هاواره
 زه مین نارین^(۵) بۆ چون کوره ی نه خگهر^(۶)
 وه حشیان جه کۆ^(۷) ره مکه ران^(۸) یه کسه ر
 سا جامی به عیشق پیری مه یخانه
 به ده پهی ته سکین شه یدای زه مانه
 تا روح جه به ده ن مه هجوور بۆ باقی
 به بۆ به فیدای جیلوه کدی ساقی

***

ساقی مه زانی به زه مه کم گهرمه ن
 سه دای سه متورم^(۹) یه کجار بی شه رمه ن

-
۱. مه زانی = نه زانی	۲. نار = ناگر
۳. خاموش نمه بۆ = نا کوژیته وه	۴. فره مه ته رسۆن = زۆر نه ترسم
۵. نارین = ناگرین	۶. نه خگهر = پشکۆ
۷. جه کۆ = له کۆدا	۸. ره مکه ران = پراکه ن
۹. سه متور = سه لتور، نامیرلکی موسیقیه	

حه یفهن پهری^(۱) تو نهی سهر وه خته دا
 نه دیه ی^(۲) به نه حوال سیاه به ختا
 گهرمه ن مه جلیسم جام بگره وه ده ست
 بدیه وه یاران سه ودایی سه رمه ست
 با نه شئی مه ستیت بیاو^(۳) پیشان
 یه ک یه ک سه یراو بان به شوربی^(۴) ویشان
 یه کسه ر چون مه ستان ده ور بدان وه دوور
 مه ست مه خمو ر بان تا وه نه فخ سوور^(۵)

***

ساقی مه زانی په شیوه ن حال م
 پهری نهی و مهی ته ن کو ی زوو خا لم
 سا به کزه ی نهی نه شئی جام مهی
 نه حیا که ر دلّه ی نهی کو س که فته ی وهی^(۶)
 با نه خرۆش بو نهی چی سه دای^(۷) نهی
 با ههر نه جو ش بو ساقی جام مهی

-
۱. پهری = بۆ
 ۲. نه دیه ی = نه پروانی
 ۳. بیارو = بگات
 ۴. شورب = خواردنه وه
 ۵. نه فخ سور = نه و شه ی پوره یه که هزره تی ئیسرافیل فوی پیا نه کات و
 هه موو مردوه کان زیندو نه بنه وه
 ۶. وهی = به لا
 ۷. سه دا = ده لگی

گه‌رمه‌ن مه‌جلیسم چون ده‌وران که‌ی
 نه‌ی چی ده‌ی له نه‌ی ساقی هه‌ی له مه‌ی
 تا نه سه‌دای نه‌ی جۆش مه‌ستی مه‌ی
 نه‌عه‌ی^(۱) حه‌ریفان^(۲) زیللله‌ی هه‌یا هه‌ی
 کزه‌ی نه‌غمه‌ی^(۳) نه‌ی نه‌شئه و جام و مه‌ی
 (عِظَامُ الرَّمِيمِ) پێشان مه‌بو حه‌ی^(۴)
 نه‌ریزوت په‌نجه نه‌غمه سه‌رای نه‌ی
 ده‌ورت به‌ کام بو ساقی جام مه‌ی
 به‌زمم بو به به‌زم مه‌دهووشان مه‌ی
 مه‌هجوور فیدات بو تا انتهای^(۵) حه‌ی

***

ساقی مه‌زانی ساقیه‌تی کامه‌ن
 ساقی ده‌ستی مه‌ی ده‌ستیوش جامه‌ن
 هه‌ر وه‌خت حه‌ریفان بواچان^(۶) ساده‌ی
 ئێد^(۷) وا چون حازر، یه‌ کاسه و یه‌^(۸) مه‌ی

-
۱. نه‌عه‌ه = نه‌په، ده‌نگ	۲. حه‌ریف = هاو په‌یک
۳. نه‌غمه = ئاواز	۴. حه‌ی = زیندوو
۵. ئینتیها = کووتایی	۶. بواچان = بلین
۷. ئێد = ئەم	۸. یه = ئەمه

نه وهند پيشاندۆ په ياپه ي په ي په ي
 خالي جه وه ي بان پر بان جه مه ي
 تا دل جه فه زاي نه توار ههفته
 بۆيى بهرده وه په ي بۆ شگفته^(۱)
 تهئسيري ههفته ي سه فايي هه رهنه گ
 زهنه گ زه دايي بۆ جه غوباري^(۲) رهنه گ
 بدهر به مه هجوور بکيشوش^(۳) وه سه ر
 مه ست خومار^(۴) بۆ تا (يَوْمُ الْمَخْشَرِ)
 نه ر سه د مه هجووري نيه ن هه ريفه ش
 خاسه ن که سي و ته ر^(۵) بۆ به نه سي به ش

***

ساقى مه زانى سووچيayi زوو خالم
 سا به و به شق حه ق بديه وه خالم
 مه زانى نالم جه هه زار ته رزه ن
 هه ر شه و تا سه حه ر بليسم به رزه ن
 سووچيayi هيجه ران كووس كهفته ي كووسم
 هانه ته داره كي^(۶) عه سا و كه لپوسم^(۷)

-
۱. شگفته = سه رسام	۲. غوبار = ته م و مز
۳. بکیشوش = بکیشی	۴. خومار = که یل
۵. که سێوته ر = یه کیکی تر	۶. ته داره ک = پیشوازی

په‌ی هیجره‌که‌ی تۆ تاقه‌تم تاقه‌ن
 دل مه‌حروق^(۸) نار دهرد و فیراقه‌ن^(۹)
 نه‌وه‌ند تاسه‌که‌ت هانه‌ ده‌رووندا
 چه‌م هانه‌ نه‌راق^(۱۰) قه‌لوه‌زه‌ی^(۱۱) هووندا^(۱۲)
 سا به‌و به‌ شق عیشق پیری موغان^(۱۳)
 به‌ ته‌ئیری عیشق قوتب زه‌مانت
 جامی جه‌ باده‌ی حه‌دیس^(۱۴) قیده‌م^(۱۵)
 بده‌ به‌ی مه‌هجوور سه‌ودایی پر غم
 بنۆشو په‌ی ده‌فع^(۱۶) جه‌فای زه‌مانه
 تا بو به‌ فیدای پیری مه‌یخانه

***

ساقی مه‌یلت بو وه‌ختم دره‌نگه‌ن
 جه‌ بی مه‌یلی تۆ نه‌وقاتم^(۱۷) ته‌نگه‌ن

۷. که‌لپۆس = جل و به‌رگیکی کۆنه و له‌ که‌ولێ ئاژه‌ل دروستیان کردوه

۸. مه‌حروق = سووتاو

۹. فیراق = دوور که‌وتنه‌وه و له‌ یه‌ک دا‌پ‌را‌ن

۱۰. نه‌راق = رزانی ئاو یا خوین یا هه‌ر مایعی

۱۱. قه‌لوه‌زه = تافگه ۱۲. هون = خوین

۱۳. پیری موغان = گه‌وره‌ پیاوی ئاگر په‌رستان

۱۴. حه‌دیس = لوی ۱۵. قیده‌م = کۆن

۱۶. په‌یده‌فع = بو لا‌بردنی ۱۷. نه‌وقات = جه‌معی وه‌فته، کات

چون سهرعى^(۱) و سادار^(۲) ئاشفته حالم
 بدیه^(۳) چون قهقهه س سووچىای زوخالم
 زهدهی^(۴) مهینه تان زووخاوان نوشم
 فاقیدی ئەوقات^(۵) مهست مهدهوشم
 بارخانهی مه تام^(۶) غه رق گهر دابه ن^(۷)
 دوودی هه ناسه م به رق^(۸) شیهابه ن^(۹)
 تاقه تم تاقه ن دیده م بى نوورهن
 دهی دهی فیدات بام یه کجار زهروورهن
 جام مال مال^(۱۰) بانه شه راب بو
 ته سکین سۆزش سینه ی که باب بو
 بدهر به مه هجوور ده خيلم ساقى
 حه جى دووباره ن بزانه تاقى

***

-
۱. صرعى = شیت	۲. سا = نه خوشى فى دار، په رکه م
۳. بدیه = برپوانه	۴. زهده = پیکراو
۵. فاقد ئەوقات = کات ون برو، کات نه ماووله دهست چوو	
۶. مه تا = کال	۷. غه رق گهر دابه = نوقمى گيرزاوه
۸. به رق = تیشک، برووسکه	۹. شیهاب = نه یزه ک
۱۰. مال مال = پر	

ساقی ها وه ختهن یاران وه لاو^(۱) بو

جام سوراحی و مه جلیس خراو بو

دهی سا درهنگه ن فرسه ته ن ده خیل

جامی جه و بادهی شیفایه ی عه لیل^(۲)

باوهر^(۳) نه مه جلیس چه مم نه پاته ن

گوشم چه سهرت مه ند شیرین نه واته ن

وه ختم درهنگه ن ئارامم بریان

چون کوره ی ئه خگهر ده رونم گریان^(۴)

خهریکم چه نی^(۵) شوماره ی نه فهس

دهی فه ریاد ره سی به فه ریاد مرهس

بدهر وه ده ستم بنۆشۆن^(۶) وه شاد

تا ره قیب جه داغ گهر دش شو وه باد^(۷)

تا یاران سه رخۆش مه جلیسم شاد بو

مه هجوور جه لومه ی لائیم^(۸) ئازاد بو

***

۱. ولاو = بلاو

۲. عه لیل = نه خۆش

۳. باوهر = بیته

۴. گریان = گرا

۵. چه نی = له گدل

۶. بنۆشۆن = بیخۆمه وه

۷. شو وه باد = بچی به بادا

۸. لائیم = لۆمه کهر

سهر قافلّه باشى دادهن ده خيلم
وامهندهى ره حيل^(۱) خه يلى زه ليلم
ره حمت بو ساتى با مودارات بو^(۲)
نه پاي عهره سات^(۳) سهير سارات بو
تائهى بار كهفتهى وامهندهى ره حيل
سمكوى^(۴) جامازان^(۵) ئوفتادهى^(۶) زه ليل
بياؤ^(۷) وه گرد مه تا^(۸) باره كه
زهنگى بو نه عونق^(۹) سهر قه تاره كه
تا كه جهمازان نه سه داي ئه و زهنگ
تهى كه م مه نزلان فهرهنگ وه فهرهنگ
بهلّ جه شهوق «رقص»^(۱۰) ئه و سه رقه تاره
ئهى بهندهى مه هجوور «معصيت»^(۱۱) باره
جه (وادى^(۱۲) الْحَيِّب)^(۱۳) نه عيشقش تاك بو
تا (يَوْمُ الْجِسَابِ)^(۱۴) ئوفتاده خاك بو

-
۱. وامهندهى ره حيل = جيّماوى كاروان
  ۲. مودارات بو = ئارامت بىي
  ۳. عهره سات = مهيدان
  ۴. سمكۆ = پى کوتانى ولاخ، سمكۆل
  ۵. جامازان = جيّماوان
  ۶. ئوفتاده = كهوتور
  ۷. بياؤ = بگات
  ۸. مه تا = كالا
  ۹. عونق = گهردن
  ۱۰. ره قس = سه ما
  ۱۱. مه عسيت = گونا
  ۱۲. وادى = شيو

***

سهیل واراننه ... سهیل واراننه^(۱۵)
 واریدات^(۱۶) فهیز^(۱۷) سهیل واراننه
 دهسگیری لایق^(۱۸) کهفته کاراننه
 دهوا سزاور^(۱۹) دهرده داراننه
 سا چونکه پاسه^(۲۰) مهجنوونی شیوه
 گۆش بدهر به حهرف مههجووری لیوه
 جه تهعنه ی تاعین^(۲۱) یه کسه ر بیباک به
 جه زه خم ليسان^(۲۲) هه ر سینه چاک^(۲۳) به
 جه ده رگای پیران ئوفتاده ی^(۲۴) خاک به
 مسمر^(۲۵) به فهیز چون تولی تاک^(۲۶) به

۱۳. حهیب = خو شه و بست

۱۴. (یوم الحساب) = روژی لیپرسینه وه و دادگایی کردن، حساب و کیتاب (قیامت)

۱۵. سهیل واراننه = لیشاوی باراننه، شهسته باران، ره هیله

۱۶. واریدات = داهات، دهسکهوت

۱۷. فهیز = فەر

۱۸. لایق = شایان

۱۹. سزاور = شایسته

۲۰. پاسه = ئاوايه

۲۱. تاعین = تهعنه دهر

۲۲. ليسان = زمان

۲۳. چاک = لهت، شهقار

۲۴. ئوفتاده = کهوتوو

۲۵. مسمر = بهردار

۲۶. تولی تاک = تهرزی میو

گاهه ن پەى خاتر رەنگە زەردە كەت
 جە سۆز نالەى دەنگە فەردە كەت
 يا هۆ^(۱) بە هيمەت پيران كامل
 وارىدات فەيز پەرىت^(۲) بۆ حاسل

***

شوومى^(۳) ستارەم ... شوومى ستارەم
 وا وەيلا جە دەست شوومى ستارەم
 جە ستارەى شووم سەخت سەد پارەم
 قەيس ئاسانەى چۆل ھەردان ئاوارەم
 شەتاو وە شەتاو ھەردە وە ھەردە
 نە شون^(۴) ئيمان چە پاوّل كەردە
 جە ھدى^(۵) من پەرى^(۶) دانەى دەريا بار
 نەمەيۆم^(۷) بە دەس ھاوار سەد ھاوار
 پاسە لایقەن^(۸) جە دەرگای يانان^(۹)
 كەرۆ وە سەردا لیتەى سەربانان

-
۱. يا ھر = يا خوا	۲. پەرىت = بۆت
۳. شووم = نە حس	۴. شون = شولين، پاشماو
۵. جەد = ھەول	۶. پەرى = بۆ
۷. نەمەيۆم = نايهينم، نايەت	
۸. پاسە لایقەن = واچاكە، شايانى واىە	

رووکهم نه ده‌رگای به‌خشه‌نده‌ی غه‌فار^(۱۰)
 به‌لکه‌م په‌ی خاتر شه‌فیع موختار^(۱۱)
 بدیۆم^(۱۲) به‌ تۆفان هه‌ره‌سگه‌ی گۆنام^(۱۳)
 بیه‌خشۆ به‌ فه‌زل^(۱۴) شای (خَیْرُ الْأَنَام)
 چاره‌ په‌ی دلّه‌ی وه‌سواسی که‌رۆ
 مه‌هجووری جه‌ حه‌شر خه‌لاسی که‌رۆ^(۱۵)

***

شه‌رابی جه‌ عیشق ساقی پیم که‌ر نوّش
 تا جه‌ مه‌ستی مه‌ی هیچ نه‌یۆ^(۱۶) به‌ هوّش
 چه‌نی نه‌غمه‌ی نه‌ی جیلوه‌ی مه‌ی فروّش
 مازه‌^(۱۷) فاریغ بوّ^(۱۸) جه‌ ناله‌ و خرۆش
 سه‌دای چه‌نگه‌که‌ت^(۱۹) با به‌یۆ نه‌ گوّش^(۲۰)
 تا به‌و چه‌نگه‌وه‌ ده‌روون بدۆ جوّش

۹. یانان = مالان

۱۰. غه‌فار = لیبۆرده، مه‌به‌ست خواجه

۱۱. شه‌فیع موختار = تهاکاری هه‌لبژارده، مه‌به‌ست پیغه‌مبه‌ره (د.خ)

۱۲. بدیۆم = برۆالم

۱۳. هه‌ره‌سگه‌ی گۆنام = لیشاوی فرمیسکی گوناهم

۱۴. فه‌زل = ریز و گه‌وره‌یی ۱۵. خه‌لاسی که‌رۆ = رزگاری بکات

۱۶. نه‌یۆ = نه‌یه‌ت ۱۷. مازه = بیله

۱۸. فاریغ بوّ = به‌تال بم ۱۹. چه‌نگ = ئامیریکی موسیقیه

عاری کهر^(۲۱) مه هجور جه عامه ی نقوش^(۲۲)

تا بو به فیدای پیر مه ی فروش

***

تالیب^(۲۳) ئه ر مه تلوب^(۲۴) ته له بکارت بو

چون وه فاداران غه م گوسارت^(۲۵) بو

به ده وام فیکرت زیکری یارت بو

عه یب نیه ن^(۲۶) ته مای وه سل یارت بو

عوموم شی^(۲۷) وه باد جه عسیان کاری

ئه ی خه جاله تی و ئه ی شه رمه ساری

مه ترس ئه ر مه هجور قه لبش سه قیمه ن^(۲۸)

حه کیم^(۲۹) حاله ت عه فوش عه میمه ن^(۳۰)

***

فه له ک غه مین بای ... فه له ک غه مین بای

فه له ک وینه ی من دایم غه مین بای

۲۰. به یۆ نه گوڤش = بیته گوڤ ۲۱. عاری کهر = پرووتی بکه ره وه

۲۲. نقوش = جه معی نه قشه، نه خش

۲۳. تالب = داوا کهر ۲۴. مه تلوب = داوا لیکراو

۲۵. غه م گوسار = غه مخوار ۲۶. نیه ن = نیه

۲۷. شی = چور ۲۸. سه قیم = نه خوڤش

۲۹. حه کیم = دانا، مه به ست خوایه، وه ئامازه یه کی تیایه بو ناوی خوڤی

۳۰. عه میمه = گشتیه «سه یید عه بدول حه کیم»

هه‌ر شه‌و تا به‌ رو هه‌ر نه‌ گرین بای
 هه‌ر سوب^(۱) تا ئیوار دیده‌ نمین بای
 چونکه‌ من که‌ردی^(۲) گرفتار غه‌م
 له‌ حزه‌ی^(۳) بار غه‌م جه‌ لات نه‌بو که‌م
 سوپای مه‌ینه‌تان هه‌جووم که‌ران لیت
 ته‌مامی خه‌لقان عیبه‌ت گیران لیت
 چونکه‌ به‌ زه‌ییت نه‌میۆ^(۴) به‌ که‌س
 به‌ر بادت که‌روۆ^(۵) فه‌رد فه‌ریاد په‌س^(۶)
 چون په‌حمت ناما^(۷) به‌ی سیا چاره‌^(۸)
 قادر به‌ قودره‌ت که‌روۆت^(۹) ئاواره

***

قوربان شه‌مامه‌ی به‌غدادی قه‌شه‌نگ
 نیمێ مه‌یل وه‌ زه‌رد نیمێ سورخ^(۱۰) وه‌ ره‌نگ

-
۱. سوب = صبح، به‌یانی	۲. که‌ردی = کردت
۳. له‌ حزه‌ی = تاوی، ده‌می	۴. نه‌میۆ = نایه‌ت
۵. به‌ربادت که‌روۆ = له‌ ناوت به‌ری	
۶. فه‌ریاد په‌س = خوا	۷. ناما = نه‌هات
۸. سیا چاره‌ = به‌خت په‌ش	۹. که‌روۆت = بتکا
۱۰. سورخ = سور	

زەردی چون زەردی رووخساره‌که‌ی من
 سورخیش چون گۆنای نازداره‌که‌ی من
 بۆش چون بۆی لیمۆی تازه‌ی گۆل وه دەم
 نارانج نه‌وره‌س^(١) یانی جفت مه‌م
 سافیش چون سافی‌ی سینه‌ی بی‌گه‌رده‌ن
 نازکیش وینه‌ی چای تینی زه‌رده‌ن
 ده‌روونش وینه‌ی دیدهم پر ئاوه‌ن
 دانه‌ش چون دانه‌ی دلم که‌واوه‌ن
 ئه‌ر نه‌مەزانی^(٢) ئه‌ی ره‌نگ و ئه‌ی بۆ
 سافی و نازکی وه زەردی سورخ رو
 چ ته‌ور یاوا پیش، جه‌ کۆش ئاوه‌رده‌ن^(٣)
 ئانه‌ هامسایه‌ی^(٤) یار من که‌رده‌ن
 جه‌ ره‌فیقی ئه‌و یه‌ک یه‌ک یاوا پیش^(٥)
 ئیسه‌ مه‌نازۆ^(٦) وه ره‌نگ و بۆی ویش^(٧)

١. نه‌وره‌س = تازه‌گه‌یو ٢. نه‌مەزانی = نازانی

٣. جه‌ کۆش ئاوه‌رده‌ن = له‌ کوبی هیناوه

٤. هامسایی = دراوسینه‌ی ٥. یاوا پیش = گه‌یی پی، پی گه‌ییو

٦. مه‌نازۆ = نه‌نازی ٧. ویش = خۆی

ئانا کـیاسـتم^(۱) وه خاک پای تو
تا رهنگ زهردی من وه نهت^(۲) مه علووم بو

***

قه ترانی چاره^(۳) ... قه ترانی چاره
ئه ری سیابهخت قه ترانی چاره
ئه ری سه رگهردان جه زید^(۴) ئاواره
سمکوی سپای غه م نهفس ئه مماره^(۵)
بی خه بهر جه کار دهروون تارو ته م
دهی شه راره ی نار^(۶) دوزهخ دیت وه چه م^(۷)
ساتی ته واسای^(۸) عاری بیّت^(۹) جه هوش
هوشته جه ویت بو مه جنوون مهی نوش
نه سوزی به نار^(۱۰) شه راره ی له هه ب^(۱۱)
نه بی وه ته عمه ی^(۱۲) ئه فعی^(۱۳) و عه قه رب^(۱۴)

-
۱. ئانا کـیاسـتم = ئه وه تا ناردم
۲. وه نهت = لیّت، له لات
۳. قه ترانی چاره = بهخت رهش
۴. زید = شوینی له دایک بوون
۵. نهفس ئه مماره = دهروونی پیس
۶. شه راره ی نار = بلیسه ی ئاگر
۷. چه م = چاو
۸. ته واسای = بیزار بووی
۹. عاری بیّت = رووت بیته وه
۱۰. نه سوزی به نار = نه سوتیی به ئاگر
۱۱. شه راره ی له هه ب = بلیسه ی به تین
۱۲. ته عمه = خواردن
۱۳. ئه فعی = ماره کان

جه سه باو مه سا^(۱۵) ببۆت وه نه زکار^(۱۶)
 «أَعَاذَنَ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ النَّارِ»^(۱۷)
 گاهه ن مه هجووری وێل ده ربه ده ر
 نه سوژی^(۱۸) به نار شه راره ی شه ره ر

***

کان کو ی که ره م^(۱۹) به که ریمی^(۲۰) ویت
 ره حیم و^(۲۱) ره حمان^(۲۲) به په حیمی ویت
 ئومیده وارم به عه زیمی^(۲۳) ویت
 ببه خشی مه هجوور سه ودای سه رشیت
 نه وایره ی^(۲۴) دلّه ی نه سه ره فته
 بکه روّم^(۲۵) وه مورغ^(۲۶) په پ و بال سفته^(۲۷)

۱۴. عه قه رب = دوویشک، دماره کوّل

۱۵. سه با و مه سا = به یانی و ئیواره

۱۶. نه زکار = جه معی زیکره، ناوهینان، یاد کردن

۱۷. «أَعَاذَنَا اللَّهُ مِنْ عَذَابِ النَّارِ» = په نا به خوا له سزای ئاگر

۱۸. نه سوژی = نه سوتی ۱۹. که ره م = به خشین

۲۰. که ریم = به خشنده ۲۱. ره حیم = میهره بان

۲۲. ره حمان = میهره بان ۲۳. عه زیم = گه وره، مه زن

۲۴. نایره = ئاگر هه لگیرسان ۲۵. بکه روّم = بکا

۲۶. مورغ = مه ل، بالدار ۲۷. سفته = سووتار

با خاس بسووزۆ^(۱) سووزش زهرووره
 به واته^(۲) وajan^(۳) سفتهی مه هجووره
 له ئولکه^(۴) شهو پیر نمه بیت شهسیر
 پا بهند قولاب به حهلقهی زهنجیر
 سا چونکه پاسه^(۵) ئیلتیجام شهی پیر
 با فهقیرانت بهر نه شو جهویر^(۶)

***

گومرای بهد کردار خاتی شهرمه سار
 نه دیم^(۷) مه جلیس تایفهی شه شرار
 مه حکوومی شه حکام نه فس شه مماره^(۸)
 که ززاب تابع^(۹) حیقده^(۱۰) و مه کاره^(۱۱)
 تاغی^(۱۲) بی حه یا دوور جه شه ریهت
 شه عمای بی به سه^(۱۳) نه رای ته ریهت

-
۱. بسووزۆ = بسووتی	۲. واته = وتراو
۳. وajan = بلین	۴. ئولکه = ناوچه، هه ریم
۵. پاسه = ئاوايه	۶. بهر نه شو جهویر = له بیر نه چی
۷. نه دیم = هاوده م	۸. نه فس شه مماره = دهروونی پس
۹. تابع = شولن که وتوو	۱۰. حیقده = کینه
۱۱. مه کاره = فرۆفیل، فیلبار	۱۲. تاغی = لاده ر
۱۳. شه عمای بی به سه = کویری بی چاو	

جههان^(۱) فاقید^(۲) جادهی مه عریفهت
 کاسر^(۳) کادیس بادهی حهقیقهت
 وهختن نامه کهی عومره کهی فانی
 نه قولزومهی^(۴) مهوت ببۆ توفانی
 ئاخر نه پاتهن^(۵) راگهی پر خهتەر
 چهند عوقبه^(۶) دارۆ یه ک جه یه ک بهتەر
 با پهی شه ریعت دایم کوشت^(۷) بۆ
 نه پای ته ریقهت سۆز و جوشت بۆ
 پهری مه عریفهت مودام^(۸) هوشت بۆ
 تا جه حهقیقهت بادهی نوشت بۆ
 نه ک چون بهد به ختان مهست مه غرووری^(۹)
 نه گیری نه گوشت واتهی مه هجووری

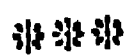
***

من چه نی تۆمه ن ویله کهی کو ی تون
 مهست لایه عقه ل^(۱۰) سه ودا یی مه جنوون

-
۱. جههان = دنیا	۲. فاقید = ونبور
۳. کاسر = تیک شکاو	۴. قولزوم = ده ریا، رووباری گه وره یه
۵. نه پاته ن = له ریتایه	۶. عوقبه = گری
۷. کۆش = تیکۆشان	۸. مودام = هه میشه
۹. مه غروور = له خۆبایی بوون	۱۰. لایه عقه ل = بئ عه قل

رووکه ر نه کۆی نه جد^(۱) به له یلێ له یلێ
 با بهرز بۆ سه دای زایه له ت خه یلێ^(۲)
 گاهه ن نه سه دای زایه له ی شینت
 قیبه که ی مه قسوود جه دنیا و دینت
 به ره حمه که ی ویش^(۳) بوانۆ ته وه
 جه ده ست ئیبلیس^(۴) ستانۆ ته وه^(۵)
 شهب و رۆ دایم حه ق نه فیکرت بۆ
 با ویر^(۶) سه ودای سه ودای زیکرت بۆ
 کۆ بێ نه کۆی^(۷) دوست نه بێ خاتر شاد
 ده ریچه^(۸) به لوتف پیش نه بۆ گوشاد^(۹)
 ئومیدوارم مه هجووری مه هجوور
 هه ر چه ند نه جاده ی حه قیقه ت هه ن دوور
 چونکه هانه خاک ته قدام^(۱۰) خاسان
 هه وله که ی^(۱۱) رۆی حه شر جه لاش^(۱۲) بۆ ئاسان

-
۱. نه جد = نه و کۆیه بوو که مه جنوون ژیا نی تیا برده سهر	
۲. خه یلێ = زۆر	۳. ویش = خۆی
۴. ئیبلیس = شه یتان	۵. ستانۆ ته وه = بسینیت ته وه
۶. ویر = بیر	۷. نه کۆی = له شوین
۸. ده ریچه = ده لاقه، په نجه ره	۹. نه بۆ گوشاد = نه کریت ته وه
۱۰. نه قدام = جه معی قه ده م، پێ	۱۱. هه ول = ترس
۱۲. جه لاش = له لای	

مه ده د یا پیرم به شق شای نه جهف^(۱)
 روحم پهی سه وقات^(۲) گرته ن نه رووی کەف
 هه رچه ند توحفه کهم^(۳) جه لات^(۴) حه قیره ن^(۵)
 بوزرگیت^(۶) قه بول توحفه ی فه قیره ن
 وایه ی^(۷) من ئیده ن^(۸) پادشای عادل
 ساتی جه زی کرت نه که ریم^(۹) غافل
 نووری به قه لبم بکه ری نازل
 پاگه ی حه قینه ی په ریش^(۱۰) بو حاصل

مه هجوور کهم فام، دیوانه ی سه رچل
 یانه ت^(۱۱) ویران بو سه رکیشو^(۱۲) نه دل
 بزانه سوژش جه حه د ئه و ده رهن
 هه ر ساتی سه ودا ی کاریش^(۱۳) نه سه رهن

۱. نه جهف = شارێکه له روژئاوای باشووری عێراق له خواری به غذاوه

۲. سه وقات = دیاری ۳. توحفه = عه نیکه

۴. جه لات = له لات ۵. حه قیر = بی نرخ

۶. بوزرگیت = گه وره ییت ۷. وایه ی = ئامانج

۸. ئیده ن = نه مه یه ۹. نه که ریم = نه مکه ی

۱۰. په ریش = بوی ۱۱. یانه ت = مالت، خانوو

۱۲. سه رکیشو = سه ربکی شیت ۱۳. کاریش = کاریک، ئیشیک

گانه سەر کاوان^(۱)، گا به یدای^(۲) بی دەر
 خاک نه دامه ت^(۳) ریزانه نه سەر
 پاسه^(۴) دیاره نه تهره قه حالش
 ئاخه به زه بیت به یو بهی حالش
 تاکه ی بگیلۆ^(۵) هه رده وه هه رده
 با ساتی کیشۆ^(۶) سەر نه تۆی په رده
 تاجه تهره قات^(۷) جه معش بو واسل
 ته مکینی^(۸) په ی ویش^(۹) بکه رو حاصل^(۱۰)
 په ی ویش ساکن بو نه گوشه ی مه ستور^(۱۱)
 تا سه د بار واپۆ نه حسه نه^(۱۲) مه هجوور

***

مه هجووری کهم فام ویل دهر به دهر
 کهم فامی تاکه ی خاکت بو وه سەر

-
۱. کاوان = سەرکیوان	۲. به یدا = بهر و بیابان
۳. ندامت = په شیمانی	۴. پاسه = ئاوا
۵. بگیلۆ = بکه ری	۶. کیشۆ = دهر بیینی، بکیشی
۷. تهره قات = پرشو و بلاو لیک دابران	
۸. ته مکین = توانادان به که سی	۹. په ی ویش = بو خوی
۱۰. حاصل = به ده ست هیئان	۱۱. مستور = شاراره
۱۲. نه حسته = لافهرین	

ناکه‌ی چون مه‌ستان به‌سته‌ی جه‌لالی^(۱)
 تالبی په‌ی جاه^(۲) مه‌رتبه‌ی عالی^(۳)
 ته‌مه‌نای شیخیت جاگیره‌ن نه‌سه‌ر
 ئیرشادت^(۴) مه‌یلنه‌ن جه‌حساب نه‌و ده‌ر
 ته‌مه‌نای جاه و مه‌رتبه‌ی عالی
 بوته‌ن نه‌پاکه‌ت بکه‌رۆت^(۵) حالی
 تا په‌ی ئیرشادت تو‌ دل شاده‌نی
 نه‌و په‌ی تو‌ مه‌عبود^(۶)، تو‌ عیاده‌نی
 په‌ی ویت نه‌گۆشه‌ی بنیشه‌ غه‌مگین
 تا سوب^(۷) بناله‌ به‌ دیده‌ی نمین
 رووکه‌ر نه‌ ده‌رگای یه‌کتای یه‌گانه
 نه‌که‌سه‌ره‌ت^(۸)، جه‌مع ویت که‌ر^(۹) بیگانه
 چون نه‌هل وه‌حده‌ت^(۱۰) دوور جه‌ وه‌سواس^(۱۱) به
 تارک نه‌غیار^(۱۲) خودا شناس به

۲. په‌ی جاه = بو‌ جیگا و مه‌قام

۱. جلال = گه‌وره‌یی

۴. ئیرشاد = رتتمونی

۳. مه‌رتبه‌ی عالی = پله‌ی به‌رز

۶. مه‌عبود = په‌رستراو

۵. بکه‌رۆت = بتکا

۸. کثرت = زۆری

۷. سوب = صبح، به‌یانی

۱۰. وحدت = یه‌کیه‌تی

۹. ویت که‌ر = خۆت بکه‌

۱۱. وه‌سواس = دلّه‌ راوکتی، دوو دلی

۱۲. نه‌غیار = بیگانه

مه هجوور ناله کت به حه زینه وه
 بابۆ^(۱) به نه غمه ی دل ره زینه وه^(۲)
 زه پهی هوشه کت باوهره نه دل
 ویر^(۳) دهر به کارت وامهنده ی^(۴) خه جل^(۵)
 با سۆزت ههر شه و له نیمه شه ودا
 سه ما^(۶) تا سه مه کی^(۷) بدۆ به هه مدا^(۸)
 به تیر ئاهت پاره کهر فه له کی
 «الْحَذَر»^(۹) واچان^(۱۰) ته مامی مه له کی
 با خوړ خوړ تکیۆ^(۱۱) ههرس^(۱۲) نه دامه ت^(۱۳)
 پهی ماجه رای^(۱۴) سهخت سه حرای قیامه ت
 گاهه ن پهی خاتر ئه وه ههرس و ئاهه
 فاریغ بی جه هه وڵ^(۱۵) عوقبه ی^(۱۶) ئه و راهه

۱. بابۆ = باییت	۲. ره زین = به وبقار
۳. ویر = بیر	۴. وامهنده = جیماو
۵. خه جل = خه جاله ت بار	۶. سه ما = ئاسمان
۷. سمک = ماسی	۸. بدۆ به هه مدا = بدا به یه کدا
۹. الحذر = ئامان کردن له دهستی ترس	۱۱. تکیۆ = تیکی
۱۰. واچان = نه لێن	۱۲. ههرهس = فرمیسک
۱۲. ههرهس = فرمیسک	۱۳. ندامت = په شیمانی
۱۴. ماجه را = رووداو	۱۵. هه وڵ = ترس

وه رنه جه دیوان روی (یَوْمُ الْحِسَابِ) (۱۷)
 نه ده رات (۱۸) عه زاب احقاباً احقاب (۱۹)
 مه ر به لوتفه کەش جه و سه ر وه خته دا
 بـدیو بـه ئه حوال سیا به خته دا
 به ره حمه که ی ویش یه کتای ره بانی
 ببخشۆت به فه زل (۲۰) خَیْرُ الْإِنْسَانِ (۲۱)

***

مه ی زه ده ی مه ی نوّش، مه ی زه ده ی مه ی نوّش
 ئه ری سه رگه ردان مه ی زه ده ی مه ی نوّش
 من چه نی توّمه ن سه و دایی بیّه وّش
 عه بای ئیرشادت چۆن گرتەن نه دۆش (۲۲)
 تاعه ت کامه ن فیکرت هانه کو
 مه ر تارک الذّنب (۲۳) وینه ی توّمه بو

۱۶. عوقبه = گری

۱۷. یوم الحساب = مه به ست روژی دواپه

۱۸. نه ده رات = نه تده ن

۱۹. احقاباً احقاب = چین چین

۲۰. فه زل = گه وره یی

۲۱. خیر الانسانى = چاکترین ئاده میزاد، مه به ست پیغه مبه ره «د.خ»

۲۲. گیرته ن نه دۆش = کردوه ته شان

۲۳. تارک الذّنب = وازه ینان له گوناھ

بهی که سیر^(۱) الذنب قه لیلی^(۲) تاعهت
 نه ویچ سه سه ری که رده نت عادهت
 چیشه ن موده عات^(۳) نهی بی به سارهت^(۴)
 چون هۆر مه داری سه نه خه سارهت
 مه وینی^(۵) خه لقان جه هر نه کنافی^(۶)
 هر یه ک نه جای نه هر نه ترافی
 نهاره زووی بادهی سه بو حیشه نه
 ته مه نای ته و بهی نه سوو حیشه نه^(۷)
 مه یان^(۸) پهی هی مهت دامه ن گیرته ن
 خو نه مه زانان^(۹) چه ن ته قسیرته ن
 سا ناموست بو ویرده ر^(۱۰) به کارت
 مه شماره نهاسان^(۱۱) گرانه ن بارت

۱. که سیر = زۆر ۲. قه لیل = که م

۳. چیشه ن موده عات = داوای چی نه که ی؟

۴. بصارت = بینایی ۵. مه وینی = نه بینیی

۶. نه کناف = (له هر لایه) گۆشه و که نار

۷. نه سوو حی = ته و به یه ک که نه گه پرت ته وه سه ر گونا ه

۸. مه یان = دین ۹. نه مه زانان = نازانن

۱۰. ویرده ر = بیر بده، بیر بکه ره وه

۱۱. مه شماره = مه ژمیره

با حزوورت بۆ جه غه یهت دوور بۆ
 گاهه ن^(۱) له وحدهی دل رهنگ بهستهی نوور بۆ
 تا چون مه هجووری ره ههندهی هه ر باب
 په ی تهوبه کاران نه بی وه عه جاب^(۲)
 هه ر که سی به قه در ئیستعداد^(۳) ویش^(۴)
 جه مه نبع النور^(۵) شو ری یاوۆ^(۶) پیش

***

مه ولام دهروونم، مه ولام دهروونم
 چیش واچون^(۷) جه دهست سه ودا ی دهروونم
 دل زه دهی په یکان^(۸) جگه ر پر هوونم^(۹)
 هه ر شه و چون مه جنوون ئاواره ی توونم
 گره ی ناری عیشق بلێسه ی دووری
 سووچنا ته ناف خیمه ی سه بووری^(۱۰)

-
۱. گاهه ن = به لکو	۲. عه جاب = سه ر سوپرمان
۳. ئیستعداد = ناماده یی	۴. ویش = خو ی
۵. مه نبع النور = سه رچاوه ی رووناکی	
۶. یاوۆ = بیت، بگات	۷. چیش واچون = چی بلیم
۸. په یکان = تیر	۹. هون = خوین
۱۰. سه بووری = ئارامی	

مه ر جامنی سه رکف جه و شهراخانه
 بدهی وه ساقی شوخ مهستانه
 جه وادهی سه بووح^(۱) به بی نهفسانه
 بریزنۆ^(۲) نه حهلق^(۳) زهدهی دیوانه
 لاقهید^(۴) بو جه کار دونیای پر غوروور^(۵)
 مهست حزوور بو تاوه نهفخ سوور
 تا چون مه هجووری جه غهیهت دووری
 سهباح^(۶) بو نه گیج به حر حزووری

***

میر جه ماله دین^(۷) دوعا موسته جاب^(۸)
 ئه ر حه کیم^(۹) جه لات نه بو کامیاب^(۱۰)

-
۱. وادهی سه بووح = به ره به یان
 ۲. بریزنۆ = پرژینتی
 ۳. حهلق = گهرو، گهلو
 ۴. لاقهید = بیباک
 ۵. غوروور = له خۆبایی بوون
 ۶. سهباح = مهله وان
 ۷. میر جه مال الدین = شیخیکه له شاری قروه که به «باباگوپگوپ» به ناو بانگه و خه لک نه چنه زیاره تی
 ۸. دوعا موسته جاب = نزا و تکای وهر نه گیرئ
 ۹. حه کیم = دانا، مه به ست شاعیر خۆبه تی
 ۱۰. کامیاب = خوش به خت

دامه ن گـیرته ن جه یـومُ القـرار^(۱)
 تا وه پای سه یوان^(۲) شه فیع موختار^(۳)
 نه وهخت ئه ر جه ددم^(۴) لیت که رو عیتاب^(۵)
 ئاراست واچه پیم^(۶) چیش مه دهی جهواب^(۷)
 با پاسه نه بو^(۸) عیتاب بنمانو
 داد مه ن وه تو جه هم بستانو^(۹)
 من میهمانی تو م میهره بانیم که ر
 پهری خاترات شه فیع مه حشر^(۱۰)
 وهرنه^(۱۱) جه و ده مدا مه حبووب بهر حق^(۱۲)
 حق میاونو^(۱۳) به من له الحق^(۱۴)

-
۱. یوم القرار = پوژی بریار، مه به ست پوژی دوایی به
  ۲. سه یوان = سایه و چه تر، سیبه ر
  ۳. شه فیع موختار = مه به ست پیغه مبه ره
  ۴. جه دد = باپیر
  ۵. عیتاب = سه رزه نشت
  ۶. واچه پیم = پیم بلئی
  ۷. چیش مه دهی جهواب = چی وه لام نه ده یته وه
  ۸. با پاسه نه بو = باوا نه بی
  ۹. بستانو = بسینی
  ۱۰. شه فیع مه حشر = مه به ست پیغه مبه ره
  ۱۱. وهرنه = نه گینا
  ۱۲. مه حبووب بهر حق = خو شه ویستی لای خودا
  ۱۳. میاونو = نه گات
  ۱۴. الحق = مه به ست خودابه

مه هجوور میهمانهن نه ولادی فاخر^(۱)
«أَكْرِمُوا الضَّيْفَ لَوْ كَانَ كَافِرًا»^(۲)

***

نامه کهت یاوا^(۳) نهی بهرگوزیده م^(۴)
پهی ساکنی ئیش مالام^(۵) نه دیدم
به یتیم^(۶) وانا^(۷) ئایر خیزاوه^(۸)
ریشهی جهرگ و دل جه هم^(۹) ریزاوه
بهههی ئاو ههی ئاو بهیتی ته و انام^(۱۰)
جورعهی نهفت نو شام به ئاواش زانام^(۱۱)
نار بهیت په نهش نهفت وست^(۱۲) نه یانه^(۱۳)
که ردش وه قه قنهس سووچای زه مانه
سووچای نار نهفت په شیوهن حال م
په روانه ی پای شه م بی په ر و بال م

۱. نه ولاده ی فاخر = رۆله ی چاک

۲. اکرموا الضیف لۆ کان کافر = پیغه مبه ر فه رموویه تی پرتزی میوان بگره با

کافریش بیت. ۳. یاوا = گه یی

۴. بهرگوزیده = هه لێزارد ه ۵. مالام = هینام، مالیم

۶. به یتیم = به یتیم ۷. وانا = خوینده وه

۸. ئایر خیزاوه = ئاگر هه لگیر سا ۹. جه هم = له یه ک

۱۰. وانا م = خوینده وه ۱۱. زانام = زانیم، تی گه یشتم

۱۲. وست = خست ۱۳. نه یانه = له مال

خودا یارت بۆ ئەحمەد قەرینت^(۱)
 شاه عبداللّٰه^(۲) بۆ هام نشینت
 کیانام پەریت^(۳) سه‌ودای دهر دڵ
 نالهی چون نالهی بلبل نه‌ رووی گول
 وه‌ختی که‌وانات^(۴) مازه^(۵) بۆ غه‌ریب
 بانه‌ گنۆ^(۶) وه‌ ده‌س ده‌م دۆست ره‌قیب^(۷)
 بکیانه‌ش^(۸) نه‌ تۆی به‌یت خانه‌ی فهردم
 ساکن بۆ چون مورغ دلّهی پر دهردم
 مه‌ترسه‌ مه‌هجوور سفته‌ی نه‌فت و نار
 ئەحمەد دان به‌ ده‌ست ئەحمەد موختار

***

مه‌هجووری ئەم شیعره‌ی بۆ «ئەحمەد» ناویک نووسیوه‌ و دیاره‌ له‌
 وه‌لامی شیعریکی ئەودا نووسراوه‌، دوور نییه‌ ئەحمەد به‌گی کۆماسی
 یت، چونکه‌ هاوچه‌رخ بوون.

۱. قەرین = هاوده‌م

۲. شاه عبداللّٰه = شاه‌عبدلای ده‌هله‌وی

۳. کیانام پەریت = بۆم ناردی

۴. که‌وانات = کاتی که‌ خوێندته‌وه‌

۵. مازه = بێله‌

۶. بانه‌ گنۆ = بانه‌ که‌ویته‌

۷. ره‌قیب = ناحه‌ز، نه‌وه‌ی چاودیڤری خه‌لک ئەکات

۸. بکیانه‌ش = بڤیره‌

یان بۆ سه یید نه حمه دی برای له دئی زه لکه نووسی بی.

نۆ کوره ی نه فلاک^(۱) نۆ کوره ی نه فلاک
 قادر^(۲) به ئیجاد^(۳) نۆ کوره ی نه فلاک
 بینا کوننده ی^(۴) سه ما تا سه ماک^(۵)
 لاقه ید^(۶) جه هر کهس به خشنده ی بیباک
 لاشهریک^(۷) وه بی ئه میر و عه سه س^(۸)
 فه رما و کارگوزار هر ویتنه ی و بهس
 هر چه ن رووسیام گونام عه زیمه ن
 ئومیدم به تۆن عه فوت عه میمه ن^(۹)
 نه گهر جه که رده تو هیچ نه په رسی
 لایق^(۱۰) به ویتنه ن^(۱۱)، جه کی مه ته رسی؟

-
۱. نۆ کوره ی نه فلاک = مه به ست جه وت ته به قه ی ئاسمان و مانگ و خۆره
  ۲. قادر = ده سه لاتدار
  ۳. ایجاد = دروست کردن
  ۴. بینا کوننده ی = دروست کهر
  ۵. سه ما تا سه ماک = ئاسمان تا ماسی، له ئاسمانه وه تاناو ده ریا
  ۶. لاقه ید = بی باک
  ۷. لاشهریک = بی شهریک
  ۸. عه سه س = پاسه وان
  ۹. عه فوت عه میمه ن = لیبوردنت گشتی به
  ۱۰. لایق = شایان
  ۱۱. به ویتنه ن = به ده ستی خۆته

وهتتی مه یلت بو مه جووس^(۱) بی دین
 ماوه ریش^(۲) وه فهوج زومره ی موسلیمین
 منیچ نهو مه جووس کار به دهست ئاسان
 ئیسه به ئاسان ده رگای تۆم ناسان
 عه فووم نه رجوهن^(۳) غه فورهن^(۴) نامت
 له رزانم جه خۆف^(۵) سه توهت^(۶) سامت
 بویه ر^(۷) جه ته قسیر^(۸) کرده ی و یه رده^(۹)
 به که رده ی شه یتان په پرهوی که ره
 به شق حه بیت یه کتای یه گانه
 بویه ر جه مه هجوور رسوای زه مانه

***

وارس^(۱۰) میراس په سول (ص) ئه فزه ل^(۱۱)
 موسه ماما^(۱۲) به ئیسم^(۱۳) موسته فای مورسه ل^(۱۴)

۱. مه جووس = ئاگر په رست	۲. ماوه ریش = ئه یهینى
۳. نه رجو = تکا	۴. غه فورهن = لیبوره
۵. خۆف = ترس	۶. سه توهت = هیرش کردن و په لامار
۷. بویه ر = خوشبه	۸. ته قسیر = که م و کوپری
۹. ویه رده = به سه ر چوو	۱۰. وارث = میرات بهر
۱۱. نه فزه ل = زۆر به پرتز	۱۲. موسه ماما = ناو نراو
۱۳. به ئیسم = به ناوی	
۱۴. موسته فای مورسه ل = مه به ست پیغه مبه ره	

مه هجوور كه فام مهی زهدهی مهی نوش
 نه حوجرهی فهنا^(۱) ساتی بی بیهوش
 مهركاتیم زانا^(۲) دوو شهخس پر نوور
 دوو قوتب زهمان مهلایهك دهستوور
 مهدران^(۳) نه فهرقت توّ والهی^(۴) سهرمهست
 دیم دامهنی پاك ههردوم گرت وه دهست
 نـالهـی لـالیـان به نایرهی دل
 چون نالهـی بولبول نه هیجران^(۵) گول
 جه تهئسیر لوتف پیران کامل
 شكافی^(۶) نه بهین مهسجد^(۷) بی حاصل
 به رهفـاقهـتی پیران پاك دل
 نه حوجرهی خهمان مه هجوور بیت واسل
 نهفی و ئیسباتی پیت تهعلیم^(۸) كهردهن
 چون بهرق^(۹) لامیع^(۱۰) جهلات ویهردهن^(۱۱)

-
۱. فهنا = له ناو چوون، فنا فی الله
 ۲. مهركاتیم زانا = ههركاتیكم زانی
 ۳. مهدران = وهستاون
 ۴. واله = شیوا
 ۵. هیجران = دووركه وتنه وه
 ۶. شكاف = درز، قلیش
 ۷. مهسجد = مزگهوت
 ۸. تهعلیم = فیر کردن
 ۹. بهرق = تیشك
 ۱۰. لامیع = تیشك دهه
 ۱۱. جهلات ویهردهن = له لات تیپه رین

وه لا نه خه و بی نه خه و خه یال بی
 پاسه^(۱) دیاره ن تهئسیر حال بی
 دیاره مه کان مه زهه^(۲) نووری
 ئیختیار^(۳) به تۆن نه به مه هجووری
 مه شه و چون قومی ئاه و ناله مه ن
 ناله ی من باعیس^(۴) عیجز عاله مه ن^(۵)
 ستاره ی مه ریخ روش نه تاله مه ن
 نه گۆشه ی میحراب عیجز و لاله مه ن
 په ی چیش^(۶) کهس نیه ن چون من به دکاری
 چون من سیا بهخت مه عسیهت^(۷) باری
 من ویم مه زانون^(۸) چه ن ته قسیر مه ن
 خه لقان په ی هیمهت دامه ن گیر مه ن
 مه ر حق به و توفه یل^(۹) ئیخلاص خاسی
 ببه خشوم به ئاه خوداشناسی

۱. پاسه = ئاوا

۲. مه زهه ر = شوینی ئاشکرا بوون، ده رکه وتن

۳. ئیختیار = ئاره زوو ۴. باعیث = هۆ

۵. عیجز عاله مه ن = بیزاری هه موو که سیکه

۶. په ی چیش = بۆچی؟ ۷. معصیت = گونا

۸. ویم مه زانون = خۆم نه زانم ۹. توفه یل = شوین که وتنی شتی

وه نه به نه فعال^(١) حه قیقهت دوری
مه سوزو^(٢) به نار جهستی مه هجووری

***

هه هه هاوار تا که ی نه ی ئینتزاری
تای تا قهت بریان که ی ته شریف باری
فیدات بام ساده ی بو نه ی سه رده مدا
خه قهت به روه جه رگ به زمه که ی جه مدا
خه یلیوه ن^(٣) دیده ی سه ر ئاسانه که ت
مه حروومه ن^(٤) جه گهر د لای ئاسانه که ت
به خرام^(٥) بناز وه ی سه ر نه نده ردا^(٦)
پا بنیه ر وه بان^(٧) دیده ی به سه ردا
به ل جه مه یمه نه ت^(٨) گهر د پالا که ت
به سیر^(٩) بو په ی دین به ژن و بالا که ت

١. نه فعال = جه معی فیعله، کرده وه

٢. مه سوزو = نه سووتیم

٣. خه یلیوه ن = ده میکه

٤. مه حرووم = بیبه ش

٥. خه رام = روشتنی به ناز

٦. نه نده ر = ناوه وه، ده روون

٧. پا بنیه ر وه بان = پی بنی به سه ر

٨. میمنت = پیروزی، موباره کی

٩. بصیر = بینا

ئەرتە شریف ئاری شەنگە وە لای من
 مەبی وە باعیس^(۱) فەوت و فەنای^(۲) من
 ھاوێختەن جەیمەن ھەجرانە کە ی ویت^(۳)
 سەر سەلامەتی من بوازەن^(۴) لیت

***

یاران پەردە ی غەیب، یاران پەردە ی غەیب
 سونعەش^(۵) تەلیسمات^(۶) سیری پەردە ی غەیب
 بی خەمەن، بی خەوف پەروا جە کیشەن^(۷)
 فەردەن^(۸) واحدەن^(۹) بی ھەمتا ویشەن
 نە ئەسلش نە خاک، نە خو جە نوورەن
 نە جیسەمەن نە روح^(۱۰) جە خیلەت دوورەن

۱. مەبی وە باعیس = ئەبی بە ھۆی

۲. فەوت و فەنا = مردن و لە ناو چوون

۳. ویت = خۆت ۴. بوازەن = بخوازان

۵. صنع = دروست کردن

۶. طلسم = پارچە کاغەزی یا فلزی کە سەحرازان و فالچیەکان خەت و
 جەدرەلی لە سەر ئەکێشن و وشە ی لە سەر ئەنووسن کە برۆایان وایە بۆ
 پارتزگاری کەسێ یا شتی، و یا بۆ لابردنی ئازار و ئارەحەتی لە سەر ئینسان
 کار ئەکات. ۷. پەروا جە کیشەن = باکی لە کێیە؟

۸. فەردە = تاک ۹. واحدەن = تەنیا یە

۱۰. نە جیسەمەن نە روح = نە بە لاشە و نە بە گیان

هه ر کهس مودریکه ن^(١) به حق مه زانو
 غهیر جه ویش^(٢) فیشته ر^(٣) کهس له مه زانو
 جه نه زهل نه وهخت لامه کان^(٤) جابی
 واحد الاحد^(٥) تاک ته نیا بی
 نه گا، نه ماهی^(٦)، نه سهر بیسات^(٧) بی
 نه کورسی، نه عدرش، نه سه ماوات^(٨) بی
 نه تالیع نه بهخت نه ئامیده ن بی
 نه ئاسار^(٩) شووم دونیای دهنی^(١٠) بی
 سه راسه ر عالهم ده ریای گرگر بی
 به گرر گه ر نه زهرف قودرهت له نگر بی
 جه یه ک دانگ نووری موسته فای ئه مین
 حاصل که رد روحان ته مام ئینس و جین^(١١)

-
١. مودریک = ده رک کهر، هه ست کهر
  ٢. غهیر جه ویش = جگه له خوی ٣. فیشته ر = زیاتر
  ٤. لامه کان = بی شوین ٥. واحد الاحد = یه کتای یه گانه
  ٦. نه گا نه ماهی = نه گا نه ماسی
  ٧. بیساط = شتی راخراو وه کو فەرش و سوفره
  ٨. سه ماوات = ئاسمانه کان ٩. ئاثار = شوینه وار
  ١٠. دهنی = سوک و نزم ١١. ئینس و جن = ئینسان و جنۆکه

روحان به فرمان ئيرادهى حه زرهت
 بيهن به چار^(۱) سهف نه عهرسهى^(۲) قودرهت
 نه وهل سهف به ستهن، ته مام نه نبيا^(۳)
 چه نهى خالسان خاسهى نه ولبا
 دووهه م موئمينان^(۴) تاعهت گوزاران
 سادقان ساف شه و زينده داران
 سنيهم عاسيان^(۵) شهرمهندهى عاسى
 ئاخر هم شهريك توبهى ئيخلاسى
 چاره م كافران شه رمهندهى دل سهخت
 موشريكان^(۶) شوم رووسىاي بهد بهخت
 نه گهر نيك و بهد^(۷) نه گهر ناخاس بى
 روچان گشت روچ بين كهس كهس نه ناس بى
 حهق خالقى وئش^(۸) ليشان^(۹) كهرد ئيزهار
 سهفئ^(۱۰) بهلئ وات، يه كئ كهرد ئينكار

۱. چار = چوار ۲. عرصه = مهيدان

۳. نه نبيا = پيغه مبه ران ۴. مؤمنان = ئيمانداران، باوه رداران

۵. حاسيان = تاوانباران

۶. موشريكان = نهوانهى شهريك بو خودا دانه نين، هاو بهش پهيدا كهر

۷. نيك و بهد = چاك و خراب ۸. وئش = خوى

۹. ليشان = ليسان ۱۰. سهفئ = پاك و بيگهره

خوای سه عادتەند خوای شوم سه تاره
 کامیلان پیر تاره گوشت پاره
 تالیمان^(۱) نویشت^(۲) بابەت بە بابەت
 بە دەست بی شکل نیرادهی قودرەت
 خەسره وان^(۳) وه تەخت تاج سه روهری
 ره سولان^(۴) ئەو شۆن رای پیغه مبهری
 زاهیدان خورسه ند^(۵) خوانچهی^(۶) قەناعەت
 موئمینان ره هوار^(۷) نه عهرسهی تاعەت
 حاجیان ده ریز^(۸) که عبهی خودایی
 ده رویشان موحتاج پاوسهی گه دایی
 ئومه تان^(۹) وه شوکر کردهی سه رنویشت^(۱۰)
 کافران ئەو که نهفت کلیسا و که نیشت
 ئەو ساش جیا که رد به ئەمر قودرەت
 دۆزه خی ئەو نار^(۱۱) خاسان ئەو جهنەت^(۱۲)

۱. طالع = بهخت
۲. نویشت = نویسی
۳. خورسه وان = شاهان
۴. ره سولان = پیغه مبهران
۵. خورسه ند = شادمان
۶. خوانچه = خوانی بچوک، قاپی بچووک
۷. ره هوار = خیرا پۆیشتن
۸. ده ریز = هه ژار و گه دا
۹. ئومه تان = گه لان
۱۰. سه رنویشت = چاره نروس
۱۱. نار = ناگر
۱۲. جهنەت = به ههشت

به سه عى^(۱) و كوشش به هدر خس و گهست^(۲)
 باطل نمه بو^(۳) نويشهى نه دهست
 نقيمان^(۴) شانانه^(۵) رووى بهخت ددا
 نه و دهه، نه و ساعده، نه و سه و دهخت ددا
 من چهنى مه عبود^(۶) ئيقرارى بهستم
 نه ته و بهم شكهست ئيقرار^(۷) شكهستم
 ياره ب به حاجهت نوور موحه ممد (ص)
 به فزل ئايهى «اسمه احمد (ص)»^(۸)
 بهى وه شه ويستى^(۹) سه ييد سه روه ر
 بويه ر^(۱۰) جه مه هجوور خاتى^(۱۱) بنى خه بهر

۱. سه عى = تىكوشان ۲. گهست = ناشيرين، ناحهز

۳. باطل نمه بو = نه په و تته وه، له بهين ناچى

۴. نقيم = خسلتيكه بو رازاندنه وه له كوندا ژنان به كاريان هيناوه

۵. شانا = پزاندن ۶. مه عبود = مه بهست خودايه

۷. ئيقرار = په يمان

۸. اسمه احمد (ص) = ناوى نه حمده، ئيشاره ته به و ئايه تهى كه خودا له بارهى هاتنى پيغه مبه ره وه فرمويه: «ياتى من بعده اسمه احمد» له دوايدا

دق كه سىك كه ناوى نه حمده ده. ۹. وه شه ويستى = خوشه ويستى

۱۰. بويه ر = بيوره، تپه زه ۱۱. خاطفى = خه تاكار، گونا هبار

به لکه جه تابوش^(۱) شهراره ی^(۲) شهره
 نه بو وه باعیس^(۳) عیجز^(۴) پیغه مبه ر(ص)
 چیا ره ب به و به عیشق زاتت قه دیمه ن
 به خشه نده ی عسیان نامت ره حیمه ن^(۵)
 که ره م بی پایان لوتفت عه زیمه ن^(۶)
 موعتی^(۷) بی سوئال عه تات عه میمه ن
 یا ره ب به و پایه ی نه و، نه علا مه قام^(۸)
 به ره ف ره ف^(۹) سوار عه له یه ی سه لام
 به توغرای^(۱۰) شهریف ئیبتیدای که لام^(۱۱)
 به موقه ره بان^(۱۲) موقه ره ب مه قام^(۱۳)

-
۱. تابوشت = تین و تاو	۲. شهراره = بلیسه
۳. باعیت = هو	۴. عیجز = نیگه رانی، ته مه لی
۵. ره حیم = میهره بان	۶. عظیم = گه وره
۷. موعتی = به خشه نده	
۸. نه علا مه قام = پایه به رز، مه به ست پیغه مبه ره	
۹. ره ف ره ف = نه و شته یه که پیغه مبه ر له شه وی میعراج دا دوای دابه زینی له بوراق سواری بووه	
۱۰. طغرا = نو سراوه یه کی پیچاو پیچه وه کو ئیمزای ئیسته له سه ر فه رمانی شاهان نوو سراوه	۱۱. ئیبتیدای که لام = سه ره تائی قه
۱۲. موقه ره بان = نزیکان	۱۳. مه قام = جی

به سۆز دهروون شهب زینده داران^(۱)
 به سدیلات ههرهس^(۲) چون قهتره ی باران
 چون سامیع^(۳) به سۆز ههر مونا جاتی^(۴)
 چون بهرئارنده ی کول حاجاتی
 چون من عسیان بار گونام عهزیمه ن
 سه قیمم^(۵) ههر چه ند نامم حه کیمه ن
 ئیستدعام ئیده ن^(۶) ده خیلیم ده خیل
 شیفا ده هنده ی عه لیلیم عه لیل^(۷)
 ههر چه ند هام نه فیکر کار شه یتانی
 ببه خشون به فه زل خیر الانسانی^(۸)

***

یا والعصر^(۹) تهنگ یا والعصر تهنگ
 یا ره ب به حاجه ت ئه ی والعصر تهنگ

-
۱. شهب زینده داران = ئه وانه ی که به هوئ زیکرو خواپه رستییه وه شه وانه ناخه ون
  ۲. ههرهس = فرمیسک
  ۳. سامیع = گوئیگر
  ۴. مونا جات = لالانه وه، گازه، به گریانه وه
  ۵. سقیم = نه خوش
  ۶. ئیستدعام ئیده ن = داوام ئه مه یه
  ۷. علیل = بیمار، نه خوش
  ۸. خیر الانسانی = چاکترین مروف، مه به ست پیغه مبه ره
  ۹. والعصر = ئیشاره یه به وه ی که خودا فهرمووی، «العصر ان الانسان لفی

وهختی شهو شوعلهی خورشید مه بۆ^(۱) لهنگ
 یا وهسل قیبهلم یا بمکهی وهسهنگ
 یاخو مودهعا^(۲) و مه تلّه ب نه دا کهی
 یا نه فهس نه قه لب قه فهس کو تا کهی
 یا خو زونیا ز کارم کهی رازی
 یا کارم پهی مهرگ وه ته عجیل^(۳) سازی
 یا ره ب به حاجه ت تاک ته نیای فهد
 یا تا قه ت یا مهرگ یا دهوا پهی دهر
 به دوعای شهریف شهو سو ب بیداران
 یا تا قه ت یا مهرگ یا وهسل^(۴) یاران

✽

خسر» سویندم به عه سر ئینسان خه ساره تمه نده
 ۱. مه بۆ = ته بی
 ۲. مودهعا = داخوازی
 ۳. ته عجیل = خیرا
 ۴. وصل = به یه ک گه یشتن «مهوله وی له م باره وه ئه لی:
 چه پ گهر د نمازو ساتی فه راقه ت
 ئه ی خوا یا وهسل یا مهرگ یا تا قه ت
 موسته فقا به گی کوردی له م باره یه وه ئه لی:
 ئه مان مردم عیلاجی ساله پئی پیغه مبه را چاری
 ویسال یا قه تل یا ته سکین له هه ر سق بۆم بکه ن کاری

ها ياوا^(۱) ناخير شومارهى نه فهس

نه زديكهن به رشو^(۲) روخت جه له لهس

ديدهى پوئا بو پهردهى سياهى^(۳)

بوانان نايهى «اُنا لله...»^(۴)

***

ئهو وهخت حاجهت رو بيداد كهردهن

حه سه ره تا^(۵) ده خيل هاوار پهى مهردهن

***

نمه كريو^(۶) عيلاج^(۷) ده واى دهردت

ببو وه يهخ بهند هه ناسهى سهردت

چهپ و پاس ههر چهند بدهيهى وه خویشان

ماوات^(۸) نه مانو^(۹) ئه پروات مه كيستان^(۱۰)

***

۱. ياوا = گه يى، هات

۲. به شو = دهرچى

۳. سياهى = پره شى

۴. انا لله = ئيشاره ته بو ئايه تى «انا لله و انا اليه راجعون» ئيمه له لای خواوه

هاتووين و بو لای ئه ویش نه گه پرينه وه

۵. حه سه ره تا = به داخه وه

۶. نمه كريو = ناکريئ

۷. عيلاج = چاره سهر

۸. موات = ماوه ت، جيگه ت

۹. نه مانو = نه ماوه

۱۰. مه كيستان = ئه كيشتن

ناخ پەری ئەو سات ئەو حەسەت وەردەن
 حەسەتە تا دەخیل ھاوار پەی مەردەن
 ***

فەریاد و فوغان^(۱) جەرگە ی قەوم و خویش
 بگرەوان^(۲) وەزار ھەر کەس پەری ویش^(۳)
 گرد^(۴) وە ناپەزا جەرگە ی خەمناکت
 باوەران وەدەر^(۵) لاشە ی ھەلاکت
 ***

بزانان تەحقیق پۆخت سپەردەن
 حەسەتە تا دەخیل ھاوار پەی مەردەن
 ***

زوو تەخت و تابوت باوەران پەریت^(۶)
 چون بەزەیت نای تو وە حال ویت
 غاسل^(۷) پە ی غوسلت تەعجیل^(۸) تاو بو
 وە ئاو بی تا کە ی جەستەت وە ئاو بو

-
۱. فوغان = گریان	۲. بگرەوان = بگرین
۳. پەری ویش = بۆ خۆی	۴. گرد = ھەموو
۵. باوەران وەدەر = دەر بیین	۶. باوەران پەریت = بیین بۆت
۷. غاسل = غوسل دەرکەر، مردووشۆر	
۸. تەعجیل = پەلە	

***

جه دمای^(۱) ئاو پاش^(۲) كه فهن ئاوه ردن

حه سه ره تا تا كه ی هاوار په ی مه ردن

***

بپنچان^(۳) وه بهرگ سه فید هه لالی

هه ی کیش ئاه سه خت و ده ست خالی

تا بهرات ولای ئاخر ماوای ویت^(۴)

یانی یانه ی^(۵) گل تاقیق^(۶) هانه ریت

***

جه سه ت زه لیل بو کام خاسیت كه ردن

حه سه ره تا ده خیل هاوار په ی مه ردن

***

بنیات^(۷) نه و ماوای تاریک بیده ر^(۸)

بیكه س بی ره فیق نه و یا گه ی خه ته ر

۱. جه دمای = له دوا ی ۲. ئاو پاش = ئاو پزان، شوردن

۳. بپنچان = بت پینچنه وه

۴. ئاخر ماوای ویت = دوا مه نزلی خوت (گور)

۵. یانه = مال

۶. تاقیق = ته حقیق، لیکۆلینه وه، به راستی

۷. بنیات = بتین ۸. بیده ر = بن ده رگا

سهنگ تهخته پۆش هم بنیات وه سهر

کو بو وه جهستهت کوکو کوی که مه

***

واوه یلاش عه بهس کی وه را بهردهن

حه سه ره تا ده خیل هاوار پهی مهردهن

***

کردهت که ی ئیقرار^(۱) ته لقین مه که رو

گوشت که ی هووشش به و شون^(۲) مه وه رو^(۳)

یه چون زاله تن به ی گشت باره وه

سه ر بنیه ی وه سهنگ سای مه زاره وه

***

تۆشه ی ته نیایی قه برت که ی کهردهن

حه سه ره تا ده خیل هاوار پهی مهردهن

***

هوشت بو ده خیل وه هووش باریک

ته نیا بمانی^(۴) نه قه بر تاریک

۲. به و شون = به و جی

۴. بمانی = بمینی

۱. ئیقرار = دان پیا نان

۳. مه وه رو = مه ده رو، نه دات

مه له کان به یان به پهرسان^(۱) خه بهر

خودای تو کییهن کیتنه پیتغه بهر

***

خه والوی کهم هوش نه په نای بهردهن

حه سره تا ده خیل هاوار پی مهردهن

***

سه رکز وه حشمت نه و یا گهی^(۲) تهنگدا

چه نی^(۳) کهرده ی ویت سهرده ی وه سهنگدا

ته نیا بی یاوه ر بده ی وه سهردا

چیشه ن^(۴) جه وابت نه و جای خه تهردا

***

کافیه ن^(۵) غه فله ت^(۶) نه مری ئه رمه نده ن^(۷)

تا نامه ی مه مات^(۸) ویتان نه وه نده ن^(۹)

***

۱. به یان به پهرسان = بین پهرسن

۲. یا گه = شوین

۳. چه نی = له گه ل

۴. چیشه ن = چیه ؟

۵. کافیه ن = به سه

۶. غه فله ت = بی ئاگایی

۷. مه نده ن = ماوه

۸. مه مات = مهرگ

۹. ویتان نه وه نده ن = خو تان نه خو ئنده ته وه

خسوسەن ئیخلاص^(۱) قوتب زەمانە

جان فیدای مورشید ئەو رالمانە

لەم شوینەدا دووبەیتی بۆمان

نەخوینرایەوێ تکیایە ئاگاداربەن

***

دوینا عەتر نامیز عەنبەرین کەردەن

حەسەرەتا دەخیل ھاوار پەیی مەردەن

***

فەیزەش^(۲) وەلاوەن^(۳) هەم ئاشکارەن

سایەیی شەریعەت دۆست جە بیارەن

رەنگ تەریقش نەقش رووی عەرشەن

سەرەتا پاش نیاب سوندوسی^(۴) فەرشەن

***

سەداش جە سەمای هەفتەم ویەردەن^(۵)

حەسەرەتا دەخیل ھاوار پەیی مەردەن

***

۱. ئیخلاص = دڵسۆزی ۲. فیض = فەر - فەیزش = فەری

۳. وەلاوەن = بلاو - ولان = بلاو

۴. سندس = قوماشی ئەوریشمی ۵. ویەردەن = تێپەری

فتوای ته ریش فتوای ته ریهن

نه مرش حه قیهه^(۱) قه ولش^(۲) ته حقیقهه

شاهد شابال شاباز شه رعهن

هۆمای هه وای، نهوج سالار وه رعهن^(۳)

حه ق له له تافهت فه یزش په روه ردهن

حه سه ره تا ده خیل هاوار پهی مه ردهن

***

بیشک نه و دینش مایه نه جاته

ئیمداد پلهی رۆی سه که راته^(۴)

قوتب شەرق و غەرب رووی سه رزه مینه

رهزا و راحه تی دنیا و هم دینه

***

فه رزه رو سیات^(۵) وه قاپیش به ردهن

حه سه ره تا ده خیل هاوار پهی مه ردهن

***

۱. حه قیهه = راسته

۲. قه ولش = قسهی، گفتی

۳. وه رع = خواپه رستی و دور که وتنه وه له تاوان

۴. سه که رات = بی هۆش که وتنی کاتی مردن

۵. رۆی سیات = رۆژی رهشت

سا ده خیل یاران وهرجه^(۱) گشت کارئ
 نه روان رۆیی^(۲) نه جارن جارئ
 فرستهن فرسه ت دیدهنی پیران
 په ی چیش نه هه رحال ده ستت مه گیران

سا ده خیل یاران وهرجه^(۳) گشت کارئ
 نه روان رۆیی^(۴) نه جارن جارئ
 فرستهن فرسه ت دیدهنی پیران
 په ی چیش نه هه رحال ده ستت مه گیران

***

بشین^(۵) بوینن ئه و شیوه ن که رده ن
 هه سه ره تا ده خیل هاوار په ی مه رده ن

***

به لوتفت مه یل یا پێزه ی پازش^(۶)
 یاوه نیم نیگای دیدهی شابازش

۲. نه روان رۆیی = له رۆژان رۆژی

۴. نه روان رۆیی = له رۆژان رۆژی

۶. پێزه ی پاز = ورده فه

۱. وهرجه = بهر له

۳. وهرجه = بهر له

۵. بشین = بچین

بە ئاو ئاوان کەردە ی ناپازی
پامال بۆ عەمەل^(۱) و یەردە ی^(۲) بازی

***

وەرنە^(۳) کۆی گونات باران کۆکەردەن
حەسرەتا دەخیل ھاوار پە ی مەردەن

***

نێستا فیکر پای چۆل وادی^(۴) کەر
شین کۆچ خیل نامورادی کەر
وەکۆشین^(۵) یاران جە ی وەر^(۶) تەر بارت
ئەقرەبا^(۷) و عەشرەت دۆست نازارت

***

دیدە ی سیاشان^(۸) پر تۆز و گەردەن
حەسرەتا دەخیل ھاوار پە ی مەردەن

***

-
۱. عەمەل = کردەو	۲. وە یەردە = بەسەر چوو
۳. وەرنە = ئەگین، ئەگینا	۴. وادی = شیو، دۆل
۵. وەکۆشین = بۆکۆی چوو	۶. جە ی وەر = لەمەو بەر
۷. ئەقرەبا = خزم و کەس و کار	۸. سیاشان = رەشیان

تاکه‌ی بی خه‌به‌ر خاوێر^(۱) خامۆش

مه‌ست لایه‌عقه‌ل^(۲) دیوانه‌ی بیهۆش

وینه‌ی منالان خاکبازی نه‌ خاک

مه‌گیلی^(۳) نه‌ ده‌ور دنیا وه‌ بی‌ باک

***

مه‌ر نهمه‌زانی یاران کوچ که‌رده‌ن

حه‌سه‌ره‌تا ده‌خیل هاوار په‌ی مه‌رده‌ن

***

زینهار سه‌د زیهنار گرووی ه‌امده‌ردان

وه‌سیه‌ت بو‌ دو‌سان، ده‌خیل ه‌امده‌ردان

من خو‌ واده‌ی مه‌وت^(۴) ئاخر وه‌ختمه‌ن

نزدیک سه‌فه‌ر راگه‌ی سه‌ختمه‌ن

***

به‌لام نابهلده‌ رای هه‌رده و هه‌رده‌ن

حه‌سه‌ره‌تا ده‌خیل هاوار په‌ی مه‌رده‌ن

***

ده‌خیل زو پیتان به‌له‌د که‌رده بو‌

به‌ل ر‌امان وه‌ سه‌ر مه‌نزل به‌رده بو‌

۲. لایه‌عقه‌ل = بی‌عقل

۴. مه‌وت = مردن

۱. خاوێر = خه‌والۆ

۳. مه‌گیلی = نه‌گه‌پێ

هه رکەس بێ تۆشەن دەستش خالیەن
هاوار وه مالم وێران مالیەن

***

نەوپا چەند هەلەت پراگەنە بەردەن
حەسرەتا دەخیل هاوار پەیی مەردەن
مابەقی مەخلوق سەرمايەش خاکەن
ئاخر ماواشان یانەی نمناکەن
کافیەن مەهجوور گرد کەس مەزانۆ^(۱)
فتاح العلیم^(۲) هەر ویش مەمانۆ^(۳)

***

نە هەر تۆ حەسرەت دەروونیت وەردەن^(۴)
حەسرەتا دەخیل هاوار پەیی مەردەن
حق هەم کەرەم دار نامش ستارەن^(۵)
یە ک نامش^(۶) غەفوور، یە کئی غەفارەن

۱. مەزانۆ = ئەزانن

۲. فتح العلیم = سەرکەوتوی زانا، مەبەست خوایه

۳. هەر ویش مەمانۆ = هەر خۆی ئەمینن

۴. وەردەن = خواردوو

۵. ستار = پۆشەر، مەبەست خوایه

۶. نامش = ناوی

لوتفش بيشمار، ره حمه تش بى شۆن^(۱)

علام الغيوب^(۲) تۆى سه ماى تۆتۆن

***

واناى^(۳) هه ر عه فوم نه پشتى په رده ن

حه سه ره تا ده خيل هاوار په ي مه رده ن

***

موخبير^(۴) جه گوناى شه رمه ساراننه ن

ئاگا جه كه رده ي به د كرداراننه ن

عاده تش عه تان^(۵) عه فوش عه زيمه ن^(۶)

به خشنده ي گونا لوتفش عه ميمه ن^(۷)

***

ئه ر بى نه به خشو مه بو چيش كه رده ن

حه سه ره تا ده خيل هاوار په ي مه رده ن

***

۱. بى شۆن = بى كۆتايى

۲. علام الغيوب = غه يب زان، مه به ست يه كيكه له سيفه ته كانى

په روه ردگار ۳. واناى = خوئندنى

۴. موخبير = خه به رزان ۵. عطا = به خشين

۶. عظيم = گه وره ۷. عميم = گشتى

چوارینه کان

ئاستانه تان، ئاستانه تان

من که لب^(۱) که فته ی^(۲) ئاستانه تان

رووکه ردان جه ده ر بارخانه تان

هه رته مای که ره م^(۳) کارخانه تان

***

ئاراسته^(۴) که ردی، ئاراسته که ردی

چه ن په یغه مبه ران ئاراسته که ردی

چه نی هور^(۵) ئامان^(۶) چه نیشان به ردی

تا به سه ر ده وران به که س نه سپه ردی

***

ئه وان چیش که ران^(۷). ئه وان چیش که ران

گشت گونا کاران ئه وان چیش که ران

میزان^(۸) راستان مسقال^(۹) کیش که ران

رای راست پاکان جیا چیش که ران

۱. که لب = سه گ

۲. که ره م = به خشین

۳. هه رته = هه لهاتوو

۴. چیش که ران = چی نه که ن

۲. که فته ی = که وتوو

۴. ئاراسته = ناردن

۶. ئامان = هاتن

۸. میزان = ترازوی کیشان

***

ئۆستای^(۱۰) گشتهنی. ئۆستای گشتهنی
 ئۆستای سه نعت گهی ته مام گشتهنی
 دهست وه بان دهست زۆر به مشتهنی
 سانع^(۱۱) کافهی^(۱۲) زیبا^(۱۳) و زشتهنی^(۱۴)

***

ئه تلّس^(۱۵) مه پۆشۆ ئه تلّس مه پۆشۆ
 بهرگ سه وف^(۱۶) سورخ^(۱۷) ئه تلّس مه پۆشۆ
 جه جورعهی^(۱۸) که وسهر^(۱۹) جامی مه نوّشۆ
 دهرویش به نور قودرهت^(۲۰) مه جوّشۆ^(۲۱)

***

-
۹. مسقال = تۆسقال
 ۱۰. ئۆستا = وه سا، کارزان
 ۱۱. سانع = دروست کەر
 ۱۲. کافه = هه موو
 ۱۳. زیبا = جوان
 ۱۴. زشت = ناشیرین
 ۱۵. ئه تلّس = جوّره پارچه یه کی ئه ویشمییه
 ۱۶. سه وف = خوری، په شم
 ۱۷. سورخ = سوور
 ۱۸. جورعه = پیک، پیاله
 ۱۹. که وسهر = رووباریکه له به هه شتا
 ۲۰. قودرهت = هیژ (مه به ست خودایه)
 ۲۱. مه جوّشۆ = ئه کولی

ئەپرۆام^(۱) ئاو بەردەن . ئەپرۆام ئاو بەردەن
ئەپرۆام نەعرەتە^(۲) دۆزەخ ئاو بەردەن
پۆج رەوانم جەو پەي سپۆردەن
سەد ھەزار گونام^(۳) بارەن وە گەردەن

***

بێ پرەنگ ویت سروشت بێ پرەنگ ویت سروشت
ھەر کەس بە رەنگی بێ پرەنگ ویت سروشت
سەر ئەفراز^(۴) مەبۆ جە باغچەي بە ھەشت
سەزاسەر ئەیوان حەزەرەت مەدۆ گەشت

***

بـوـەـنـدەـتـەـوـە^(۵) بـوـەـنـدەـتـەـوـە
ھیچ کەس ناستەن^(۶) بوەندەتەو
چەند ھەزار میللەت تۆ تەندەتەو
دەوران ھەر کەس دای ھەم سەندەتەو

***

-
۱. ئەپرۆام = ئەپرۆاحم، گیانم
 ۲. نەعرەتە = نرکەو نالە
 ۳. گونام = گوناھم، تاوانم
 ۴. سەر ئەفراز = سەربەرز
 ۵. بوەندەتەو = بتخوێنیتەو، شارەزات بێ
 ۶. ناستەن = لەی هیشتوو

بلیسهی ئاتهش^(۱) بلیسهی ئاتهش
 شاهه ماجه رای^(۲) بلیسهی ئاتهش
 سه رسام بمانان^(۳) یهنده کهن ماتهش
 نه ورۆ جه غه و غای^(۴) هاته ن هه ی ئاتهش

***

بی شو ماره نی، بی شو ماره نی
 بی شهک تو بینای بی شو ماره نی
 هه رکهس روش نه تۆن^(۵) چه نیش^(۶) یاره نی
 هه رکهس دووره نگه ن چیش^(۷) بیزاره نی

***

به یهنده، ساتی، به یهنده ساتی وه قتی ره زات بو، به یهنده ساتی
 کووان^(۸) مه کهری^(۹) به کایه ناتی واحد القهار^(۱۰) چون سه ماواتی

***

-
۱. ئاتهش = ئاگر
  ۲. ماجه را = رووداو
  ۳. بمانان = بمینن
  ۴. غه و غا = هه راو هوره
  ۵. روش نه تۆن = پرووی له تۆیه
  ۶. چه نیش = له گه لیا
  ۷. چیش = لیی
  ۸. کووان = کیوان، چیاکان
  ۹. مه کهری = نه که ی
  ۱۰. واحد القهار = سیفه تیکه له سیفه ته کانی خوا

بالا سه رهنی، بالا سه رهنی
 حازر جه بالای، بالا سه رهنی
 شهریک چه نی نوور، پیغه به رهنی
 مه خسه ل^(۱) شوله ی مانگ و خوره نی

***

بمده ر^(۲) وه سانت^(۳) بمده ر وه سانت
 سه ف سه ف نه سارا^(۴) بمده ر وه سانت
 سان سو پای دیو نه رووی دیوانت
 بگیر بگیر بو نه پای میرانت

***

بار شه ن سه نگی بار شه ن سه نگی^(۵)
 ئه ورو مه زانون بار شه ن سه نگی
 جه و دره نگه دا مه وینۆ^(۶) ته نگی
 بیداد مه کیشۆ^(۷) ناله ی فه ره نگی

***

۱. مه خسه ل = جه لا، رو شنایی، رووناکی

۲. بمده ر = پیم بده

۳. سان = مه شق کردن و پیز به ستنی سه رباز

۴. سارا = سه حرا، بیابان

۵. سه نگی = به رد

۶. مه وینۆ = نه بینۆ

۷. مه کیشۆ = نه کیشۆ

باد^(۱) فەنا^(۲) بۆ، باد فەنا بۆ
چیش کەرۆن^(۳) ئەورۆ باد فەنا بۆ
دوניה چون کوورە ی ئاهیر زەنیا بۆ
ماه^(۴) و خۆر شوعلە ی چەنە^(۵) سەنیا^(۶) بۆ

***

تۆ کیت نەو شارا تۆ کیت نەو شارا
تۆ کیت بە قولاب چەنگت نەو شارا
چەن شا، چەن گەدا، چەن خان چەن دارا
سامان یانە ی کیت نە کەرد سارا

***

جەهان بخروشو، جەهان بخروشو
یەمین^(۷) و یەسار^(۸) جیهان بخروشو
ئاسمان بە تاو زەمین بجوشو
سەر اسەر پەیکان^(۹) پۆلا بیوشو

***

-
۱. باد = با	۲. فەنا = لە ناو چوون
۳. چیش کەرۆن = چی بکەم	۴. ماہ = مانگ
۵. چەنە = لێی	۶. سەنیا = سەند بوو
۷. یەمین = راست	۸. یسار = چەپ
۹. پەیکان = پارچە ئاسنیکی یا پۆلایەکی نوک تیژە بە سەری تیر و نەیزەو.	

پا^(۱) نهنیو^(۲) وه بهر پا نهنیو وه بهر
 گوناکار تهوړۆ پا نهنیو وه بهر
 بوینۆ^(۳) غهوغای^(۴) ماجه رای^(۵) مه حشر
 سه رسام بمانۆ^(۶) چه م^(۷) وه بان سه

***

تاک تهوانا تاک تهوانا
 بىنا بان سهر تاک تهوانا
 پایان^(۸) عىلمت^(۹) هىچ کهس نه زانا
 فهريادرهس تونى وه تۆمه ن^(۱۰) هانا

***

چون شه وه زهنگ بو چون شه وه زهنگ بو
 زولمات^(۱۱) دهيجوور چون شه وه زهنگ بو
 جه سام ههيهت عالم به تهنگ بو
 دونيا چون کورهى تاو گرتهى سهنگ بو^(۱۲)

-
۱. پا = بى	۲. نهنیو = نهنى
۳. بوینۆ = بىنى	۴. غهوغا = ههراوزه نا
۵. ماجه را = رووداو	۶. بمانۆ = بمىنى
۷. چه م = چاو	۸. پاي ن = کو تايى
۹. عىلم = زالىست	۱۰. وه تۆمه ن هانا = هانام به تويّه
۱۱. ظلمات = تاريكى	
۱۲. تاو گرتهى سهنگ بو = به بهرد تين و تاو بسىنى، ئىشاره ته بو ئه وهى که	

خالق ته جسام^(١) نیک و بهد^(٢) سرشت
 هادی^(٣) هیدایهت پهی گومراهان گشت
 جه قهرت^(٤) سه عیر^(٥) جه لوطفت به ههشت
 ئیجاد بی^(٦) چه نی گول، خار^(٧) و کشت

***

دای پیغه مبهری ... دای پیغه مبهری
 حه زرهت سلیمان دای پیغه مبهری
 حکمهت ئارات کهرد جه نه نگشتهری^(٨)
 سوجده لیش^(٩) مه بهرد^(١٠) هم دیو، هم پهری

***

نه فرمانش بی، نه فرمانش بی
 سان^(١١) سپای دیو نه فرمانش بی

✽

خوا له باره ی جه هه نه مه وه ته فهرمووی (وقودها الناس و الحجارة)
 سووته مه نیه که ی له شی ئینسان و بهرده.

١. خالق ته جسام = دروست کهری ته نه کان

٢. نیک و بهد = چاک و خراپ   ٣. هادی = پرنیشاندەر

٤. قهر = توپه بوون   ٥. سه عیر = جه هه نه م

٦. ئیجاد بی = پهیدا بوو   ٧. خار = درک

٨. نه نگشتهری = نه موسیله   ٩. لیش = بو ی

١٠. مه بهرد = ته برد   ١١. سان = ریز به ستنی سه ریا زان

مارو مور و طهیر^(۱) هم زبانش بی
سای^(۲) بال مه لان به سه یوانش^(۳) بی

***

رای راستانت ... رای راستانت
باوه پریم^(۴) نه سه رای راستانت
مورم نه داری جهو بهر ئاستانت
بیه خشیم به عیشق ئاوات واستانت^(۵)

***

سه همناکه نی^(۶) ... سه همناکه نی
سالار سپای سه همناکه نی
یهزدان واحد^(۷) تو بی باکه نی
بی ترس و بی خهوف ته نیا و تاکه نی

***

شهو پهریشان روڤ^(۸) ... شهو پهریشان روڤ
جه نهت نشینان^(۹)، شهو پهریشان روڤ

-
۱. طیر = مهل	۲. سا = سیبه ر
۳. سه یوان = چه تر	۴. باوه پریم = بیتم
۵. واستان = خوازان	۶. سه همناک = سامناک
۷. واحد = ته نیا و تاک	۸. روڤ = روژه
۹. جه نهت نشینان = به هه شتییه کان	

من که جه کوری^(۱) پام ناوهرد^(۲) نهو شوون^(۳)
ئیمجا به تاقی رو جه ده رگای تون

***

شوکر م که ردهنت^(۴) شوکر م که ردهنت
شوکر م به کاران هه رچی که ردهنت
ئه وهل دادهنت^(۵) ئاخیر به ردهنت^(۶)
الحکم لله جه رووی مه ردهنت^(۷)
شوکر م تو نیا^(۸) شوکر م تو نیا
شوکر م بکه ران هه ر چه تو نیا
مه ده ری^(۹) رزق. هه م مه ستانی^(۱۰) گیان
هیچ که س جه قولاب چه نگت^(۱۱) نه بریا^(۱۲)

***

-
۱. جه کوری = له کویری	۲. پام ناوهرد = رڭگام نه برد
۳. نهو شوون = ئه و شوین	
۴. شوکر م که ردهنت = سوپاسم کردی	
۵. دادهنت = دات	۶. به ردهنت = بردت
۷. جه رووی مه ردهنت = له روژی مردنت	
۸. نیا = داتنا	۹. مه ده ری = ئه دهی
۱۰. مه ستانی = ئه سیئی	۱۱. چه نگت = چه نگ
۱۲. نه بریا = نه برده وه	

گشت کهردهی ویتەن^(۱) ... گشت کهردهی ویتەن
 هەرچی مه کریۆ^(۲)، گشت کهردهی ویتەن
 پایان ئەی^(۳) سەرتا ئەو سەر پیتەن
 بی زەوالەنی^(۴) ئەندیش جە کیتەن

***

گروە گروە بو^(۵) گروە گروە بو
 ئەشیاھان^(۶) صف صف^(۷) گروە گروە بو
 دۆزەخ پەر پرشنگ پرۆ پرۆ بو
 خائینان چەنی^(۸) گوناھ رو رو بو

***

گوناکارەنان^(۹) ... گوناکارەنان
 بە ویم مه زانون^(۱۰) ... گوناکارەنان
 بە گونای عەزیم^(۱۱) گورفتارەنان
 مات^(۱۲) قیامەت شەرمەسارەنان

-
۱. کهردهی ویتەن = کار خۆتە	۲. مه کریۆ = ئە کری
۳. ئەی = ئەم	۴. زەوال = ئاوا بوون
۵. گروە گروە بو = دەستە دەستە بی	
۶. ئەشیاھان = شتە کان	۷. صف = ریز
۸. چەنی = لە گەل	۹. گوناکارەنان = تاوان بارم
۱۰. بە ویم مه زانون = بە خۆم ئەزانم	
۱۱. عەزیم = گەورە	۱۲. مات = مه بهووت

***

گونا بارش بو ... گونا بارش بو
 گونا با که سین ... گونا بارش بو
 به عقد قالیب^(۱) شهرمه سارش بو
 تاکه جه هه نم به دوچارش بو

***

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سه رتا پای بالام بی وه کوی زوخال
 عهرز بو وه خزمهت شهریف شه مال
 راسه ن گشت وه دهس کارخانه ی غه ییه ن
 شه ما پای شه مال یه په ی تو عه ییه ن
 به رزه دره ختان نشینگه ی مه لان
 عاجزه ن جه دهس شه و سوزه ی زه لان
 ده نگه ی ته پل باز چه رخه چی شه مال
 نیه ن جه سه ره رز په ی موزغ خال خال

۱. قالیب = به دهن، لاشه

یه زمستانه تهر مه پیزو ببال
 جه ناو زوقوم لاسل سه رمای سال
 شاخه‌ی شه تاوان ولات که رده ن گوم
 جه تاریکی توف تاو تدرزه و نم
 توف زه مه ریر وینه‌ی خان زه نه
 تاف قه لوه زان ساف که رده ن وه بدنه
 به رزه دره خستان تووله نه مامان
 قسامه ت شوش زهر خدیاته خامان
 سه رتاپا سوو چیان بی نوور و شه وقدن
 گه رده ن نه زه نجیر پاشان نه تروقدن
 ماهای دره خستان مه یاوو وه عدرش
 سه ما و سه رزه وین ته مام که رده ن فدرش
 جهیرانان جه کو شاهین و شاپاز
 بی روزی و خوراک مه گیلان بی ناز
 ساباقی مه لان پالدار و بی بال
 په شیوه ن په‌ی تو مه گره وان شه مال
 نبس و جین و وه حش ماهی و مور و مار
 گردین هانه شین بیحددد و شمار
 سه نای نازاران بکه رمی ته مام
 نه حه نانه میل نه سورمه نه جام

یه چه‌ندین وه‌خته‌ن رای ریوگار به‌نده‌ن
 شاباز دیدت بی شکار مه‌نده‌ن
 چه‌ن هه‌زار قوماش کالای فره‌نگی
 عه‌تر عه‌بیر بار سه‌ودای سیوه‌نگی
 سی‌سه‌د و شه‌ست گۆل جه‌ خیابان باخ
 چون خان قه‌جهر ککریاگه‌ دوساخ
 شاخه‌ی شه‌تاوان ویه‌رده‌ی قه‌دیم
 چون نوقره‌ی فه‌تان سافی تر جه‌ سیم
 چون خان قه‌جهر دوساخ به‌نده‌ن
 سه‌رسام و بیهوش کۆی ده‌ماوه‌نده‌ن
 خان ته‌م نه‌ مولک نیشته‌ جا بیه‌ن
 شه‌مال پهری تو یه‌ غیره‌ت نیه‌ن
 ئیمسال هه‌وه‌ست نیه‌ن جه‌ی مه‌کان
 گگیریا مه‌مله‌که‌ت بازار و دوکان
 ته‌شریف خیرت ئاماره‌ سه‌ر پیل
 ئاموه‌ردی زه‌لان کوردی وه‌ وه‌کیل
 ته‌ویچ ونیه‌ی خان هه‌رجای و سه‌رشیت
 یه‌ چه‌ندین وه‌خته‌ن یاخی بیه‌ن لیت
 مولک مه‌مله‌که‌ت سه‌حرا و سه‌رزه‌مین
 زویر و زگار مولوول و خه‌مین

ولایهت بسی که یف مولکت ویرانه
 خان تهم سهردار سوپای ئیرانه
 خان تهم پهی ویش بیهن وه سالار
 بسی خوف چون قه یسر نیشتهن جه تالار
 دانه که پهنای ته پل وه زیری
 سانش دان سوپای مهمله کهت گیری
 هر جه قهره داغ^(۱) تا بهند شاهو
 که ردهن وه یاتاخ خان خهسره و خو
 شه مال چه خیره نه های نه شیرین خاو
 شکسته ی سوپات یاوان وه زه هاو^(۲)
 مهنی وهی ده ستوور وه سه خه یالان
 مولک و مهمله کهت بوردهن وه تالان
 نول چه مهندان تاتا و لولو
 گرد پولاً پوشهن پهری جهنگ تو
 ناف قه لوه زان مه و دای میل بهندن
 هر یه کی ره ختی پهری جهنگ سهندن

-
۱. قهردهاغ شاریکه له ناوچه ی شاره زوور، ههروه ها ناوی کیوئیکه له
 بحالی دهسهن ناوای یاسکه ند له بیجاری گهرووس.
 ۲. مه دهست له زه هاو شاری سه رپیل زه هاو یا دهشتی زه هاو له ناوچه ی
 نه سر شیرینه.

قه‌دیم ده‌ربه‌ندان گوزه‌رگای به‌نده‌ر
 راگیر راه‌ان به‌سته‌ن په‌ی سه‌نگه‌ر
 پای راوی‌اران گشت وه به‌ند به‌رده‌ن
 مه‌واچی ئه‌وجاش ئیجاره‌که‌رده‌ن
 نه‌ده‌نگ ته‌پل باز سه‌ر دیاران‌ه‌ن
 نه‌ه‌انا و فه‌ریاد زیله‌واران‌ه‌ن
 دره‌ختان بی‌که‌یف کیوان بی‌نازه‌ن
 زه‌له‌له‌ی مه‌لان زایله‌ی بازه‌ن
 قه‌دیم چه‌مه‌ندان سه‌ف به‌سته‌ن وه‌چین
 کونه‌ئه‌ربابان مه‌گره‌وان به‌قین
 هیچ راویاری نه‌که‌رده‌ن عوبوور
 پای گزه‌ر نیه‌ن غه‌یر جه‌شاره‌زوور
 له‌عل یاقوتی دانه‌ی دو‌ر سه‌ده‌ف
 به‌وینه‌ی سه‌یاد ویش دانه‌سای‌که‌ف
 به‌ته‌وفیق حه‌ق پادشای ئه‌که‌به‌ر
 مه‌ر به‌لوتف ویش تو و باوه‌ر وه‌به‌ر
 یه‌خه‌یلی وه‌خته‌ن ویت که‌رده‌ن خاموش
 سه‌دای ته‌پل توم نه‌میونه‌گوش
 سه‌نای زومستان بکه‌رین جه‌نو
 زه‌لان سه‌رشیت چون خان به‌دخو

بـه تـال کـه رـد زینـه ت سه حـرا و کـه ژ و کـو
 بـه رـزه دره خـستان کـه رـد وه سـیا چـو
 نـاوه رـده ن چـه ن ره خـت کارخـانه ی قـه دیم
 چـون تـوول له ولـا و سـاف بـه نـده ن وه سـیم
 نـه ویـچ چـون شـاهان خـه سـره و دارا
 سـان دا سـوپا و جـه دیش جـه کـو و سـارا
 قـه رـه نـتوو بـه رـزان کـه رـده ن وه بـه یـداخ
 تـه عـلیقه تـه رـیق دـل کـه رـده ن دوسـاخ
 هـور بـه ر سه یـوان زه پـین جـه کـاوان
 بـا بـیو و سـه دای لاف وه فرـاوان
 بـا سـه دات بـیو نـه سـه ر کـوسـاران
 بـی نـازهن جـه فـه ر سـپی چـناران
 خـه لاس کـه ر مورغان بـه نـدیان جـه بـه نـد
 هـورگیره دوو کـان شـه ربه ت خـانه ی قـه نـد
 نو هـه رهای نـه رای ئی حـسان چـه نی خـه یر
 تـه مام کـه رـده نـت تـه رک سـه فـاو و سـه یر
 جـه کـون شـه ویول غـار هـه رده ی جـارانت
 ئی جـازه ی نـه بـه رده وه فر و بـارانت
 هـسـدن شـه وان تـارمه گـیلای تـه نـیا
 سـوپای بـی سامان وه فر مـه دای فـه نا

دوشمن هه راسان شنوی دهنگت بی
 شه و جه و بیشتر عهزم جهنگت بی
 دهعوای چهن ههزار حاکم مه کردی
 گهنج و خهزانهی به تاراج بردی
 بهسته زوانان گگردین دوساخهن
 زواندار تهمام پهریت وه داخهن
 چهن شهوهن نه بورج ماهی ویهردهن
 قاسدی جهلات عویوور نه کهردهن
 ههرچی بوواچووم حهقم وه دئهسهن
 سه رزه مین سه رسام کهس و بیکهسهن
 جه وساو ه شه مال جهلات نیهن دهنگ
 تاف قه لوه زان ساف بیهن وه ک سهنگ
 مه خلوق چه مه رای ناله ی دهنگتهن
 ثاره زووی نه سیم شه و بوی رهنگتهن
 نازیز چه خیره ن رای هات و ناتهن
 دوشمن جهی مهسکه ن نیشته جای جاته ن
 سهردار مهسکه ن که مه ند وه پیلان
 هه وارگهی قه دیم گوزه رگای خیلان
 قه تاره ی سهنگر سوپای وه رکاوان
 نه ده ب ته علیم ره قس شه تاوان

تاکه ی مه نیشی جه مولک دامان
 چهن ههزار ئوستای سه نعت کار ئامان
 ئوستای سه نعت کار هه ریه ک نه شارئ
 هه ریه کی ژهندهن ره ختی جه کاری
 تاقیق بیزاری شه مال تو جه ی زید
 جه ئاسانه کهت ئومیده ن ئومید
 چونکه دوشمنان ماوران ئه حوال
 ماچان وه تاقیق نه مه ندهن شه مال
 یه کایه ک ئامان به دکار و به دگو
 به دی مه وازان شه مال نه رای تو
 ئامانه ن شه مال خه یلی زه لیلیم
 وینه ی عاربان سه د جار ده خیلیم
 چونکه رای ده لیل به ندهن وه خویشان
 راویان په ریت هه ر ئاخ مه کیشان
 نیدای سه روهت بام عه تر و عه بیر بو
 ئامانه ن ئامان ده خیلیم وه تو
 بی مدردانه وار جه نیمه شه ودا
 خان ته م خه فته ن جه شیرین خه ودا
 سه سل سه وب سه حه ر سه واره به لیشان
 سه نگه ر وه سه نگه ر حالئ که ر لیشان

نازیز تو پایز عهزم حج کهردی
 ته شریف وه ته واف بیت الله بهردی
 عوله ما و حج جاج که لام مه وانان
 ناگا جه به تحا مه قام مه زانان
 تاکه ی مه نیشی تو جه عه ره ب سان
 وه ک خان خائین ویت کهردهن په نهان
 تو په ی چیش سه تهوت جارانت نیهن
 مه هورت مه نالو بارانت نیهن
 یا ئه ده ب ته علیم کارانت نیهن
 ئیجازه ی گـرفت بارانت نیهن
 یا هوش و خه یال وه رینت نیهن
 هیچ فکر جام ریژ شیرینت نیهن
 چون که سرا په ی عه دل زه نجیرت نیهن
 هیچ فکر گه دا و فه قیرت نیهن
 یا های نه خه یال ماجه رای پیری
 یا هیچ نیت وه ته نگ مه مله که ت گیری
 خان تهم نه مولک مه کانت به ندهن
 کلید قاپی به ندان ژهندهن
 هانه شیرین خواو وینه ی پيله تهن
 نیت نه فکر ده فع په ی نه عدا ی وه تهن

شه مأل به حورمەت وه یس ماهی دهشت
 تەمام کەردەن سەیر گول باخچە ی بە دهشت
 بی خەبەر جە کار خان لال کەمەر
 جە سەر کلاوان ئەو بەستە سەنگەر
 هەر جای و سەر شیت دەیری دیوانە
 ئاوەردەن پە ی جەنگ توپ و توپخانه
 با غیرەتت بو چون هەردە ی سالان
 شکست دەر سەنگەر جای میرمالان
 زەری ئی بنمانە تو وه خان تەم
 بریز وه زەمین تا وه جای زەمزەم
 شەتاوان هـورده فوارە ی نەبەرد
 بەتال کەر بازار یە خەندان سەرد
 رینە ی ئەفسەران شاهان دارا
 جوقە ی روی داوای کوساران سارا
 بپوشە نەوەر دلیرانەوار
 بە وینە ی پوسەم نەوہ ی سام سەوار
 بوژی سەوار بەر بە عەزم شکار
 نالە ی کەرنات باوەر وه روی کار
 تەوفیقت مەدو پادشای بی باک
 سەبوور و سەتار لەرد تەنیای تاک

هیچ کەس پەری تو نه به‌ستن که‌مه‌ر
 جو‌قه‌ی روی دارا به‌ په‌یکان وه‌ سه‌ر
 چەن هه‌زار حا‌کم ئامان وه‌ داوات
 هیچ کەس ده‌فع خان غه‌زه‌ب خونا‌کات
 هه‌رجای و سه‌رشیت خان غه‌زه‌ب خو
 که‌میش گه‌رتەن پەری کو‌شته‌ی نو
 ما‌باقی خانان بی‌خوف و سه‌رشیت
 یه‌کایه‌ک به‌ سوز مه‌گیلان په‌ریت
 تو په‌ی چیش بی‌ده‌نگ بی‌سوز و سازی
 بی‌سام و هه‌یه‌ت بی‌گیر و گازی
 با‌وه‌ر نه‌ خه‌یال ته‌مه‌ید جا‌ران
 ته‌عین که‌ر می‌قدار سه‌ردار شا‌ران
 سو‌پای بی‌سامان با‌وه‌ره وه‌ به‌ر
 مازە جه‌ ئه‌عدا ده‌ یار به‌ شه‌ر
 هه‌ر جه‌ خو‌رهل‌ات تا مه‌غریب زه‌مین
 بپوش و سو‌پات سارا و سه‌رزه‌مین
 به‌ ته‌وفیق حه‌ق نامی دلیران
 یانه‌ی تیپ ته‌م مه‌که‌ران ویران

یه ک رو جه مه که بگیره مه نزل
 تیی ته عین که پهری قهره ول^(۱)
 تیی غه زه ب پوش سو پای زه نگاری
 ره وان که سه حه ر بهی کهل مرواری^(۲)
 تیی زه زنگار قمرزی به یداخ
 ره وان که به جهخت پهری بان له یلاخ^(۳)
 له په نجه عه لی^(۴) و چنگ نه لماسه وه^(۵)
 بشو و به و تیپ و سو پای خاسه وه
 جه کیوی نه لوه ند^(۶) چه نی ده ماوه ند^(۷)
 نه لبورزی^(۸) سو پا بکه ره پاوه ند
 تیی ته عین که ره وه په رداخه وه
 مه نزل بگیرو وه سه خناخه وه^(۹)

-
۱. قهره ول = پاسه بان، یاساوه
  ۲. کهل مرواری کیوی که له نیوان ریگای سنه و کامیارانه.
  ۳. له یلاخ ده شتیکه له نیوان سنه و قروه.
  ۴. په نجه عه لی کیوتکه سه ر به شاری قروه.
  ۵. چنگ نه لماس کیوتکه له ناوچه ی گهرووس بیجار.
  ۶. کیوی نه لوه ند له هه مدانه. ۷. مه به ست کیوی ده ماوه ند له تارانه.
  ۸. مه به ست رشته کیوی نه لبورزی ئیرانه.
  ۹. کیوی له نه ستور له دی باینچوی سارال.

جه کوی پیر مه حموو^(۱) رشته ی ته لوانتو^(۲)
 تیپی مه ئموور بو ههر تا گه و نتوو^(۳)
 بهرده دولقان^(۴) چه نی که ی وه رکۆ^(۵)
 داگیر که ن وه جهنگ سوپای باشکۆ
 په ی دوزه قدهره^(۶) جه ئازاده گان
 پهری حاج ئه حمه د چه نی سی پهلکان
 تیپی ته عین بو جه و سان و سوپا
 شکسته دهر سوپای سه رمای که له با^(۷)
 چادر بهندی که ن وه که له باوه
 دایه ر و بایه ر به دهن وه باوه
 تیپی قه دیمی مه هردان دلیر
 ته عین که ر په ی جهنگ جه را گه ی شلیر

-
۱. کئوی له نیوان بیجار و نه جه ف ئاوا.
  ۲. ته لوانتوو یا قه پیلاتوو کئۆیکه له ناوچه ی زیویه ی سه قز.
  ۳. ئاوا ییک له ناوچه ی سارال بارگای مه هجووری له ویدایه.
  ۴. بهرده دولقان کئۆیکه ئه ستور له ژوری گوندی گه و نتوو.
  ۵. کئوی که یوه رکۆ یا که بیرکۆ کئۆیکه ئه ستور له خور ئاوا ی ناوچه ی سارال.
  ۶. گوندی دوزه قدهره وال ناوچه ی سارال دا.
  ۷. سی کئوی ئه ستورن له ته نشت یه کتردا به رانه ر گوندی دوزه قدهر به م ناوانه: ۱- کئوی حاجی ئه حمه د، ۲- سی پهلکان، ۳- که له با.

تسپیی ته عین کەر وه قورخانه وه^(۱)
 چادر بهندی کهن وه کهل خانه وه^(۲)
 دهستور سادر کەر سوپای گهونتوو
 دهسته بکیانو پهری هه وه توو^(۳)
 تسپیی به دهستور مهردان دانا
 سوپای قهره داغ بدران وه فهنا
 سهنگەر سوو بحت باوهر وه جه مال^(۴)
 تسپیی ته عین کەر پهری سەر سارال^(۵)
 تسپیی به ویسندی خان خهسره و خو
 رهوان کەر پهری پرشته کوئی شاهو^(۶)
 سوپای پشت بهسته جهنگ خان تهم
 دایم ئامادهن نهو جا به بان جهم
 تسپیی ته عین کەر پهی جهنگ چه تان^(۷)
 مه ئموور بو دایم تاکهل عاشقان^(۸)

-
۱. قورخانه ئامیری جهنگ و داوا.
  ۲. گهرده نهی خان له نزیکي شاری بانهیه.
  ۳. ناوچهی هه وه توو له نیوان شاره کانی دیواندره و سه قزه.
  ۴. کێرنکه نه ستور له گوندی باینچو.
  ۵. ناوچهی سارال له نیوان شاره کانی دیواندره، سنه و مه ریوان دا،
 ناوچه یکی سهرده سیره.
  ۶. کێوی شاهو له ناوچهی هه ورامانه.
  ۷. چه تان گوندیکه له نزیکي شاری سنه.

تیپی جه شاهو بکه بهر کنار
 مه ئموور بو په ئ جهنگ سوپای سه رچنار
 تیپی به وینه ی خه سه ره و په رويز
 ته عین کهر په ی جهنگ گه رده نه ی ئاريز^(۹)
 تیپی به وینه ی سوپای ئه سه که نده ر
 ته عین کهر به جه خت په ری ئابیده ر^(۱۰)
 تیپی به وینه ی نار فروزان
 ره وان کهر په ئ جهنگ گه رده نه ی سوزان^(۱۱)
 تیپی دلاوهر گوده رزی ئاسا
 په ئ باجرخانی^(۱۲) و گه رده نه ی سه مسا^(۱۳)
 تیپی سه همگین سوپای خه شم ئالو
 په ی شاخه چه رمگ^(۱۴) گه رده نه ی قوزلو^(۱۵)

-
۸. که لی عاشقان له خورئاوای سنه یه.
 ۹. ئاريز کيۆنکه له خورئاوای سنه.
 ۱۰. ئابیده ر یا ئاویره ر له ته نشت شاری سنه.
 ۱۱. کيۆنکه له ناوچه ی له یلاخ. ۱۲. کيۆنکه له ناوچه ی له یلاخ.
 ۱۳. کيۆنکه له ناوچه ی له یلاخ.
 ۱۴. شاخه چه رمگ یا شاخه چه رموو کيۆنکه له خورئاوای سارال سه ر به مه ریوان.
 ۱۵. قوزلو له قه دیم دا به گوندی عه بدال سه مه دی سه ر به شاری مه ریوان قوزلویان وتوو.

تسپیی جاگیر بو وه باخانه وه^(۱)
ههرده ههرد گیلوه شاخانه وه
تسپیی سوو به تهرز سوپای تهسکه ندهر
پهری ناو دهروهن^(۲) بهنده رگای بهندهر
تسپیی زری پوش سوپای قه یسه ر
پهئ شادی ئاباد^(۳) چه نی روانسه ر^(۴)
ویت بهو سوپای سهخت بی سامانه وه
حازر به نه سهخت هه ورامانه وه^(۵)
به ده ولت خانه^(۶) و نمایشگاوه^(۷)
چادر به ندیکه رو ئاته شگاوه^(۸)
چار گوشه ی جیهان باوه ره و دهست
شه مال خان ته م بده ره شکه ست
نوف زه م هه ریر هانه قه ره داغ
چون خان قه جه ر بک ره ش دوساغ

۱. باخان گوندیکه له نزیک شاری مهربوان.

۲. نار دهروهن کرماشان. ۳. گوندی شادی ئاباد له روانسه ره.

۴. شاری روانسه ر.

۵. نارچه یکی ئاسه واره له شاری پاوه.

۶. نارچه یکی ئاسه واره له شاری پاوه.

۷. نارچه یکی ئاسه واره له شاری پاوه.

۸. نارچه یکی ئاسه واره له شاری پاوه.

وه خـتـی زهـمـهـریر ئاوهـردی وه دهـس
 خان تـهـم پـهـی وهـش ماوه رو شکـهـس
 تـیـپی روانـکـهـر چـون تـیر شـهـهاو
 پـهـی نهـبهـرد سهـخت سهـر پـیل زهـهاو
 بـکـیان وهـکو مهـک سوپای کـهـل باوه
 جـله و ریـزان کـهـن وه ئاـربـاباوه^(۱)
 چـهـن هـهـزار حاکـم باوهـره به دـیل
 فـهـتـح ناـمهـی تو بشـوووه قـهـندیل^(۲)
 سوپای قـهـتهـوهـن^(۳) تا دوزهـق دهـره
 جـای سوپا و سالار تیپ و سهـنگـهـره
 ئهـو سوپا و سهـنگـهـر ئهـو تـخت و بهـخته
 حـکـمهـت دا بهـ ئهـو بهـ چـهـندین و خـته
 ئاـماـنن شـهـمال بهـکـهـرهـش وه پـهـند
 باوهـرهـش بهـگـیر بهـهـلقهـی کـهـمند

۱. کۆی ئاربابا له شاری بانه.

۲. قه‌ندیل کۆتیکه له نیوان تورکیه، ئیران و عیراقد، بان کۆی
سی سنووریشی پی ئه‌لین.

۳. گوندی قه‌ته‌وه‌ن سه‌ر به ناوچه‌ی جانه‌وه‌ره‌ی مه‌ریوان.

بـسـنـد سـسـی پـهـلـکـان تـا کـهـنـه سـورـه^(۱)
 نـهـسـوـپـا وـیـنـهـی تـیـپ تـهـمـورـه
 تـهـنـگ دـالـاـهـو^(۲) تـا شـمـشـیر خـانی^(۳)
 بـهـکـهـره وـه پـهـنـد وـاتـهـی نـهـرـانـی
 نـه رـای سـیـا کـو بـه سـهـر دـی سـا بـلـاخ^(۴)
 وـیـرـان کـه مـهـسـکـن سـو پـای قـهـره دـاغ
 نـو لـگـه جـوـانـرو^(۵) قـهـلـای دـالـانـی^(۶)
 نـه و سـهـمـتـه گـهـرتـن سـو پـای کـرـمانـی
 بـهـنـد مـا سـیـهـر^(۷) هـهـوای مـیـانـه^(۸)
 زـرـیـوار^(۹) بـیـهـن و شـهـر بـهـت خـانـه
 سـو پـای کـه مـا جـار^(۱۰) و خـوـر مـالـه وـه^(۱۱)
 مـهـدـران چـون قـهـبـهـر وـه کـه مـالـه وـه^(۱۲)

۱. گوندی که نه سووره له ناوچهی بانه.
۲. دالاهو له ناوچهی جوانرو و سه‌ریل زه‌هاو.
۳. شمشیر خالی کێویکه سه‌ر به شاری دیواند ره گوندی پاپه‌ل.
۴. مه‌به‌ست شاری مه‌هاباده. ۵. شاری جوانرو.
۶. کێوی دالانی هه‌ورامان نزیک گوندی دزلی.
۷. گوندی ماسیه‌ر له ناوچهی خو‌رخوره‌ی سه‌قز.
۸. گوندی میانه له مه‌ریوان. ۹. ده‌ریاچه‌ی زریوار له مه‌ریوان.
۱۰. که‌ما جار کێویکه له ناوچه‌ی هه‌ورامان له نزیک گوندی دزلی.
۱۱. شاروچه‌ی خو‌رمال له شاره‌زوور.

سه د جار وه ک عه ره ب ده خیل م شه مال
 بکه رش وه بهند واته هه زار سال
 پار جه ته لوانتوو تا باجرخانی
 شه ره بای شاران شار سولتانی
 ئه و تیت و سوپا ئه وهش وه ده ستهن
 قایمه ی قیبه ل رای مه کان به ستهن
 جه نیمه شه ودا ویت بهر سه وار
 تا ئیسه تیت چون سوپای خون خوار
 بهند که مه رتو تا وه عه والان^(۱۳)
 تهخت و بهختشان بهدر وه تالان
 چل چه مه^(۱۴) و کهل خان^(۱۵) تا سه حرای موغان^(۱۶)
 جن و ئینس و وه حش مه که ران فوغان
 سوپای خان ته م جه ئولگه تورجان^(۱۷)
 ولات گیرشه ن تا شنو و لاجان^(۱۸)

۱۲. گوندی که ماله نزیک گوندی هه ورامان تهخته.

۱۳. کئوی عه ودا لان له ئاوی دو لای سنه.

۱۴. کئوی چل چه مه له ناوچه ی خورخوره سه ر به شاری دیواندره.

۱۵. کهل خان له شاری بانه یه.

۱۶. دهشت موغان باشوری ئیران سه ر به پاریزگه ی ئه رده بیل.

۱۷. گوندی تورجان له ناوچه ی موکریان سه ر به شاری سه قز.

۱۸. شاروچکه ی شنو له ناوچه ی لاجانه.

سوپای سهر سولتان^(۱) بهرزان شوره
 ولات گـیرشـهـن تا وه بن کوره
 قهـبالهـی شاهوش کهـردهـن وه قـیبهـل
 پای گـوزهـر بـیـریان تا گهـوهـر مهـهل^(۲)
 پای جـیهـان ئاـباد سهـف ئارای مهـستور
 سهـرحهـدان سهـخت مهـسکهـنان دوور
 مهـبو ئهـی راههـ کهـی بکهـری واز
 بـاوهـری وه دهـس ولات شـیراز
 جهـ شار شیراز تا قهـلای تاران
 تیپ ئارای کهـرچـون جار جاران
 تورک بی پهـنا ئهـهـالی ماکو^(۳)
 مهـشهـوور بهـ لولو^(۴) تا ئولگهـ ئاکو^(۵)
 تهـمام سهـرگهـردان راگـیریای سهـرمان
 بـیاوا بکهـر دهـردشان دهـرمان

-
۱. له ناوچهی کوردوستان سی کۆ به ناو سولتان ههیه که بریتین له: ۱-
  - کۆی سولتان نهحمه د، ۲- سولتان نه غزتو له ناوچهی مهريوان خوار ئاواي
  - سارال، ۳- سولتان سه راجه دين له خورهه لاتی سنه.
  ۲. محال گاوه و سوسور له باکوری سنهیه.
  ۳. شاروچکهی ماکو سه ر به پاریزگهی نازه ربایجانی روزئاوایه.
  ۴. لولو تیره یکی کورده.
  ۵. محالی ئاکو واله نیوان ئیران و تورکیه دا.

پهری ئیستقبال پهی ئامای وه‌هار
 خالی که‌رگوزهر تاوه قهنده‌هار^(۱)
 سه‌دای زیر و به‌م سوپای وه‌رکاوان
 هه‌جووم به‌حران تاف شه‌تاوان
 که‌رده‌ن وه نه‌وات توغرای دل په‌سه‌ند
 مه‌حبوبی سازان که‌رد شاران وه قه‌ند
 هیچ خورد خوه‌راک مه‌ده‌ره پیشان
 وه زهر ب شمشیر بستانه لیشان
 ده‌سته زه‌رابان زه‌رگه‌ران زه‌ر
 جه‌نگی سه‌واران شووم شه‌یدای شه‌ر
 مه‌ده‌رو جه‌ولان ده‌ماوده‌م ده‌م ده‌م
 بیو و مه‌کان بیت‌الله و زه‌م‌زه‌م
 تارم^(۲) و خه‌لخال^(۳) تا وه دینه‌وه‌ر^(۴)
 سه‌ه‌نگه یه‌ندیشه‌ن سوپای کینه‌وه‌ر

۱. شاری قهنده‌هار له ئه‌فغانستانه.

۲. ناوچه‌ی تاروم سه‌ر به‌پاریزگی زه‌نگان.

۳. شاروچکه‌ی خه‌لخال له‌پاریزگی ئه‌رده‌بیل.

۴. ناوچه‌ی دینه‌وه‌ر له‌پاریزگی کرماشان له‌قه‌دیم‌دا پیاوانی عالم و زانای زور بووه.

ته حقیق مه زانو نه بهورج حوتی
 سنی سهنگر بهستدن پهری مهربوتی
 سوپای سهرمه مهیم^(۱) بهند میر ئاوا^(۲)
 بی خوف و نهندیش مهدران وه پاوه
 سهنگین سامناک زیادتر جه گشت
 مهیدان داواش کسهفتدن وه پردهشت^(۳)
 ده هزار حاکم هزار سدرههنگی
 زره کاریشان تهمام پهی جهنگی
 به بهنده کهمدر به عهزم داوا
 خالی کهر پراگهی بهند میر ئاوا
 بهشیو نه بازار تهخت و بهختشان
 بهدهره وه تالان رهزم و پرهختشان
 بهلخ^(۴) و بوخارا^(۵) تا وه سهمه رقهند^(۶)
 چون حوجره ی عهتار قوفل قاپی ژهند

-
۱. گوندی مهمیم له ناوچه ی قروهیه و مه بهست دو کیوه به ناو بهور و بهریشان.
  ۲. ناوچه یکه له یوان سنه و کامیاران چهن گوندی مه زنی هیه به بهند میر ئاوا به ناوبانگه.
  ۳. گوندیکه له ناوچه ی میر ئاوا.
  ۴. شاری بهلخ له نه فغانستانه.
  ۵. شاریکه قه دیمی له ئاسیای نیوه راست.
  ۶. شاریکه قه دیمی له ئاسیای نیوه راست.

سەف ئارای کەر جەنگی و شەر ئەنگیر
 گێروش مەراغە^(۱) تا قەلای تەوریز^(۲)
 خاسە غولامان دانە ی دور ئە گوش
 ویران کەرد یەمەن تا وه بار فروش^(۳)
 تیپ تورکەمەن^(۴) سوپای هەزارە^(۵)
 بی تیپ و سوپات نەمەبو چارە
 دەروازە ی تەمام ئیرانی ژەندەن
 باج سەد سالا ش جە ولات سەندەن
 کشمیر^(۶) و کابول ماوای بەیدی و بەر
 مەشرق و مەغرب گەرد سەندەن وه زەر
 شاری زەنگبار^(۷) تا ئولگە ی هەرات^(۸)
 پەنجاه هەزار تیپ جەنگی هانە رات
 بی شوون و بی دەنگ بی هەور و باران
 بەدر شەبیخوون چون جار جار

-
۱. شاریکە لە پارێزگای ئازەربایجانی رۆژەهەلات.
  ۲. شاریکە لە پارێزگای ئازەربایجانی رۆژەهەلات.
  ۳. ناوی پیشووی شاری بابل لە پارێزگای مازندران.
  ۴. ولاتیکە لە ئاسیای نیوەراست. ۵. تیرەیکە لە ولاتی ئەفغانستان.
  ۶. کشمیر ولاتیکە لە نیوان هندوستان و پاکستاندا یە.
  ۷. زەنگبار لە ئەفریقایە.
  ۸. شاری هەرات لە ولاتی ئەفغانستان.

بـزانـه کام تیپ یا کام سه رههنگی
 قه ساسه ی قه ساس مایل وه جهنگی
 لاده ی شو نه لیکر بکدر ته ماشا
 بـدـهـر له سوپاش ته نیا و بی تاشا
 بـه حوكم بیچوون دهه نده ی داوهر
 چو ل کدر باختەر تا ئۆلگه ی خاوهر
 ئیم جار سه وار به وینه ی شیر مه ست
 ئه ساسه شاهیش بستانه جه ده ست
 شه ربه ت مه رگش بکه وه خه لات
 بکه رهش وه په ند واته ی هه ر ولات
 تفلیس^(۱) و گه نجه^(۲) و لاهور^(۳) و هه رات
 روی ره وشه ن که رده ن وه نار و زولمات
 سه رحه دان سه خت گرتن چون رادار
 هه زار قافلّه نه گه نج که رده ن بار
 دانه ی بی حیساب ئاوه رده ی فه رهنگ
 سه دای زه وارن زه رازیـل زهنگ

۱. تفلیس شاریکه له ولاتی گورجستان

۲. گه نجه شاریکه له ولاتی نازه ربایجانی شوره وی قه دیم، شاعیری به ناو بانگ «نظامی گنجوی» خه لکی نه و شاره بووه.

۳. لاهور شاریکه له ولاتی پاکستان

باج سهه سالهش سههیهن جه غهواس
 توول چهههزار بار کهرد جه نهلماس
 نه راگهی گوریز نه جای نه جاتهن
 سهه راسهه دونیا جه سوپا ماتهن
 تو نهه بی شه مال هیچ نیهه چاره
 ئیدنه جههنگ شیر نه بهه و ماره
 نه گهر خو روستهه بی وه ره خشه وه
 قهه ره مان وه تیپ جهه مان بهه خشه وه
 سام نهه ریمان گیو گلیم پوش
 بکهه ران داوای ههوون سههیا وهش
 زال زهواره گورگین ههوشهنگ
 جولان دهن نهه سپان بیاوان پهی جههنگ
 سههوپای سهههمگین تیپ کهه یانی
 نهه دارو تهه وهشت حهه ره بهی مهه یدانی
 مهه ر تو به تهه وهشت تا وه نهه جههنگه
 نهه اماندن شه مال وهه ختمان تههنگه
 مهه گدر هههه گدر دوون بهه گلهه ران بهه ور
 بهه دو پیت بهه ران چهه نی سوپای هه ور
 ههه هت خواهی کهه نه پهه ردهی میههراو
 مهه نزل بهه لههت بهه ره وه پهه راو

رو سه بو لایق فەتح نسامدی تو
 شوو وه تهواف پیر خدر شاهو
 شه بیخون بدهر راهان بکدر واز
 بههناوهره وه دهس ولات شیراز
 هه ههفت قولهی قاف تا وه کوی پلور^(۱)
 جای تهخت زولمات چون شهو ده یجور
 جه بهل جه بهلان مه کهران هه هات
 مه کان مه یموون رای هات و نه هات
 تا سه د یثجوج بهستهی سکه ندهر
 ولات هاروت سهخت دهر وه دهر
 سو پای که یقوباد که یکا ووس کهی
 نه وهی کیانی کوی ئه لوهن کهر تهی
 شاهان قه دیم به گله ران بهور
 هیچ کام نه دارون زابته بهی تهور
 حه کاکان دهور مه نده زه مانه
 کهس نه دیهن وه چه م تهی سوپا و سانه
 جه سام و هه یهت بهستهی قوفل بهند
 ئاراسته ن قه ندیل شیرین تر جه قهند

۱. کتوی پلور کتوئکه له ناوچهی ژاوه رو

ته‌لای ده‌سته و شار جه داران ژهندهن
 که‌س مه‌زانو قیমে‌تش چه‌ندهن
 دان‌ه‌ی ج‌وا‌ه‌یر مه‌تای ئاب‌دار
 هه‌رچی بی یه‌ک‌سه‌ر گه‌ردش گرت وه‌بار
 سه‌راسه‌ر دونیا ک‌رده‌ن وه ق‌وشه‌ن
 نه‌ خو‌فی دارو نه‌ په‌روای تو‌شه‌ن
 نه‌ ئه‌و سو‌پا هه‌ن ب‌ترسو جه‌ تو
 ه‌یچ با‌کش نیه‌ن ئه‌تو‌های جه‌ کو
 ئه‌ی سو‌پا و سا‌نه‌ ک‌ردی ته‌ما‌شا
 عه‌زمش هه‌ن چه‌نیت ببو وه‌ پا‌شا
 رق‌م شاه‌یش عال‌م گشت وه‌نده‌ن
 ته‌پ‌ل ح‌یکمه‌تش جه‌ دنیا ژهنده‌ن
 بی‌ک‌یزب و درو بی‌لاف و گه‌زاف
 بی‌تو مه‌گیلیو جه‌ قاف تا وه‌ قاف
 ته‌ح‌قیق مه‌زانو نیه‌نی دیار
 ئیسه‌ جه‌ مه‌خلوق مه‌که‌رو کو‌شتار
 ب‌ده‌ونو خو‌دا و ئه‌نبیای سه‌رکه‌ف^(۱)
 ته‌ع‌ین که‌ر سی تیپ سی سو‌پا سی سه‌ف

۱. سه‌رکه‌ف = هه‌لکه‌وتوو، لی‌هاتوو، یا پیغه‌مبه‌رانی «اولوالعزم»

بارخانه جهنگی جه نو بکەر بار
 بکیانه چهن تیپ چهن خان کو بار
 ره عهده چهنی باران سمومهی هه ورت
 به حوكم كهردهی سهف ئارای ده ورت
 شه مال به ئه و ته پل ئاخیز کهر چون نوور
 وه رججه شهفهق زهره زولمات ده یجوور
 باوهره ته شریف تا وه سهه نشوور^(۱)
 به سوپا و سانه بنانه جه دوور
 قاسد بکیانه کههرو ته ماشا
 به سوپا و ئه سباب ئه ساسهی پاشا
 نه واه جه خه ودا بدهن شه بیخوون
 بگهرو زولمات دامه نی گهردوون
 گهرده نای گهردوون بدهروش مووراد
 جه یش و سوپای تو بدهرو وه باد
 سهعی چهن سالهت گشت ببو به تال
 بو اچان تا کهی نامهردی شه مال
 ئاخیز کهر به ده و بی خوف ئه ندیش
 بال به یداخت ئیزهار بکهه لیش

۱. گوندی نشوور له نزیکي شاری سنهیه.

دهسته ی چه رخه چی رهوان کهر چه پیش
 بکهرو ده عوای جهنگ گورگ و میش
 خودا به ره حمهت وافر ی مه شهوور
 ته عجیل کیانا شه مال وه زه رور
 وه ختی جه مه عدهن شه مال کرد ئاخیز
 لاشه کهرد به وه لگ واده ی گه لاریز
 پادشای شه تاو سه رحه دان سه رد
 سه راسه ر سوپاش یه ک سه ر هوجوم کهر
 سه دای قه واقوی زه لزه له ی زه لان
 وه ته نیا سه وار دای له سه ر ملان
 دو سوپای جهنگی دانه ته پل جهنگ
 روی روشن شه مال بی وه شه وه زهنگ
 پریشه ی ئایر چه خماخه چه خماخ
 سه دای زیر و بهم سه ربال به یداخ
 نه سام و هه یبهت زه مره مه ی سوپا
 زه مین و سه ما ره قسان وه پا
 پریشه پرشنگ برنده ی ئاودار
 تهخت و بهخت زه لان کریا یه خته سار
 به فدرمووده ی ئه مر زات زولجه لال
 سوپای ره عد و بهرق به بادی شه مال

بـه و تـه و ر کـر شان وه شاه زه لان
 تهخت و بهخت نه و گرد شین و نالان
 پـادشای شـاهان رب العالمین
 به نوور جه مال نه حمه دی نه مین
 به حق عیسا و کهلیم کوی توور
 بیاوای به داد نه دی بهنده ی مه‌هجوور

به ناوی خودای بی هاوتا

ته زمین له سهر شیئری مامۆستا مه هجوری:

«ساقی»

هه وای ماوای یار ئارۆ نه زهرمه ن

ئاره زوی ئازیز دیسان نه سهرمه ن

دیده بیذار به که ی وهختی وه رمه ن

«ساقی مه زانی به زمه که م گهرمه ن»

«سډای سه متورم یه کجار بی شه رمه ن»

به خته که م نشته ن نه سهر ته خته دا

نجاتش بیه ن نه ی رای سه خته دا

لای یی که ره وه نه خته نه خته دا

«حه یفه ن پهری تۆنه ی سه روه خته دا»

«نه ډیه ی وه ئه حوال سیابه خته دا»

هیمدت داره نی چون که سان که س

پابنیه نه وه رخه فته وه سین وه س

به زمی یاران نه وه فه ریاد م ره س

«گهرمه ن مه جلسم جام گیره وه ده س»

«بډیه وه یاران سه وډایی سه رمه س»

گرۆی عاشقان ویشان دان نیشان

وریا بەنازی ماتەم بنیشان

بەرازانۆ مەجلس ساحیو ئەندیشان

«بانەشەیی مەستیت بیاوۆ پێشان»

«یەك یەك سێراو بان جەشۆرب ویشان»

مۆمن هۆشت بۆ بانەوۆت غرور

یاران میمانەن نەهی شادی و سرور

خاترشادی بان وەیاڤ مەهجوور

«یەكسەر چون مەستان دەوربەدان وەدور»

«مەست و مەخموربان تاوەنەفخ سور»

مۆمن یزدانبخش - پاوه ۱۳۷۸/۱۲/۲۷

به ناوی یهزدانی مهزن
 ته زمین له سه ر شیعی مامۆستا مه هجوری:
 هه ناسهی گۆلم
 هه ناسهی گۆلم عه تری ئارامه ن
 جه كه لامی ئه و عالم سه رسامه ن
 شوخه ن شیرینه ن مه شهوری عامه ن
 «دهرمان دهردم محمد صلی الله علیه و سلم نامه ن»
 «عه کس رو خسارش به در ته مامه ن»
 مه لایک سفت خوړی ته ننازه ن
 په ری دیدارش دل نه په روازه ن
 سهیری ئاسانه ش وهش و دلوازه ن
 «ماوای شه ریفش خاکی حیجازه ن»
 «ئه و خا که مه ره م دیدهی نه سازه ن»
 وه شله ی جه عشقش بکه وتام نه دام
 جه باذه ی وه سلش بنۆشام چه ند جام
 دهس نه باره گای که ره م داره وۆردام
 «ئیهستد عام ئیژه ن ئه وه ند نه مه ردام»
 «زیاره ت ره وزه ی پاکش بکه ردام»

وه باری گۆناو پشتی چه میدهم
 ویم و سا نه پای تهو په سه ندیدهم
 پهری بینایی سۆمای نم دیدهم
 «خاک ئاسانه کهش مالا م نه دیدهم»
 «بۆ بنیام وه بۆی تهو بهرگۆزیدهم»
 ئارامی دلنه تهو کۆی کهرامهت
 قازیو شاقیعهن جه پۆی قیامهت
 نیهن جه جارپش بهدی و نه دامهت
 «مه رههم کهم خاکش پهی شیفای زامهت»
 «نه پای هه رستون قیام کهم قامهت»
 جانه وباره گا خهیمه هۆر بڊام
 بڊیام نه و ماواو ناله سهر بڊام
 وه دهوری مه رقهڌ یاران بگهردام
 «سه یری قه ندیلان نورینش کهردام»
 «شادی بی تهو وخت ته گهر بمهردام»
 بکهوتام نه دام عشقی فه راڌی
 خه لاسیم مهوی نهی دونیای باڌی
 فخره ن پهری من دامی سه یاڌی
 «چونکه پیم مه دان خه تی ئازاڌی»
 «نامه ردبون به و مه رگ نه کهرون شادی»

مۆمن بزانە شور و شعوری

تۆ چیشەن تۆشەت پەری حزوری

هەتاکی گێجی مەستی و مەخموری

«یەچ حالێوەن جەدانش دوری»

«تۆ کۆ رەوزە کۆ لیۆهی مەھجوری»

مۆمن یزدانبخش - پاوه ۱۳۷۹/۱/۲

حلم عالی البشر

که چون حکیم عالی الاطلاق ما را بحسب ارث و الاستحقاق بر نفس و آفاق اینحدود و دیار رتبه برتری و پایه سروری داد محض اینست که ما نیز رضای او را بعمل آوریم و نظر بر رفاهیت احوال و آسودگی حال اصحاب زهد و تقوی و ارباب ورع و صفا بگماریم خاصه بر آوردن مأمول سادات عالی درجات که زاده رسول و نواده بتول صلواة الله و سلامه علیهما اند بدلیل مثل اهل بیتی بیشتر از پیشتر منظور نظر عقیدت اثر است و از اینکه جناب قطب الاقطاب سیادت و سعادت نصاب صدف دریای رسالت را میهن گوهر و کنف سمای ولایت را بهین اختر عارف اسرار الهی واقف انوار فیوضات نامتناهی قبله گاهی سیدی سندی سید عبدالحکیم دامت برکاته بولانها سیادت نسب و سعادت حسب از جمله پرهیزکاران روزگار و ارعان تقوی شعار است و استرفاه حال و حمایت احوال او ملحوظ خاطر توجه مدار خواهد بود. لهذا بملاحظه هواداری و مشاهده عقیدت شعاری با نسبه خاندان علیه ایشان... بتوافق شخصی یکی بصیقه وظیفه ابدی دستور عالی سرمدی و دیگری برسم معافی یکساله (قریه کاون تو بصیغه وظیفه ابدی قریه سیوسه مرده برسم معافی یکساله) در وجه او برقرار و بتیول ایشان مفوض و واگذار فرموده که از روی دیانت و پرهیزکاری و امانت و دینداری در معموریت و پرستاری قریه تین مزبور - اثنین - مساعی جمیله را بعمل آورده و مرسومات معمولی را صرف مخارج تکیه متبرکه ساخته با نهایت اطمینان بعد از عبادت ایزد لایزالی بدعاگوئی وجود مسعود عالی و اولاد اهل متعالی سلمه الله پرداخته باشد. علیهذا کاربرداران بر کار حسب المقرر معمول دارند و در عهده میباشد فی شهر ذیحجه الاحرام ۱۲۶۹

مهر لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده امان الله

رونوشت نامه امان الله خان والی کردستان به حضرت سید عبدالحکیم

گوئتر متخلص به مهجوری

بارگاه سید عبدالحکیم (گه و نتوویی)

بلاو کردنه وهی کوردستان
نەشن: ٢٢٦٥٣٨٢